

Hribarja

trgovina knjig, papirja, pisalnega
in risalnega orodja

v Celji

priporoča gg. trgovcem in sl. občinstvu svojo veliko
zalogo

vsakovrstnega papirja

za pisarne, pisma, risanje in zavijanje, raznovrstno
barvanega, svilnatoga (za cvetlice), za vezanje knjig
itd., zalogo raznih risank in pisank in posebno še
lastno zalogo najboljših zvezkov pod imenom: «Spodnje-
štajerska zaloga risank in pisank», Hardtmuthovih
in drugih svinčnikov in angleških peres po original-
nih cenah tovarniških

Dalje priporoča zavitke za pisma raznih velikosti in barv, pe-
resnike, črnilo, tablice, črtalnike, brisalke, krede, gobice, pušice
in škatlje za peresnike, torbice, knjižice za beležke, trgovske
knjige, pečatni vosek itd., po najnižjih cenah.

Posebno lep izbor papirja in zavitkov v mapah in elegantnih
škatljah. **Najbolje strune za citre, gosli in kitare.**
Velik izbor albumov za fotografije in spomenice, map
za pisma in papirje, tintnikov, okvire za fotografije,
listnic itd. po nizkih cenah.

Šolske in molitvene knjige še poseben popust.

Sv. podobice v vseh velikostih po najnižjih cenah.

Preskrbi se tudi vsakovrstni tisek na podobice.

Knjižgoveznica

vsprejema vsakovrstna knjigoveška in galanterijska
dela, priprosta kakor tudi najfinejša, ter je izvršuje
kar najhitreje, ukusno in ceno.

Posojilnica

↔ v Celji ↔

v lastni hiši („Narodni dom“)

Ta, leta 1881. z neomejeno zavezo ustanovljen zavod, šteje nad 3100 zadružnikov, kateri imajo vplačanih deležev 40.000 gl., ter ima čez jeden in pol milijona hranilnih vlog in nad 100.000 gl. rezervnega zaklada.

Hranilne vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}$ odstotka, posojila pa se dajejo na osebni kredit po 6 in na goli hipotekarni kredit po $5\frac{1}{2}$ odstotkov.

Uradni dan je vsak torek in petek dopoludne.

Južno-štajerska

✻ hranilnica

v Celji, v „Narodnem domu“

za katero jamčijo okraji: Sevnica, Gornjigrad, Šoštanj, Vranksko in Šmarje pri Jelšah za popolno varnost vlog in za njihovo po pravilih določeno obrestovanje do **neomejene visokosti**, ima sedaj čez **jeden in pol milijona goldinarjev** hranilnih vlog.

Hranilnica posluje s strankami vsak **torek** in **petek** predpoldne, za druga opravila pa je uradnica odprta vsaki ban ob navadnih urah.

Hranilne vloge obrestuje po $4\frac{0}{10}$ in pripisuje obresti polletno h kapitalu.

Izposojuje pa na zemljiško varnost proti 5 odstotkov.

Pogled na Ptuj.

Leto IX.

1897

Ilustrovani

NARODNI KOLEDAR

Uredil in izdal

Dragotin Hribar

17504/9

22.333

3. 3. 1958

Leto 1897.

je navadno leto ter ima 365 dni, med temi je 65 nedelj in praznikov.

Letni vladar je Mars.

Med vsemi premičnicami našega osolnčja je Mars najpodbnejši zemlji, čeprav je sedemkrat manjši od nje. Od solnca je 1.5krat bolj oddaljen ko zemlja; okoli solnca pride v 687 dneh in krog svoje osi se zavrti v 24.5 urah. Os pa je nagnjena proti ravnini, v kateri kroži premičnica okrog solnca, kar proizvrača slične klimatične spremembe, kakor jih opažamo na zemlji. In res so opazili na Marsovih tečajih bele lise, katere smatrajo za velika ledena in snežena polja, ker se velikost teh lis spreminja po stališču Marsa in solnca. Mars se približa nekako vsako drugo leto zemlji in tedaj je zlahka opazovati njegovo površino. V tem oziru se je skazal zaslužnega raziskovalca slavni milanski zvezdogled Giovanni Schiaparelli, kateremu je jasno laško nebo omogočilo narisati jako podrobne karte o površini Marsa. Premičnica ima dva meseca, ki sta pa oba zelo majhna in ki jo obkrožita v 8., oziroma 30. urah. Neznatni nebesni telesci našel je v letu 1877. profesor A. Hall s pomočjo velikega daljnogleda (26 palcev v premeru) na zvezdarni v Vašingtonu.

Godovinska števila za leto 1897.

Gregorijanski koledar.

Zlato število	17	Rimsko število	10
Epakta ali lunino kazalo	XXVI	Nedeljska črka	C
Solnčni krog	2	Letni značaj ali god. št. . .	28

Julijanski koledar.

Zlato število	17	Rimsko število	10
Epakta ali lunino kazalo	VII	Nedeljska črka	E
Solnčni krog	2		

Letni časi.

Pomlad se začne 20. sušca ob 9. uri 21 minut dopoldne.
Poletje se začne 21. ržnega cveta ob 5. uri 28 m. zjutraj.
Jesen se začne 22. kimovca ob 7. uri 54 minut zvečer.
Zima se začne 21. grudna ob 2. uri 18 minut popoldne.

Mrkova.

Leta 1897. sta samo dva solčna mrkova, ki sta pa oba v naših krajih nevidna. Luna to leto nikdar ne mrkne.

1. Obročasti solčni mrk 1. svečana. Začetek mrka sploh ob 6. uri 28 minut zvečer (po srednjem dunajskem štetji). Začetek obročastega mrka ob 7. uri 30 minut, konec obročastega mrka ob 11. uri 12 minut zvečer. Konec mrknenja sploh ob 12. uri 13 minut zjutraj (druzega dne). Mrknenje bodo videli v srednji Ameriki, v južni Ameriki, izvzemši le vzhodni in južni kot in pa južnovzhodno obrežje, nadalje v južni polovici Velikega morja in po južnovzhodnem obrežji Avstralije.

2. Obročasti solčni mrk 29. malega srpana. Začetek otemnevanja ob 2. uri 7 minut popoldne. Začetek obročastega mrka ob 3. uri 9 minut in konec ob 6. uri 56 minut popoldne. Konec mrka sploh ob 7. uri 58 minut zvečer. Mrknenje bodo videli na zahodnem obrežji Afrike, izvzemši njega severni in južni konec, na atlantskem oceanu, po srednji Ameriki in v severnem delu južne Amerike.

Vidnost premičnic.

Merkur se vidi v začetku leta ravno pred solničnim zahodom na jugozapadu ter sveti sredi svečana jako slabo kot danica. Proti koncu malega travna se pokaže na večernem nebu, pride v velikem travnu zopet v konjunkcijo s solncem in zasveti sredi ržnega cveta v jutranjem mraku. Velikega srpana je večernica, pa se težko zapazi. V začetku vinotoka stoji zopet na jutranjem nebu, potem se skrije in se prikaže šele v drugi polovici grudna na večernem nebu.

Venera je v prvih mesecih večernica, sveti dne 23. sušca najlepše, izgine pa še v malem travnu v solčnih žarkih. Velikega travna je danica, sveti najbolj 3. ržnega cveta in ostane danica tudi nadalje. Koncem leta pa vzhaja le malo pred solncem.

Mars sveti v začetku leta na večernem nebu v ozvezdji bikovem. Do 16. prosinca hodi nazaj potem pa naprej. V kvadraturi s solncem je 18. sušca in se pomakne nato v ozvezdje dvojčekov. Potem prehodi še ozvezdje raka, leva in device ter izgine v kimovcu v žarkih zahajajočega solnca, s katerim stopi nato 21. listopada v konjunkcijo.

Jupiter hodi v začetku leta nazaj v ozvezdji levovem. 23. svečana je solncu v opoziciji in se lahko vidi vso noč. Od 26. malega travna hodi zopet naprej in stoji 22. velikega travna v kvadraturi. V velikem srpanu izgine v večernem mraku in je 13. kimovca v konjunkciji s solncem. Vinotoka zasveti v ozvezdji device na jutranjem nebu in stoji 30. grudna zopet v kvadraturi s solncem.

Saturn sveti vse leto na meji ozvezdja tehtnice in škorpiona. V začetku leta hodi naprej in sveti na jutranjem nebu, potem stopi 18. svečana v kvadraturu in se obrne 9. sušca zopet nazaj. V opoziciji je 18. velikega travna in tedaj sveti vso noč. Koncem malega srpana hodi zopet naprej, pride 17. velikega srpana v kvadraturu ter se izgubi vinotoka v večernem mraku. Koncem leta sveti zopet na jutranjem nebu.

Uran sveti tudi vse leto na meji ozvezdja tehtnice in škorpiona. Do 3. sušca hodi naprej, potem nazaj in od 3. velikega srpana zopet naprej. Dne 17. svečana je v kvadraturi s solncem, 17. vel. travna pa v opoziciji in sveti vso noč. 17. vel. srpana je zopet v kvadraturi ter stopi 21. listopada v konjunkcijo s solncem.

Neptun stoji v ozvezdji bikovem. Do 26. svečana hodi nazaj, potem naprej do 25. kimovca, ko se obrne zopet nazaj. V kvadraturi s solncem je 7. sušca in 15. kimovca, 10. ržnega cveta pa v konjunkciji. V opoziciji je 12. grudna in tedaj se vidi vso noč.

Letni značaj.

Leto 1897. je splošno bolj suho ko mokro.

Pomlad je splošno suha, pusta in mrzla in prinese mnogo slane in oster zrak.

Poletje je jako vroče, tudi noči so precej tople.

Jesen je tudi bolj suha ko mokra. Že v kimovcu često zmrzuje, listopad je večinoma topel, tako da pred adventom sneg še nikakor ne zapade.

Zima je dokaj mrzla in bolj suha ko mokra, zraven pa skrajno nestanovitna.

Premakljivi prazniki.

Po Gregorijanskem koledarji.

Ime Jezus	17.	prosinca
Septuagesima	14.	svečana
Pepelnica	3.	sušca
Marija Devica sedmih žalostij	9.	malega travna
Velika noč	18.	malega travna
Križevo	24., 25. in 26.	velikega travna
Vnebohod	27.	velikega travna
Binkošti	6.	ržnega cveta
Sv. Trojica	13.	ržnega cveta
Sv. Rešnje Telo	17.	ržnega cveta
Srce Jezusovo	25.	ržnega cveta
Angeljska nedelja	29.	velikega srpana
Ime Marijino	12.	kimovca
Rožnenska nedelja	3.	vinotoka
Posvečevanje cerkva	17.	vinotoka
1. adventna nedelja	28.	listopada

Po Julijanskem koledarji.

Triodium	2.	svečana
Septuagesima	9.	svečana
Pepelnica	26.	svečana
Velika noč	13.	malega travna
Vnebohod	22.	velikega travna
Binkošti	1.	ržnega cveta
1. adventna nedelja	30.	listopada

Od božiča do pepelnice je 68 dnij ali 9 tednov in 5 dnij. Predpust traja 55 dnij ali 7 tednov in 6 dnij. Po razglašenji Gospodovem je 5 nedelj, po binkoštih 24, po sv. Trojici 23, predpustnih nedelj pa 8. — Post se začne 8. sušca, konča pa 17. malega travna ter šteje 46 dnij.

Kvaterni posti: 10. sušca; 9. ržnega cveta; 15. kimovca; 15. grudna.

Državni prepovedani časi.

Javni plesi in bali so prepovedani zadnje tri dni velikega tedna, v dan presv. Rešnjega Telesa, 24. in 25. grudna, o veliki noči in binkoštih. — Druge javne veselice n. pr. koncerti

in slične muzikalne priredbe, razstave i. t. d. prepovedane so zadnje tri dni velikega tedna in 24. grudna. — Igre v gledališčih, prepovedane so zadnje tri dni velikega tedna, v dan presv. Rešnjega Telesa in 24. grudna. Na velokonočno in binkoštno nedeljo in 25. grudna smejo se gledališke igre predstavljati le v dobrodelne namene in z dovoljenjem dotične politične oblasti.

Dvorni prepovedani časi,

keciar so c. kr. dvorna gledišča zaprta.

Dne 3. velikega travna (na večer pred smrtnim dnevom Nj. velič. pokojne cesarice Marije Ane). Dne 28. rožnika (na večer pred smrtnim dnevom Nj. velič. cesarja Ferdinanda I.). — Vsled posebnih zadržkov prelože se lahko ti dnevi po najvišjem odloku.

Deželni patroni,

katere časte v različnih deželah avstro-ogerske monarhije.

Egidij (1. kimovca), Koroško. — Ciril in Metod (5. malega srpana), Moravsko. — Elija (20. malega srpana), Hrvatsko. — Florijan (4. velikega travna), Gornjeavstrijsko. — Jurij (24. mal. travna), Kranjsko. — Hedviga (15. vinotoka), Šlesko. — Janez Krstnik (24. ržnega cveta), Slavonija. — Janez Nepomuk (16. vel. travna), Cesko. — Jožef (19. sušca), Koroško, Kranjsko, Primorsko, Štajersko in Tirolsko. — Ladislav (27. ržnega cveta), Sedmograško. — Leopold (15. listopada), Dolenjeavstrijsko. — Mihael (29. kimovca), Galicija. — Rok (16. velikega srpana), Hrvatsko. — Rupert (24. kimovca), Solnograško. — Spiridion (14. grudna), Dalmacija. — Stanislav (7. velikega travna), Galicija. — Štefan, kralj (29. velikega srpana), Ogersko. — Virgilij (26. ržnega cveta), Tirolsko (Tridentinska škofija). — Venceslav (28. kimovca), Cesko. — Just (2. novembra), Trst in okolica.

Sodnijski prazniki.

Vse nedelje in zapovedani prazniki. Od božiča do sv. treh kraljev. Od cvetne nedelje do velikonočnega pondeljka, na Križevo in v osmini sv. Rešnjega Telesa.

Vremenski ključ,

s katerim vsakdo lahko izve vreme za vse leto naprej, ako le vé, kdaj se luna izpremeni, to je: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☾, ščip ☽, zadnji ☾, in mlaj ☽.

Ta ključ je napravil slavni zvezdogled J. W. Herschel in dunajska kmetijska družba ga je l. 1839. spoznala za najzanesljivejšega. Pomeni pa, kadar se luna izpremeni:

Ob uri	Poleti	Pozimi	Ob uri	Poleti	Pozimi
od 12. opol. do 2. popol.	veliko dežja	sneg in dež	od 12. do 2. ponoči	lepo	mrzlo, če ni jugozapadn.
od 2. do 4. popoldne	izpremembno	lepo in prijetno	od 2. do 4. zjutraj	mrzlo z dežjem	sneg in vihar
od 4. do 6. popoldne	lepo	lepo	od 4. do 6. zjutraj	dež	sneg in vihar
od 6. do 10. zvečer	lepo pri sev. ali zapadn. dež pri jugu ali jugozap.	dež in sneg pri jugu ali jugozapadu	od 6. do 10. dopoldne	izpremembno	dež pri severozapadniku sneg pri izhodniku
od 10. do 12. ponoči	lepo	lepo	od 10. do 12. opoldne	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter

Opomba. Vse leto se razdeli na dva dela, t. j. na leto in zimo, za leto velja čas od dne 15. malega travna do 16. vinotoka, ostali čas pa velja za zimo. — Da se more na ta ključ bolj zanašati, nego na druge koledarje, prepričali so se učenjaki po večletnih opazovanjih.

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek 2 Sobota	Novo leto. Obrezovanje Gospodovo. Osmina sv. Štefana.	
1. teden. Kadar je bil Herodež umrl. Mat. 2.		☉
3 Nedelja	Pred razglašenjem Gospodovem.	
4 Pondelj.	Osmina nedolžnih otročičev.	Mlaj 3. ob 7. uri
5 Torek	Telesfor, p. muč.	1 m. zjutraj.
6 Sreda	Sv. 3 Kralji. Razgl. Gospodovo.	Nevihte in mraz.
7 Četrtek	Krišpin, šk.; Rajmund mašn.	☽
8 Petek	Severin, op.; Erhard, škof.	Prvi krajec dne
9 Sobota	Julijan in Bazilisa, mučenca	10. ob 10. uri 44
2. teden. Ko je bil Jezus 12 let star. Luk. 2.		minut zvečer. Sneg in megla.
10 Nedelja	1. po razglašnji Gospodovem.	
11 Pondelj.	Higin, p. muč.	☽
12 Torek	Ernest.	Ščip dne 18. ob
13 Sreda	Osmina sv. 3 Kraljev.	9. uri 15 minut
14 Četrtek	Hilarij, škof.	zvečer.
15 Petek	Pavel puščavnik; Maver op.	Deloma jasno ter
16 Sobota	Marcel, p. m.	vedno mrzleje.
3. teden. O ženitnini v Kani Galilejski. Jan. 2.		☽
17 Nedelja	2. po razgl. Gospodovem. Anton pušč.	
18 Pondelj.	Sv. Petra stol v Rimu.	Zadnji krajec dne
19 Torek	Kanut, Marij in dr. mm.	25. ob 9. uri 7
20 Sreda	Fabijan in Boštjan, mm.	minut zvečer.
21 Četrtek	Neža m.	Vetrovno, večkrat
22 Petek	Vincencij in Anastazij, mm.	sneg, megla.
23 Sobota	Zaroka Mar. D.; Rajmund Penaf.	
4. teden. Jezus ozdravi stotnikovega hlapca. Mat. 8.		Dolgost dneva: 8. ur 24 minut do 9. ur 26 minut.
24 Nedelja	3. po razglašnji Gospodovem.	Dan narase za
25 Pondelj.	Spreobrnjenje sv. Pavla.	1. uro 2 minuti.
26 Torek	Polikarp, škof.	
27 Sreda	Janez Zlatoust, škof.	
28 Četrtek	Marjeta, d.	Solce stopi v
29 Petek	Franc Salezij, škof in cerkveni učenik.	znamenje vod-
30 Sobota	Martina, devica in mučenica.	narja dne 19. ob
5. teden. Velik vihar na morji. Mat. 2.		7. uri 12 minut
31 Nedelja	4. po razglašnji Gospodovem.	zvečer.

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Prosinec je suh in ne premrzl.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 2 3 4 5 6	Ponedelj. Ignacij, škof in mučenec. Torek Svečnica. Sreda Blaž, škof. Četrtek Andrej Korz. Petek Agata, devica in mučenica. Sobota Tit, škof; Doroteja, devica in mučenica.	☉ Mlaj dne 1. ob 9. uri 11 minut zvečer. Nevidni obročasti solčni mrk. Sneg.
6. teden. Prilika o dobrem semenu. Mat. 13.		
7 8 9 10 11 12 13	Nedelja 5. po razglašenji Gospodovem. Ponedelj. Janez Mat. sp. Torek Ciril Aleks.; Polona, devica in mučenica. Sreda Školastika, devica Četrtek 7 Ustanov. Služ. M. D. Petek Evlalija, devica. Sobota Katarina, Ric. devica.	☽ Prvi krajec dne 9. ob 8. uri 23 minut zvečer. Deloma jasno ter zelo spremenljivo.
7. teden. O delavcih v vinogradu. Mat. 20.		
14 15 16 17 18 19 20	Nedelja 1. predpepelnična. Valentin, m. Ponedelj. Favstin in Jovita, mučenca. Torek Julijana, d. m.; Molutev N. Gosp. Sreda Kancijan, mučenec. Četrtek Simon, škof. Petek Julijan de Bon. Alb. Sobota Evherij, škof.	☽ Ščip dne 17. ob 11. uri 9 minut dopoldne. Po dnevi južno.
8. teden. O sejalcu in semenu. Luk. 8.		
21 22 23 24 25 26 27	Nedelja 2. predpepelnična. Maksimilijan, škof. Ponedelj. Sv. Petra stol v Antij. Torek Peter Dam.; Trp. G. N. Sreda Modest, škof. Četrtek Matija, apost. Petek Nestor, škof, mučenec. Sobota Leander, škof.	☽ Zadnji krajec dne 24. ob 4. uri 42 minut zjutraj. Spremenljivo, večkrat sneg in dež.
9. teden. Jezus ozdravi slepca. Luk. 18.		
28	Nedelja 3. predpepelnična. Roman, opat.	☽ Dolgost dneva: 9 ur 29 minut do 10 ur 57 minut. Dan narase za 1 uro 28 minut. Solnce stopi v znamenje rib dne 18. ob 9 uri 42 minut zjutraj.

Knauserjev stoletni koledar prorokuje: Svečan je v začetku prijazen, dne 13. do 18. sneg, potem do konca mrzlo.

Svečan.

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Pondelj.	Albin, škof.	☉ Mlaj dne 3. ob 12 uri 54 minut popoldne. Oblačno, slana in dokaj mrzlo.
2	Torek	Simplicij, p.; Pust.	
3	Sreda	† Agapida dev. in mučenica; Pepelnica.	
4	Četrtek	Kazimir, spozn.	
5	Petek	Friderek, spozn.	
6	Sobota	Fridolin, spozn.	
10. teden. Jezusa hudič skuša, Mat. 4.			
7	Nedelja	1. postna. Tomaž Akv.	☾ Prvi krajec dne 11. ob 4. uri 26 minut popoldne. Megla in večkrat dež.
8	Pondelj.	Janez od Boga sp.	
9	Torek	Frančiška Rimlj.; vd.	
10	Sreda	† Kvatre; Štirideset mučencev,	
11	Četrtek	Heraklij, m.	
12	Petek	† Kvatre; Gregorij I. p Sul. i. ž. G.	
13	Sobota	† Kvatre; Evfrazija, dev.	
11. teden. Jezus se spremeni na gori, Mat. 17.			
14	Nedelja	2. postna. Matilda, kraljica.	☽ Ščip dne 18. ob 10. uri 26 minut zvečer. Deloma jasno, mrzlo in suho.
15	Pondelj.	Longin, muč.	
16	Torek	Hilarij in Tacij, mm.	
17	Sreda	Patricij, škof; Jedert dev.	
18	Četrtek	Ciril Jeruz., škof.	
19	Petek	Jožef, ženin M. D. ; Tančica G.	
20	Sobota	Benedikt, op.	
12. teden. Jezus izžene hudiča iz mutca, Luk. 11.			
21	Nedelja	3. postna. Serapion, škof.	☽ Zadnji krajec dne 25. ob 12. uri 58 minut popoldne. Zelo vetrovno, naposled pa prijetno.
22	Pondelj.	Oktavijan, m.	
23	Torek	Akvila in Pel, mm.	
24	Sreda	Gabrijel, nadang.	
25	Četrtek	Oznanenje D. Marije.	
26	Petek	Teodor, škof.	
27	Sobota	Janez Damasc.	
13. teden. Jezus nasiti 5000 mož. Jan. 6.			
28	Nedelja	4. postna. Janez Kapistran.	☽ Solnce stopi v znamenje ovna dne 20. ob 9. uri 21 min. zjutraj.
29	Pondelj.	Avgusta, dev.	
30	Torek	Janez Klimak.	
31	Sreda	Modest, škof; Balbina dev.	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: V začetku sušca mrzlo vreme, dne 8. in 9. dež in sneg, 10. do 21 mrzlo, sploh pa lepi dnevi.

Sušec.

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja	
1	Četrtek	Hugon, škof.	☉ Mlaj dne 2. ob 5. uri 22 minut zjutraj. Jasni dnevi, po noči slana.	
2	Petek	Frančišek Pavlanski, sv. Kri Gosp.		
3	Sobota	Abundij, škof.		
14. teden. Jezusa hočejo kamnati. Jan. 8.				
4	Nedelja	5. postna (tiha). Izidor, škof.	☾ Prvi krajec dne 10. ob 9. uri 25 minut dopoludne. Oblačno, večkrat dež s snegom.	
5	Pondelj.	Vincencij Ferer, spozn.		
6	Torek	Sikst, p. m.		
7	Sreda	Herman, spozn.		
8	Četrtek	Albert, škof.		
9	Petek	Marija Kleofa, 7 Žalost M. D.		
10	Sobota	Mehtilda, opatica.		
15. teden. Jezus jezdi v Jeruzalem. Mat. 21.				
11	Nedelja	6. postna (cvetna). Leon I. V. p.		☽ Ščip dne 17. ob 7. uri 23 minut zjutraj. Deloma jasno in prijetno.
12	Pondelj.	Zenon, škof.		
13	Torek	Hermenegild, spozn.		
14	Sreda	Justin, m.		
15	Četrtek	† Veliki četrtek; Helena ces.		
16	Petek	† Veliki petek; Julijana, d. m.		
17	Sobota	† Velika sobota; Anicet, p. m.		
16. teden. Jezus vstane od smrti. Marka 16.				
18	Nedelja	Velika noč ali vstajenje Gospodovo	☽ Zadnji krajec dne 23. ob 10. uri 46 minut zvečer. Deževno vreme; dokaj hladno. Dolgost dneva; 12. ur 49 minut do 14. ur 27 min. Dan narase za 1 uro 38 minut.	
19	Pondelj.	Velikonočni pondeljek. Leon IX. p.		
20	Torek	Viktor, m.		
21	Sreda	Anzelm, škof.		
22	Četrtek	Soter in Kaj, mm.		
23	Petek	Vojteh, škof.		
24	Sobota	Jurij, m.		
17. teden. Jezus se prikaže pri zaprtih vratih. Jan. 10.				
25	Nedelja	I. povelikonočna (bela). Marko, evang.	☽ Solnce stopi v znamenje bika dne 19. ob 9. uri 12 minut zvečer.	
26	Pondelj.	Klemen in Marcellin, mm.		
27	Torek	Fidel Sigmar.; Peter Kaniz.		
28	Sreda	Vital; Pavel od Križa.		
29	Četrtek	Peter, m.		
30	Petek	Katarina Sijen.		

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: Mali traven mrzel do 10., potem vlažno vreme do 23., potem zopet slana in ostro vreme do 29., potem se prično lepi dnevi

Mali traven.

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Sobota	Filip in Jakob, apostola.	☉
18. teden. Jezus dobri pastir. Jan. 10.			Mlaj dne 1. ob 9. uri 44 minut zvečer.
2	Nedelja	2. povelikonočna.	☽
3	Pondelj.	Najdba sv. Križa.	Spremenljivo, dež.
4	Torek	Florijan, m.	
5	Sreda	Pij V., papež.	
6	Četrtek	Janez ev. pri lat. vratih.	☽
7	Petek	Stanislav, škof.	Prvi krajec dne 9. ob 10. uri 35 minut zvečer.
8	Sobota	Prikazen Mihaela nadang.	Zelo veliko dežja in hladno.
19. teden. Jezus napove svoj odhod. Jan. 16.			
9	Nedelja	3. povelikonočna.	☉
10	Pondelj.	Antonin, škof.	Ščip dne 16. ob 2. uri 53 minut popoldne.
11	Torek	Mamert, škof.	Toplo, večkrat nevihta.
12	Sreda	Pankracij, m.	
13	Četrtek	Servacij, škof.	
14	Petek	Bonifacij, m.	
15	Sobota	Solija, m.	☽
20. teden. Jezus obeta učencem sv. Duha. Jan. 16.			Zadnji krajec 23. ob 10. uri 33 m. dopoldne.
16	Nedelja	4. povelikonočna. Janez Nep.	Hladno, potem prijetno.
17	Pondelj.	Maksima, d.	
18	Torek	Venancij, m.	
19	Sreda	Celestin, pap.	
20	Četrtek	Benardin Senens., sp.	
21	Petek	Feliks Kantal., sp.	
22	Sobota	Julija, d. m.	☉
21. teden. Jezus uči o moči molitve. Jan. 16.			Mlaj dne 31. ob 1. uri 24 minut popoldne.
23	Nedelja	5. povelikonočna. Paskal Baj., sp.	Dež, zelo spremenljivo.
24	Pondelj.	Križev teden. { Mar. pom. krist. Gregor VII., p. Filip Ner., sp.	
25	Torek		
26	Sreda		
27	Četrtek	Vnebohod Kristusov.	Dolgost dneva: 14. ur 31 minut do 15. ur 44. m.
28	Petek	Avguštín Kantivar., škof.	Dan narase za 1. uro 13 minut.
29	Sobota	Maksim, škof.	
22. teden. Jezus govori o pričanji sv. Duha. Jan. 15.			Solnce stopi v znam. dvojčkov dne 20. ob 9. uri 5 minut zvečer.
30	Nedelja	6. povelikonočna. Feliks, p.	
31	Pondelj.	Angela, d.; Patronila, d. m.	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: V začetku velikega travna gromenje, potem ostro vreme, do 8., potem zopet vlažno, dne 11. do 20. mrzlo, potem lepo in toplo.

Veliki traven.

Dan		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Torek	Juvencij, m.	☾ Prvi krajec dne 8. ob 8. uri 0 m. zjutraj. Južno in toplo.
2	Sreda	Marcelin in dr. mm.	
3	Četrtek	Klotilda, kraljica.	
4	Petek	Frančišek Kar., sp.	
5	Sobota	Bonifacij, škof.	
23. teden. Jezus govori o sv. Duhu. Jan. 14.			
6	Nedelja	Binkoštna nedelja. Norbert, škof.	☽ Ščip dne 14. ob 9. uri 59 m. zvečer. Večidel dež.
7	Pondelj.	Binkoštni pondeljek Epifanij, škof.	
8	Torek	Medard, škof.	
9	Sreda	† Kvatre. Primož in Felic., mm.	
10	Četrtek	Marjeta, d. m.	
11	Petek	† Kvatre. Barnaba, ap.	
12	Sobota	† Kvatre. Janez Fakund.	
24. teden. Meni je dana vsa oblast. Mat. 28.			
13	Nedelja	1. pobinkoštna; sv. Trojica.	☽ Zadnji krajec dne 22. ob 0 ur 22 min. po polnoči. Oblačno, večkrat hladno.
14	Pondelj.	Bazilij, škof.	
15	Torek	Vid; Modest, mm.	
16	Sreda	Frančišek Reg. spozn.	
17	Četrtek	Sv. Rešnje Telo.	
18	Petek	Feliks in Fortunat, mm.	
19	Sobota	Gervazij in dr. mm.; Nazarij, škof.	
25. teden. Prilika o veliki večerji. Luk. 14.			
20	Nedelja	2. pobinkoštna. Prot. m.	☽ Mlaj dne 30. ob 3. uri 53 minut zjutraj. Oblačno, večkrat hladno.
21	Pondelj.	Alojzij, spozn.	
22	Torek	Ahacij, m.	
23	Sreda	Cenon, škof.	
24	Četrtek	Rojstvo Janeza Krst.	
25	Petek	Viljem, op. Srce Jezus.	
26	Sobota	Janez in Pavel, mm.	
26. teden. Prilika o izgubljeni ovci. Luk. 15.			
27	Nedelja	3. pobinkoštna. Srce M. D.	☽ Dolgost dneva: 15. ur 46 minut do 15. ur 59 min. Dan narase do 21. za 16 minut in se skrajša do konca za 3 min.
28	Pondelj.	Leon II. p.	
29	Torek	Peter in Pavel, ap.	
30	Sreda	Spomin sv. Pavla.	
<p>Knauerjev stoletni koledar prorokuje: V začetku ržnega cveta slana, potem oblačno vreme, dne 9. slana, potem do konca toplo.</p>			

Ržni cvet.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Četrtek 2 Petek 3 Sobota	Nicoet, škof. Obisk Marije D. Helijodor, škof.	☾ Prvi krajec dne 7. ob 2. uri 30 m. popoldne.
27. teden. O velikem ribjem lovu. Luk. 5.		
4 Nedelja 5 Ponedelj. 6 Torek 7 Sreda 8 Četrtek 9 Petek 10 Sobota	4. pobinkoštna. Urh, škof. Ciril in Metod, škof. Izaija, prerok. Vilibald, škof., Pulherija, kr. Elizabeta, kraljica Port. Vigilij, škof, m. Felicita in sedem sinov.	☽ Večinoma jasno, suho in toplo. ☽ Ščip dne 14. ob 5. uri 50 minut zjutraj. Večkrat dež in vroče.
28. teden. O farizejski pravičnosti. Mat. 5. —		
11 Nedelja 12 Ponedelj. 13 Torek 14 Sreda 15 Četrtek 16 Petek 17 Sobota	5. pobinkoštna. Mohor in Fortunat, mm. Anaklet, papež. Bonaventura, škof. Razdelitev, ap.; Henrik. Marija, škap. karmelska. Aleš, spozn.	☽ Zadnji krajec dne 21. ob 4. uri 6 minut zvečer. Večkrat nevihta z dežjem in točo.
29. teden. Jezus nasiti 4000 mož. Mark. 8.		
18 Nedelja 19 Ponedelj. 20 Torek 21 Sreda 22 Četrtek 23 Petek 24 Sobota	6. pobinkoštna. Kamil Lel., sp. Vincencij Pavl., sp. Jeronim Emil., sp. Prakseda, d. Marija Magdalena. Apolinarij, škof. Kristina, devica.	☽ Mlaj dne 29. ob 4. uri 56 minut zvečer. Nevidni obročasti solčni mrk. Večkrat ploha, potem hladno.
30. teden. O lažnjivih prerokih. Mat. 7.		
25 Nedelja 26 Ponedelj. 27 Torek 28 Sreda 29 Četrtek 30 Petek 31 Sobota	7. pobinkoštna. Jakob, apost. Ana, mati Mar. Pantaleon, m. Inocencij, p.; Nazarij in dr. mm. Marta, d. Abdon in Senen, mm. Ignacij Lojol.	☽ Dolgost dneva: 15. ur 57 minut do 15. ur 1 min. Dan se skrajša za 56 minut. ☽ Solnce stopi v znamenje leva dne 22. ob 4. uri 22 minut zvečer.

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: V začetku malega srpana velika vročina, gromenje skoraj vsaki dan, lepo do 12., potem bode oblačno in hladno z dežjem do konca.

Mali srpan.

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
31. teden. O krivičnem hišniku. Luk. 16.		
1 Nedelja	8. pobinkoštna. Vezi sv. Petra.	☉
2 Ponedelj.	Porcijunkula; Alfonz Lig.	Prvi krajec dne
3 Torek	Najba sv. Štefana.	5. ob 7. uri 23
4 Sreda	Dominik, spoza.	minut zvečer.
5 Četrtek	Marija D. Snežnica.	Toplo in veter.
6 Petek	Spremen Gosp. na gori.	
7 Sobota	Kajetan, sp.	☽
32. teden. Jezus joka nad Jeruzalemom. Luk. 19.		Ščip dne 12. ob
8 Nedelja	9. pobinkoštna. Cirijak, m.	3. uri 21 minut
9 Ponedelj.	Roman, m.	popoldne.
10 Torek	Lovrenc, m.	Vedno topleje.
11 Sreda	Krištof, m.	☾
12 Četrtek	Klara, d.	
13 Petek	Hipolit in Kasijan, mm.	Zadnji krajec dne
14 Sobota	† Evzebij, sp.	20. ob 9. uri 27
33. teden. O farizeju in cestinarju. Luk. 18.		minut dopoldne.
15 Nedelja	10. pobink. Vnebovz. M. D. (Vel. Šm.)	Večkrat nevihta
16 Ponedelj.	Rok, sp.	in dež.
17 Torek	Emilija, d. m.	☼
18 Sreda	Hijacint, Agapit, mm.	Mlaj dne 28. ob
19 Četrtek	Ludovik Tol., škof.	4. uri 27 minut
20 Petek	Bernard, opat.	zjutraj.
21 Sobota	Ivana Frančiška, Frem.	Večjidel jasno,
34. teden. Jezus ozdravi gluhomutca. Mark. 7.		po noči hladno.
22 Nedelja	11. pobinkoštna. Timotej in Simf.	
23 Ponedelj.	Filip, Benicij.	Dolgost dneva:
24 Torek	Jernej, apost.	14. ur 57 minut
25 Sreda	Ljudovik, kralj.	do 13. ur 25 min.
26 Četrtek	Ceferin, papež.	Dan se skrajša
27 Petek	Jožef, Kalas.	za 1. uro 32 minut.
28 Sobota	Avgustin, škof.	
35. teden. O usmiljenem Samarijanu. Luk. 10.		Solnce stopi v
29 Nedelja	12. pobinkoštna. Angeljev varhov.	znamenje device
30 Ponedelj.	Roza Liman, d.	dne 22. ob 10. uri
31 Torek	Rajmund Nonat, sp.	59 minut zvečer.

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: V začetku velikega travna zjutraj megla, dnevi so lepi in topli, vroče do konca.

Veliki srpan.

Dan		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Sreda	Tilen, spozn.	☾ Prvi krajec dne 4. 0 ur 11 min. po polnoči. Večkrat oblačno, včasih nevihta.
2	Četrtek	Štefan, kralj.	
3	Petek	Evfemija; Doroteja in dr. dd. mm.	
4	Sobota	Roza, Viterb., d.	
36. teden. Jezus ozdravi deset gobovih. Luk. 17.			
5	Nedelja	13. pobinkoštna. Lovrenc Justin.	☽ Ščip dne 11 ob 3. uri 10 minut zjutraj. Večjidel jasni dnevi.
6	Pondelj.	Hermogen, m.	
7	Torek	Anastazij, m.	
8	Sreda	Marijino rojstvo.	
9	Četrtek	Gorgonij; Hermogen in Fortunat, mm.	
10	Petek	Nikolaj Tol.	
11	Sobota	Danijel, prerok.	
37. teden. Jezus razlaga božjo previdnost. Mat. 6.			
12	Nedelja	14. pobinkoštna. Ime Marije.	☾ Zadnji krajec dne 19. ob 3. uri 49 minut zjutraj. Začetek jesenskih megel.
13	Pondelj.	Sedem spečih, muč.	
14	Torek	Povišanje sv. Križa.	
15	Sreda	† Kvatre, Nikomed, m.	
16	Četrtek	Kornelij in Ciprijan, mm.	
17	Petek	† Kvatre, Rane sv. Frančiška.	
18	Sobota	† Kvatre, Jožef Kupert.	
38. teden. Jezus obudi mladenčca v Najmu. Luk. 7.			
19	Nedelja	15. pobinkoštna. Januvarij, škof.	☽ Mlaj dne 26. ob 2. uri 44 minut popoldne. Nekateri dnevi prijetni.
20	Pondelj.	Evstahij in dr. mm.	
21	Torek	Matevž, apostelj.	
22	Sreda	Tomaž Vilanov.	
23	Četrtek	Tekla, dev.	
24	Petek	Marija D. rešit. jetnikov.	
25	Sobota	Marija de Sok.	
39. teden. Jezus ozdravi vodeničnega. Luk. 14.			
26	Nedelja	16. pobinkoštna. Ciprijan, m.	☽ Solnce stopi v znamenje tehtnice dne 22. ob 7. uri 54 minut zvečer.
27	Pondelj.	Kozma in Damijan, mm.	
28	Torek	Vencelj, kraj.	
29	Sreda	Mihael, nadang.	
30	Četrtek	Jeronim, sp.	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: V začetku kimovca lepo do 13., potem malo hladno in jesensko, kmalu potem lepo do 28., potem oblačno vreme.

Kimovec.

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Petek	Remigij, škof.	<p>☽</p> <p>Prvi krajec dne 3. ob 6. uri 30 minut zjutraj. Zjutraj megla, potem lepi dnevi.</p> <p>☽</p> <p>Ščip dne 10. ob 5 uri 40 minut zvečer. Večkrat dež in hladno.</p> <p>☽</p> <p>Zadnji krajec dne 18. ob 10. ur 7 minut zvečer. Deloma jasno, in mili dnevi.</p> <p>☽</p> <p>Mlaj dne 26. ob 0 ur 26 minut po polnoči. Jasno, zjutraj včasih slana.</p> <p>☽</p> <p>Dolgost dneva: 11. ur 37 minut do 9. ur 55 min. Dan se skrajša za 1. uro 42 min.</p> <p>☽</p> <p>Solnce stopi v znamenje škorpiona dne 23. ob 4. uri 26 minut zjutraj.</p>
2	Sobota	Julijan, m.	
40. teden. O največji zapovedi. Mat. 22.			
3	Nedelja	17. pobinkoštna. Rožni venečna.	
4	Pondelj.	Frančišek, Seraf.	
5	Torek	Placid in tov., mm.	
6	Sreda	Brunon, sp.	
7	Četrtek	Marcij, p. sp.	
8	Petek	Brigita, vdova.	
9	Sobota	Dionizij, škof.	
41. teden. Jezus ozdravi mrtvoudnega. Mat. 9.			
10	Nedelja	18. pobinkoštna. Francišek Borg.	
11	Pondelj.	Justina, d.	
12	Torek	Maksimilijan, škof.	
13	Sreda	Edvard, kralj.	
14	Četrtek	Kalist I. p. sp.	
15	Petek	Terezija, dev.	
16	Sobota	Gal., opat.	
42. teden. Prilika o kraljevi ženitnini. Mat. 22.			
17	Nedelja	19. pobinkoštna. Hedviga, vdova.	
18	Pondelj.	Luka, evangelist.	
19	Torek	Peter Alkant., sp.	
20	Sreda	Janez Kant., sp.	
21	Četrtek	Uršula, devica.	
22	Petek	Kordula, devica in mučenica; Saloma.	
23	Sobota	Janez Kapist, Fides, dev.	
43. teden. Jezus ozdravi kraljevičevega sina. Jan. 4.			
24	Nedelja	20. pobinkoštna. Rafael, nadang.	
25	Pondelj.	Krizant in Darija, mm.	
26	Torek	Evarist, p.	
27	Sreda	Sabina, d.	
28	Četrtek	Simon in Juda, apost.	
29	Petek	Narciz, škof.	
30	Sobota	† Klavdij, m.	
44. teden. Prilika o kraljevem računu. Mat. 18.			
31	Nedelja	21. pobinkoštna. Volbenk, škof.	

Knauerjev stoletni koledar prorokuje: V začetku vinotoka slabo vreme, 10. slana, do 17., potem zopet lepo, 27. do 30 dokaj hladno.

Vinotok.

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 2 3 4 5 6	Vsi svetniki. Spomin vernih duš. Just, m.; Hubert, škof. Karol Bor., škof. Emerik, vojvoda Ogrski. Lenart, sp.	 Prvi krajec dne ob 3. uri 35 min. popoldne. Deloma jasno; čez dan prijetno.
45. teden. Dajte cesarju, kar je cesarjevega. Mat. 22.		
7 8 9 10 11 12 13	22. pobinkoštna. Prosdocim, škof. 4 venčani mučenci. Božidar, m. Andrej Avel, sp. Martin, škof. Martin, p. m. Stanislav K., sp.	 Ščip dne 9. ob 10. uri 48 minut predpoludne. Večkrat dež, zelo spremenljivo.
46. teden. Jezus obudi Jajrovo hčer. Mat. 9.		
14 15 16 17 18 19 20	23. pobinkoštna. Mena, m. Leopold, vojvoda. Otmar, op. Gregor, škof. Posv. baz. sv. Petra in Pav. Elizabeta, kraljica. Feliks Val., spozn.	 Zadnji krajec dne 17. ob 3. uri 0 m. popoldne. Jasne noči, zmrzlo in slana.
47. teden. Jezus prerok. razd. Jeruzalema. Mat. 24.		
21 22 23 24 25 26 27	24. pobinkoštna. Davarovanje M. D. Cecilija, d. m. Klemen, p. m., Felicita, m. Janez od Križa, sp. Katarina, d. m. Maver, m. Valerijan, škof.	 Mlaj dne 24. ob 10. uri 18 minut dopoludne. Dokaj hladno, večkrat sneg in megla. Dolgost dneva: 9. ur 53 minut do 8. ur 38 min. Dan se skrajša za 1. uro 15 min.
48. teden. O poslednji sodbi. Luk. 21.		
28 29 30	1. adventna. Sosten, m. Saturnin, m. Andrej, ap.	Solnce stopi v znamenje strelca dne 22. ob 1. uri 20 minut zjutraj.

Knauerjev stoletni kalendar prorokuje: Listopad mrzel do 10., popoldne topleje, 11. oblačno vreme do 13., potem zopet zmrzuje do 30.

Listopad.

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Sreda	Eligij, m.	☽
2	Četrtek	Bibijana, m., Hromacij, škof.	Prvi krajec dne
3	Petek	Frančišek Ksav., sp.	1. ob 4. uri 13 minut zjutraj.
4	Sobota	Barbara, d. m.	Jasno in mrzlo.
49. teden. Janez Krstnik v ječi. Mat. 11.			
5	Nedelja	2. adventna. Saba, opat.	☼
6	Pondelj.	Nikolaj, škof.	Ščip dne 9. ob 5. uri 52 minut zjutraj.
7	Torek	Ambrozij, škof.	Večkrat meglen dež in mrzlo.
8	Sreda	Brezmadežno spočetje M. D.	☽
9	Četrtek	Sir, škof.	Zadnji krajec dne
10	Petek	Melkijad, p. m.	17. ob 5. uri 20 minut zjutraj.
11	Sobota	Damaz, p.	Večkrat sneg in dež.
50. teden. Janez Krstnik pričuje o Kristusu. Jan. 1.			
12	Nedelja	3. adventna. Sinezij, m.	☼
13	Pondelj.	Lucija, d. m.	Mlaj dne 23. ob 8. uri 53 minut zvečer.
14	Torek	Spiridijon, škof.	Ivje in mrzlo, potem večkrat sneg.
15	Sreda	† Kvatre, Cecilija, m.	☽
16	Četrtek	Evzebij, škof.	Prvi krajec dne
17	Petek	† Kvatre, Lazar, sp.	30. ob 8. uri 25 minut zvečer.
18	Sobota	† Kvatre, Pričakov. poroda D. M.	Megla in sneg.
51. teden. Janez Krstnik oznanjuje poroko, Luk. 3.			
19	Nedelja	4. adventna. Nemezij, p. m.	Dolgost dneva:
20	Pondelj.	Adelajda, kraljica.	8. ur 36 minut do 8. ur 21 minut.
21	Torek	Tomaž, ap.	Dan se skrajša do 21. za 18 min. potem narase do konca meseca za 3 minute.
22	Sreda	Demetrij, m.	Solnce stopi v znamenje kozla dne 21. ob 2. uri 18 minut zvečer.
23	Četrtek	Viktorija, d.	
24	Petek	Adam in Eva.	
25	Sobota	Božič. Rojstvo Gospodovo.	
52. teden. Simon in Ana v tempeljau. Luk. 2.			
26	Nedelja	Štefan, mučenec.	
27	Pondelj.	Janez, evangelist.	
28	Torek	Nedolžni otroci.	
29	Sreda	Tomaž Kantvar. David kralj.	
30	Četrtek	Nicefor, m.	
31	Petek	Silvester, papež.	

Knauserjev stoletni koledar prorokuje: V začetku grudna zmrzlo, potem oblačno in mrzlo, dne 10. sneg, potem zmrzuje do 19., kjer dežuje bode takoj zopet mrzlo do konca.

Gruden.

Narodna krstna imena.

- Boživoj, 9. vinotoka, 20. grudna.
Boleslav, 27. velikega srpana.
Bogovoljka, 23. velikega srpana.
Božo, -a.
Bogoslav, 27. m. trav., 1. ržng. cveta.
Beloslav.
Bogdan, -a, 19. ržng. cveta, 7 listop.
Borivoj, 24. velikega srpana.
Borislav, -a, 14. listopada.
Božena, 16. malega travna.
Bretislav, 14. svečana.
Boris,
Bogoslava, 8. malega srpana.
Boženi, 8. malega srpana.
Branislav, 3. malega srpana.
Branislava, 3. malega srpana.
Bogovlad, 1. malega srpana.
Blagoje, Blagojila, 12. prosinca.
Bogošin, 13. prosinca.
Beloslava, 19. prosinca.
Branimir, 29. prosinca, 30. grudna.
Bojka, 9. sušca.
Božana, 12. sušca.
Branivoj, 29. sušca.
Božislava, 16. malega travna.
Bojслав, 31. velikega travna.
Bratoslav, 26. malega srpana.
Bojan, 2. velikega srpana.
Bolemir, 11. velikega srpana.
Blagoslav, 21. kimovca.
Bunoslav, 6. vinotoka.
Budvoj, 14. vinotoka.
Branko, 17. vinotoka.
Blagota, 24. vinotoka.
Braslav, 11. listopada.
Boživoj, 20. grudna.
Blažena, 31. grudna.
Božan.
Bratrica.
Budislav, 8. velikega travna.
Budimir, 17. sušca.
Budislava, 23. velikega travna.
Ciril in Metod, 5. malega srpana.
Cvetoslav, 4. velikega travna.
Celimir, 22. kimovca.
Cvenija, 1. listopada.
Česlav, 16. malega srpana.
Čestimir, 9. prosinca.
Častimir, 28. kimovca.
Čudislava, 2. vinotoka.
Dobroslav, 10. prosinca.
Dobroslava, 19. grudna.
Darinka, 6. prosinca.
Dobromir.
Dušan, 27. malega srpan.
Danica, 5. sušca.
Dragomir, 13. velikega travna.
Dragomira.
Divna, 31. prosinca.
Daša, 6. svečana.
Držislav, 30. malega srpana.
Domogoj, 4. velikega srpana.
Deša, 17. prosinca.
Dušana, 26. prosinca.
Daroslav, 3. svečana.
Drenka, 7. svečana.
Deda, 12. svečana.
Dobrava, 16. svečana.
Dragovan, 20. svečana.
Danimir, 9. sušca.
Dragoje, 10. sušca.
Desimir, 14. sušca.
Dražislav, 23. sušca.
Draža, 29. sušca.
Dušica, 4. m. trav., 11. ržng. cveta.
Desirad, 5. velikega travna.
Dragovit, 6. velikega travna.
Dušojc, 17. velikega travna.
Daslav, 24. velikega travna.
Dragica, 26. velikega travna.
Darosava, 27. velikega travna.
Dostava, 10. ržnega cveta.

Draguška, 12. ržnega cveta.
Dragija, 23. ržnega cveta.
Domogoj, 6. malega srpana.
Darislav, 8. malega srpana.
Dragan, 13. malega srpana.
Dedomir, 1. velikega srpana.
Dobrovit, 6. velikega srpana.
Dragorad, 25. velikega srpana.
Dragonika, 7. vinotoka.
Dragosta, 8. vinotoka.
Dragislav, 12. vinotoka.
Drživoj, 16. vinotoka.
Duševlad, 23. oktobra.
Draguš, 23. listopada.
Dedovit.
Dobrej.
Dobrica.
Dobročica.
Dobrogoj.
Dobrost.
Domaslav.
Dražun.
Dikoslava, 22. prosinca.
Dragislav, 20. malega travna.
Dana, 29. velikega travna.
Devá, 1. ržnega cveta.
Dika, 4. ržnega cveta.

Granislava,
Gorázd,
Grozdava, 5. prosinca.
Grimislava, 21. prosinca.
Gorislava, 29. prosinca.
Gođimir, 14. malega travna.
Gorinka, 17. malega travna.
Gradislava, 18. malega travna.
Gojslava, 30. ržnega cveta.
Gorka, 1. malega srpana.
Gorislav, 13. listopada.
Gradislav, 19. listopada.
Goroslav, 27. listopada.
Gojmir, 2. malega travna.
Gradimir, 29. vinotoka.

Jaromira, 15. velikega travna.
Jaromir, 28. velikega travna.
Jadviga, 17. vinotoka.
Jelva.
Jarmila,
Joko, -a, 21. velikega srpana.

Jaroslav, -a, 27. malega travna.
Jegor,
Jekica, 30. kimovca.
Jelisava, 19. listopada.
Jelina, 21. velikega travna.
Jelenica, 31. malega travna.

Kazimir, -a, 4. sušca.
Krajislav,
Krilan, -a,
Krunoslava, 11. prosinca.
Kanimir.
Krešimir, 20. vinotoka, 28. svečana.
Kosava.
Kosava, 7. sušca.
Krasoje, 10. malega travna.
Kajimir, 13. malega travna.
Kosenka, 19. malega travna.
Krasulja, 25. velikega travna.
Krajslav, 29. velikega travna.
Kažimir, 8. listopada.
Krasa.
Krašán.
Krgo.
Kolomir, 25. listopada.

Ljubivoje.

Libor.
Ljubomir, -a, 12. malega travna.
Ljudmila, 16. kimovca.
Ladislav, (Vladislav), 27. ržng. cveta.
Lubomira, 25. v. srp., 28. ržng. cveta.
Libuša.
Ljuboslava, 15. svečana.
Ljubislava, 16. sušca.
Ljubosav, 21. malega travna.
Lerka, 11. velikega travna.
Lelja, 18. malega srpana.
Ljubačica, 4. velikega srpana.
Libišna, 9. velikega srpana.
Ljubidrag, 27. velikega srpana.
Ljutomir, 30. velikega srpana.
Ljubivoj, 26. kimovca.
Ljubna, 6. vinotoka
Ljubomil, 1. listopada.
Ljubava, 17. listopada.
Ljuboila, 25. listopada.
Ljuba.
Ljutica.

Mila, 28. vinotoka.
Mališa, 24. vinotoka.
Miljeva, 2. kimovca.
Milogaj, 28. velikega srpana.
Milvana, 15. velikega srpana.
Milan, 22. velikega travna.
Miloslava, 18. svečana.
Miladin,
Milutin, 6. ržnega cveta.
Milislav.
Milovan, 3. kimovca.
Milojica.
Mara, Mira (Marija).
Mileva, 2. prosinca.
Milislava, 24. prosinca.
Milena 2. sušca.
Miloš 22. ržnega cveta.
Milojka, 23. sušca.
Milosava, 2. malega travna.
Millja, 9. malega travna.
Milotina 12. malega travna.
Milorad, 23. velikega travna.
Milica 30. velikega travna.
Milava, 20. ržnega cveta.

Natalija, 27. vel. srpana, 1. grudna.
Nada, Nadina, (Naduša), 3. rž. cveta.
Nikosava, 9. prosinca.
Nevinka, 10. prosinca.
Neda, 14. prosinca.
Neradin, 6. malega travna.
Negojica, 13. malega travna.
Negomir, 21. velikega travna.
Nosimir, 25. velikega travna.
Netko, 19. ržnega cveta.
Nika, 25. velikega srpana.
Nedeljka, 5. kimovca.
Nišava, 6. kimovca.
Nenada, 8. kimovca.
Nadislav, 9. vinotoka.
Negoslava, 11. vinotoka.
Neša, 2. listopada.
Nevenka, 13. listopada.
Nedaš,
Negoj,
Negomir.

Olga, 21. malega srpana.
Ostrovoj, 19. vinotoka.
Ostrivoj, 22. velikega srpana.

Oliva, 18. listopada.
Ostoj, 19. svečana.

Prokop, 4. malega srpana.
Pravomila, 13. malega travna.
Pravoslava, 25. velikega srpana.
Preslava, 14. vinotoka.
Pribislava,
Primislav, 8. svečana.
Pravoslav, 26. svečana.
Prvinica, 9. velikega travna.
Predivoj, 19. velikega travna.
Prvan, 17. kimovca.
Pribimir, 1. vinotoka.
Petna, 3. vinotoka.
Predislav, 20. vinotoka.
Pero.

Rada.
Rastko.
Radivoj, 7. malega travna.
Radislav, (Radoslav), 14. ržng. cveta.
Radomir, 23. ržnega cveta, 5. sušca.
Ratislav, 17. prosinca, 6. listopada.
Ratimir, 24. malega srpana.
Ratibor, 9. velikega srpana.
Radim, 23. malega travna.
Radosav, 15. prosinca.
Rada, 11. malega travna.
Rusa, 24. malega travna.
Raduna, 27. malega travna.
Radovan, 1. ržnega cveta.
Radosava, 3. ržnega cveta.
Rusmir, 11. ržnega cveta, 9. listop.
Radoš 19. malega srpana.
Roslava, 27. velikega srpana.
Radonica, 6. kimovca.
Rajna, 14. kimovca.
Radobulj, 20. kimovca.
Radomira, 27. kimovca.
Raša, 20. vinotoka.
Radejka, 26. listopada.
Radonja,
Radoš,
Ruša.

Svetopolk, 23. velikega srpana.
Stanislav, škof, 7. velikega travna.
Sava, 5. grudna.
Slavica, 28. maliga travna.

Stanimir,
Strahomer,
Svetoslav.
Samo.
Slavomir, 13. prosinca.
Stražimir, 2. grudna.
Slavoja, 27. prosinca.
Stanislava, 20. svečana.
Svetorad, 7. sušca.
Stana, 10. sušca.
Svetovid, 13. sušca.
Stanimir, 27. sušca.
Srdana, 27. sušca.
Srčonica, 10. malega travna.
Slaviša, 18. malega travna.
Sdeslav, 26. malega travna.
Sekana, 26. malega travna.
Skorosava, 4. velikega travna.
Stojmir, 12. velikega travna.
Svetolik, 14. velikega travna.
Smiljava, 17. velikega travna
Stojan, 10. malega srpana.
Slobodin, 14. malega srpana.
Svetomir, 28. malega srpana.
Strašimir, 3. velikega srpana.
Stanova, 28. velikega srpana.
Slavan, 11. kimovca.
Sodimir, 16. kimovca.
Sokolica, 18. kimovca.
Smiljka, 19. kimovca.
Slavna, 23. kimovca.
Sadivoj, 24. kimovca.
Stojslava, 26. kimovca.
Stojdrag, 8. vinotoka.
Stremil, 10. vinotoko.
Sibislav, 13. vinotoka.
Stojslav, 21. vinotoka.
Slavovit, 30. vinotoka.
Stojšava, 31. vinotoka.
Stislav, 7. listopada.
Sebislav, 9. listopada.
Smislan, 14. listopada.
Satovit, 17. listopada.
Stojova, 5. grudna.
Smijan, 16. grudna.
Stojslava, 17. grudna.
Sebegoj,
Slava,
Sobeslav.
Stagoj.
Stamir.

Stanigoj.
Stojan.
Svetogoj.
Svetoslav.
Svojslav.

Tugomir, 26. m. travna, 25. m. trav.
Tješimir, 11. velikega travna.
Trdvislav, 14. prosinca.
Tihoslava, 20. prosinca.
Tešimir, 2. sušca.
Tešivoj, 16. malega travna.
Tihomil, 11. velikega travna.
Tolimir, 8. kimovca.
Taša, 25. kimovca.
Trnjiva, 15. vinotoka.
Travica, 18. vinotoka.
Tihomir, 2. grudna.
Tomislav, 21. decembra.
Tihica.
Tunica.

Vojteh, 23. malega travna.
Vaclav, 28. kimovca.
Vid, -a, 15. ržnega cveta.
Vera, (Veruša), 4. listopada.
Vlasta, 23. grudna.
Vladimir, 15. m. srpana, 9. prosinca.
Velimir.
Vlatko.
Vidoslava.
Vitko.
Vitomir.
Vlastimila.
Vojsava, 3. svečana.
Vanda.
Velebit, 28. ržnega cveta.
Vratoslava, 5. vinotoka.
Vojslava.
Vsevlad, 26. prosinca.
Vojmil, 10. svečana.
Vrativoj, 13. svečana.
Vladoj, 27. svečana.
Velislav, 15. sušca.
Vlada, 20. sušca.
Viljenica, 8. malega travna.
Vitislav, 11. malega travna.
Vojslava, 23. malega travna.
Vladaja, 23. malega travna.
Vojka, 1. velikega travna.
Vlatovit, 2. velikega travna.

Vitoslava, 19. velikega travna.
Vukašin, 27. velikega travna.
Velimir, 2. ržnega cveta.
Vrativoj, 3. ržnega cveta.
Vidoslav, 15. ržnega cveta.
Volkosava, 19. ržnega cveta.
Volkatina, 7. malega srpana.
Vratislava, 16. malega srpana.
Vitemir, 21. malega srpana.
Vitodrag, 30. malega srpana.
Vlastica, 6. velikega srpana.
Vidojka, 7. velikega srpana.
Večedrag, 12. kimovca.
Vitodrag, 19. kimovca.
Vojdrog, 27. kimovca.
Vidica, 28. kimovca.
Voja, 29. kimovca.
Vitomir, 3. vinotoka.
Vlena, 16. vinotoka.
Vladika, 30. vinotoka.
Vekemir, 10. listopada.
Večerin, 16. listopada.
Vladiboj, 20. listopada.
Vidosava, 20. listopada.
Vujnka, 22. listopada.
Vedrana, 27. listopada.
Vladovita, 6. grudna.

Večeslav.

Višesava, 7. grudna.
Vojmir, 14. grudna.
Vlastimir, 15. grudna.
Vuksana, 19. grudna.
Vratoje, 29. grudna.
Vrhoslava, 29. grudna.
Večogoj.
Vitina.
Vito.
Vitomir.
Vlastimir.

Živko, 28. malega travna.
Zorana, 28. ržnega cveta.
Zdenka, 7. listopada.
Zlata, Zlatica, 19. malega srpana.
Zvonimir, 11. vinotoka., 12. svečana.
Zdislava, 1. prosinca.
Živa, 28. malega travna.
Zorislava, 13. prosinca, 14. grudna.
Zivana, 2. velikega travna.
Zorica, 13. ržnega cveta.
Zora, 21. malega srpana.
Želimir, 18. velikega srpana.
Zorislav, 22. vinotoka.
Zoran, 24. listopada.

Dvorni koledar.

Rodopis vladajoče hiše avstrijske do konca julija 1896.

Franc Jožef I., cesar avstrijski, kralj ogerski, česki itd., porojen v Schönbrunnu dne 18. vel. srpana 1830. l., nastopil je vlado po odpovedi strijca cesarja Ferdinanda I. in po odstopu očeta svojega nadvojvode Franca Karola, dne 2. grudna 1848. leta, ter bil dne 8. ržénega cveta 1867. l. v Budi slovesno kronan kraljem ogerskim; poročil se je dne 24. mal. travna 1854. leta s kraljičino **Elizabeto** (Amalijo Evgenijo), hčerjo kraljeve Visokosti vojvode Maksa Bavarskega, najvišjo pokroviteljico zvezdnega reda, najvišjo voditeljico zavoda pl. gospá v Brnu in pokroviteljico zavoda pl. gospá v Inomostu itd., porojeno v Posenhofnu dne 24. grudna 1837. leta.

Otroci:

Gizela (Lujiza Marija), cesaričina in nadvojvodica avstrijska, kraljičina ogerska, česka itd., lastnica več višjih redov, porojena v Laksenburgu dne 12. mal. srpana 1856. l.; poročena dne 20. mal. travna 1873. z Leopoldom (Maksimiljanom Jožefom Marijo Arnulfom) kraljičem bavarskim, porojenim dne 9. svečana 1846. l.

Rudolf (Franc Karol Jožef), naslednik, porojen v Laksenburgu dne 21. velikega srpana 1858. l., poročen na Dunaji dne 10. velikega travna 1881. l. s **Štafanijo** (Klotildo Lujizo Hermino Marijo Charloto), nadvojvodico avstrijsko, hčerjo Leopolda II., kralja belgijskega, porojeno v Bruselji dne 21. velikega travna 1864. l. Umril v Mayerlingu pri Dunaji dne 30. prosinca 1889. l.

Hči: **Elizabeta** (Marija Henrijeta Štefanija Gizela), cesaričinja in nadvojvodica avstrijska, kraljičina ogerska, česka itd. porojena v Laksenburgu dne 2. kimovca 1883. leta.

Marija Valerija (Matilda Amalija), cesaričinja in nadvojvodica avstrijska, kraljičina ogerska, česka itd., porojena v Budi 22. malega travna 1868. leta, poročena dne 31. malega srpana 1890. l. z nadvojvodo **Francem Salvatorjem** (Marijo Jožefom Ferdinandom Karolom Leopoldom Antonom Paduvanskim Ivanom Krstnikom Januvarijem Alojzijem Gonzago Rajnerjem Benediktom Bernardom), sinom nadvojvode Karola Salvatorja, porojenim dne 21. velikega srpana 1866. leta.

Otroci: 1) **Elizabeta Franciška** (Marija Karolina Ignacija), porojena 27. prosinca 1892. 2) **Franc Karol Salvator**, porojen 17. svečana 1893. 3) **Hubert Salvator**, por. 30. m. travna 1894.

Bratje našega cesarja in kralja:

1. Nadvojvoda **Maksimilijan I.** (Ferdinand Jožef), cesar Mehikanski, porojen dne 6. mal. srpana 1832. leta; poročen dne 27. mal. srpana 1857. leta z nadvojvodico **Marijo Charloto** (Amalijo Avgusto Viktorijo Klementino Leopoldino), hčerjo Leopolda I., kralja belgijskega, lastnico več višjih redov, porojeno v Laekenu dne 7. ržnega cveta 1840. leta; umrl dne 19. ržnega cveta 1867. leta.

2. Nadvojvoda **Karol Ludovik** (Jožef Marija), c. in kr. general konjice, lastnik c. in kr. ulan. polka št. 7, načelnik cesarskemu ruskemu dragonskemu polku št. 24 in lastnik kraljevega pruskega ulanskega polka št. 8.; porojen v Schönbrunnu dne 30. malega srpana 1833. l.; tretjič poročen dne 23. mal. srpana 1873. leta z **Marijo Terezijo** (Immakulato Ferdinando Evlalijo Leopoldino Adelajido Elizabeto Karolino Mihaelo Rafaelo Gabrielu Franciško Asiško in Pavlansko Goncago Nežo Zofijo Bartolomejo ab Angelis), hčerjo kraljeve Visokosti Don Miguela-infanta portugalskega, porojeno dne 24. velikega srpana 1855. l., umrl 19. vel. travna 1896.

Otroci drugega zakona:

Franc Ferdinand (Karol Ludovik Jožef Marija), nadvojvoda avstrijski-Este, c. in kr. generalmajor, lastnik c. in kr. pehotnega polka št. 19, in načelnik car. ruskemu dragonskemu polku št. 26, porojen v Gradci dne 18. grudna 1863. leta.

Oton Franc Jožef (Karol Ludovik Marija), nadvojvoda avstrijski, c. in kr. polkovnik, lastnik c. in kr. ulanskega polka št. 1, porojen v Gradci dne 21. malega travna 1865. leta; poročen 2. vinotoka 1886. l. z **Marijo Jožefino** (Lujizo Filipino Elizabeto Pijo Angeliko Marjeto), hčerjo kraljeve Visokosti kraljiča Jurija saksonskega, porojeno dne 31. vel. travna 1867. l.

Sinova: 1) **Karol** (Franc Jožef Ludovik Hubert Jurij Oton Marija), porojen dne 17. vel. srpana 1887. l. 2) **Maksimilijan** (Evgen Ludovik Friderik Filip Jožef Marija), porojen dne 13. malega travna 1895. l.

Ferdinand Karol Ludovik (Jožef Ivan Marija), nadvojvoda avstrijski, c. in kr. stotnik, porojen na Dunaji dne 27. grudna 1868. leta.

Marijeta Zofija (Marija Anuncijata Terezija Karolina Lujiza Jožefina Ivana), bivša opatica terezijanskega zavoda pl. gospá v Pragi, porojena dne 13. velikega travna 1870. leta; poročena dne 24. prosinca 1893. leta s kraljevo Visokostjo vojvodo Albertom virterberškim.

Otroci tretjega zakona:

Marija Anuncijata (Adelajida Terezija Mihaela Karolina Lujiza Pija Ignacija), porojena dne 31. malega srpana 1876. leta.

Elizabetta (Amalija Evgenija Marija Terezija Karolina Lujiza Jožefina), porojena 7. malega srpana 1878. leta.

3.) Nadvojvoda **Ludovik Viktor** (Jožef Anton), c. in kr. podmaršal, lastnik c. in kr. pehotnega polka št. 65, in načelnik ces. ruskemu pehotnemu polku «Tomsk» št. 39, porojen na Dunaji dne 15. velikega travna 1842. leta.

Roditelji Njega Veličanstva cesarja in kralja:

Franc Karol (Jožef), cesarjevič in nadvojvoda avstrijski, kraljevič ogerski, češki itd., porojen dne 7. grudna 1802. leta sin cesarja Franca I. in druge mu soproge Marije Terezije, umrl dne 8. sušca 1878. leta; poročen dne 4. listopada 1824. l. z nadvojvodico **Zofijo** (Frideriko Dorotejo), hčerjo kraljevega Veličanstva Maksimilijana I, kralja bavarskega, porojeno dne 27. prosinca 1805. leta, umršo na Dunaji dne 28. vel. travna 1872. leta.

Sedanji vladarji evropski.

Sveti Oče Lev XIII., (Joahim Pecci), por. dne 2. sušca 1810. l., za papeža izvoljen dne 20. svečana in kronan dne 3. sušca 1878 l.

Andora. Republika s predsednikom, voljenim na štiri leta, pod vrhovno oblastjo škofa Urgelskega.

Anglija. Kraljica Viktorija, cesarica indijska, porojena dne 24. vel. travna 1819. leta, vlada z dne 20. ržnega cveta 1837. l., z dne 14. grudna 1861. l. vdova po vojvodi Albertu saksonsko-koburško-gotajskim.

Anhalt-Desavsko. Vojvoda Friderik, porojen dne 29. mal. travna 1831. leta, vlada z dne 22. vel. travna 1871. leta, poročen z Antonijo, vojvodico saksonsko-altenburško.

Badensko. Veliki vojvoda Friderik, (Viljem Ludovik), porojen dne 9. kimovca 1826. leta, vlada z dne 24. mal. travna

1852. leta, poročen z Ludoviko, hčerjo nemškega cesarja in pruskega kralja Viljema I.

Bavarsko. Kralj Oton I., por. dne 27. mal. travna 1848. l. vladarjev namestnik, kraljič Luitpold, por. dne 12. sušca 1821. l.

Belgija. Kralj Leopold II., porojen dne 9. mal. travna 1835. leta, vlada z dne 10. grudna 1865. leta, poročen z Marijo Henriko, nadvojvodico avstrijsko.

Bolgarija. Knez Ferdinand I. (kraljič Koburžanski), porojen dne 26. svečana 1861. leta, voljen dne 17. velikega srpana 1887. leta, poročen z Marijo Lujizo parmsko.

Brunšvik. Državni upravitelj: kraljič Albreht pruski, porojen dne 8. velikega travna 1837. leta.

Črna gora. Knez Nikolaj I., porojen dne 7. vinotoka 1841. leta, vlada z dne 14. velikega srpana 1860. leta, poročen z Mileno Petrovno Vukotičevo.

Dansko. Kralj Kristijan IX., porojen dne 8. mal. travna 1818. leta, vlada z dne 15. listopada 1863. leta, poročen z Ludoviko, deželno grofico hesen-kazelsko.

Francija. Predsednik Feliks Faure, izvoljen dne 17. prosinca 1895. leta.

Grško. Kralj Jurij I., porojen dne 24. grudna 1845. leta, vlada z dne 31. vinotoka 1863. l., poročen z Olgo Konstantino, carevno rusko.

Hesensko. Veliki vojvoda Ernest Ludovik IV., porojen dne 25. listopada 1868. leta, poročen z Viktorijo Melito, princesinjo saksonsko-koburg-gotajsko, vlada z dne 13. sušca 1892. l.

Italija. Kralj Humbert I., porojen dne 14. sušca 1844. l., vlada z dne 9. prosinca 1878. leta, poročen z Marjeto, vojvodico savojsko.

Lichtenstein. Knez Janez II., porojen dne 5. vinotoka 1840. leta, vlada z dne 12. listopada 1858. leta.

Lippe-Detmold. Knez Adolf Lippe-Schaumburg, porojen dne 20. malega srpana 1859. leta, vlada z dne 3. sušca 1895. leta, poročen s Frideriko Amalijo, princesinjo prusko.

Lippe-Schaumburg. Knez Jurij, rojen dne 10. vinotoka 1846. leta, vlada z dne 8. vel. travna 1893. leta, poročen z Marijo Ano, princesinjo saksonsko-altenburg.

Mecklenburg-Schwerin. Vel. vojvoda Friderik Franc (Paul) III., porojen dne 19. sušca 1851. leta, vlada z dne 15. m. travna 1883. leta, poročen z Anastazijo, veliko kneginjo rusko.

Mecklenburg-Strelitz. Veliki vojvoda Friderik Viljem, porojen dne 17. vinotoka 1819. leta, vlada z dne 6. kimovca 1860. leta, poročen z Avgusto, kraljičino veliko-britansko.

Monako. Knez Albert Honorus Karol, porojen dne 13. listopada 1848. leta, vlada z dne 10. kimovca 1889. leta.

Nemčija. (Glej Prusijo.)

Nizozemsko. Kraljica Viljelmina, porojena dne 31. vel. srpana 1880. leta. Do polnoletnosti pod nadzorstvom kraljice Eme, vdove kralja Viljema III.

Oldenburg. Veliki vojvoda Peter, porojen dne 8. malega srpana 1827. leta, vlada z dne 27. svečana 1853. leta, poročen z Elizabeto, vojvodico altenburško.

Portugalsko. Kralj Karol I., porojen dne 28. kimovca 1863. leta, vlada z dne 19. vinotoka 1889. leta, poročen dne 22. velikega travna 1886. leta z Marijo Amalijo, hčerjo grofa pariškega.

Prusija. Viljem II., nemški cesar in pruski kralj, porojen dne 27. prosinca 1859. leta, vlada z dne 15. ržnega cveta 1888. leta, poročen z Avgusto Viktorijo, vojvodico šlesvik-holštanjsko.

Reuss. (Mlajša panoga. Dom Schleiz.) Knez Henrik XIV., porojen dne 28. velikega travna 1832. l., vlada z dne 11. mal. srpana 1867. leta, poročen z Nežo, vojvodico virtembersko.

Reuss. (Starejša panoga. Dom Greiz.) Knez Henrik XXII., porojen dne 28. sušca 1846. leta, vlada z dne 9. listopada 1859. leta, poročen z Ido, kneginjo lipé-šavmburško.

Rumunija. Kralj Karol I., porojen dne 20. mal. travna 1839. leta, vlada po izvolitvi kakor knez z dne 20. mal. travna 1866. leta, proglašen je bil kraljem dne 2. sušca 1881. leta, poročen z Elizabeto, kneginjo wiedsko.

Rusija. Car Nikolaj II., porojen dne 18. vel. travna 1868. l., poročen z Aleksandrovno Feodorovno. princesinjo hesensko.

Saksonsko. Kralj Albert, porojen dne 23. mal. travna 1828. leta, vlada z dne 29. vinotoka 1873. leta, poročen s Karolino, kneginjo Waso.

Saksonski-Altenburg. Vojvoda Ernest, porojen dne 16. kimovca 1826. leta, vlada z dne 3. vel. srpana 1853. leta, poročen z Nežo, vojvodico anhalt-desavsko.

Saksonski-Koburg-Gotha. Vojvoda Alfred, porojen dne 6. velikega srpana 1844. leta, vlada z dne 24. vel. srpana 1893. leta, poročen z Marijo, veliko vojvodico rusko.

Saksonski-Meiningen-Hildburgshausen. Vojvoda Jurij II., porojen dne 2. malega travna 1826. leta, vlada z dne 20. kimovca 1866. leta, poročen s Heleno baronico heldenburško.

Saksonski-Weimar-Eisenach. Veliki vojvoda Karol Aleksander, porojen dne 24. ržnega cveta 1818. l., vlada z dne 8. mal. srpana 1853. l., poročen z Zofijo, kraljičino nizozemsko.

San Marino. Republika z dvema predsednikoma, voljenima na 6 mesecev.

Schwarzenburg-Rudolfstadt. Knez Günther, porojen dne 23. velikega srpana 1852. leta, vlada z dne 19. prosinca 1890. leta, poročen dne 9. grudna 1891. leta z Ano Lujizo Schönburg-Waldenburško.

Schwarzenburg-Sondershausen. Knez Karol Günther, porojen dne 7. velikega srpana 1830. leta, vlada z dne 17. mal. srpana 1880. l., poročen z Marijo, vojvodico saksonsko-altenburško.

Srbija. Kralj Aleksander I., porojen dne 14. vel. srpana 1876. leta, vlada z dne 13. mal. travna 1889. leta.

Španija. Kralj Alfonz XIII., porojen dne 17. vel. travna 1886. leta. Kraljica vladarica Marija Kristina, vdova kralja Alfonza XII., umršega dne 22. listopada 1885. leta.

Švedija in Norvegija. Kralj Oskar, porojen dne 21. prosinca 1829. leta, vlada z dne 18. kimovca 1872. l., poročen z Zofijo, vojvodico nasavsko.

Švica. Zvezna republika s predsednikom, vsako leto na novo voljenim.

Turčija. Veliki sultan Abdul Hamid II., porojen dne 22. kimovca 1842. leta, vlada z dne 1. kimovca 1876. leta.

Valdek in Pymont. Knez Friderik Adolf Herman, porojen 20. prosinca 1865. leta, vlada z dne 12. velikega travna 1893. leta.

Virtemberško. Kralj Viljem II., porojen dne 25. svečana 1848. leta, vlada z dne 6. vinotoka 1891. leta, v drugič poročen s Charloto, princezino šavmburg-lippe.

Nove mere in uteži.

Od dne 1. prosinca 1876. leta imajo se v javnem prometu rabiti **izključno samo nove mere in uteži**. Kdor od tega časa meri na staro mero ali tehta s staro tehtnico, vzame se mu mera in plačati mora od 5 do 100 gld. globe.

Nova zistema mer in utežev je decimalna, to je: deli se na deset, kar jako olajšuje računanje.

Osnovne jednote novi meri in novim utežem so: 1.) meter, 2.) liter, 3.) gram, 4.) ar.

Mnogokratniki teh osnovnih jednot se izražajo s tem, da se spredaj postavijo števniki:

Deka pomeni	10krat
Hekto »	100 »
Kilo »	1000 »
Myria »	10000 »

Za podrazdelitve se rabijo števniki: Deci za desetino, Centi za stotino, Mili za tisočino.

1 kilogram (*kg*) = 100 dekagramov (*dek*) = 1000 gramov (*g*) 1 dekagram = 10 gramov.

1 hektoliter (*hl*) = 100 litrov, 1 liter (*l*) = 10 decilitrov (*dl*) = 100 centilitrov (*cl*). 1 deciliter = 10 centilitrov.

1 meter (*m*) = 10 decimetrov (*dm*) = 100 centimetrov (*cm*) = 1000 milimetrov (*mm*). 1 decimeter = 10 centimetrov = 100 milimetrov. 1 centimeter = 10 milimetrov.

Žrebanje avstro-ogerskih srečk l. 1896.

2. prosinca 4% državnih srečk. — Kredit. srečk. — 4% tržaških srečk. — 5% za reguliranje Dunava. — Ljubljanskih srečk. — Krakovskih srečk. — Avstrijskega rdečega križa srečk.
4. » Inomostnih srečk.
5. » Solnograških srečk. — 3% avstr. zemljiško-kredit. dolžnih pisem, II. izdaje.
15. » 4% ogersk. hip.-prijorit. dolž. pisem. — Kneza Salma srečk. — Grofa Waldsteina srečk.
1. svečana 5% drž. srečk l. 1860. — Grofa St. Genois-a srečk.
15. » 3% avstr. zemelj.-kredit. srečk I. izdaje. — J6-sziv srečk. — Mesta Stanislava srečk.
1. sušca Srečk za zidanje stolne cerkve (Bazilike) v Budimpešti. — Ogersk. rdečega križa srečk. — Dunajskih komun. srečk.
1. m. travna 4% drž. srečk l. 1854. (Žrebanje premij.) — 4% srečk o reguliranji Tise. — Rudolfovih srečk.
1. v. travna 5% državnih srečk l. 1860. (Žrebanje premij.) — Kreditnih srečk.
5. » 3% avstr. zemelj.-kredit. srečk II. izdaje.

5. v. travna 3⁰/₀ avstr. zemelj.-kredit. srečk II. izdanje.
15. » 3⁰/₀ avstr. zemelj.-kredit. srečk I. izdaje. — 4⁰/₀ ogerskih hipot. priorit. dolžnih pisem. — Ogerskih premijskih srečk.
1. ržn. cvet. Državnih srečk l. 1864. — 4¹/₂⁰/₀ tržaških srečk.
15. » Jó-sziv srečk. — Budimskih srečk.
1. m. srpana 4⁰/₀ državnih srečk l. 1854. (Žrebanje serij.) — Avstr. rdečega križa srečk. — 4⁰/₀ dunajskih parobrodskih srečk. — Dunajskih komun. srečk.
6. m. srpana 3⁰/₀ avstr. zemelj.-kredit. srečk II. izdaje.
15. » Kneza Salma srečk. — Grofa Waldsteina srečk.
30. » Kneza Claryja srečk.
2. v. srpana 5⁰/₀ državnih srečk l. 1860. (Žrebanje serij.)
16. » 3⁰/₀ avstr. zemelj.-kredit. srečk I. izdaje.
1. kimovca Oger. rdečega križa srečk. — Basilika (Budimpešta).
1. » Avstr. kredit. srečk.
5. » 3⁰/₀ avstr. zemelj.-kredit. srečk II. izdaje.
15. » 4⁰/₀ oger. hipot. priorit. dolžnih pisem. — Kneza Palfija srečk.
1. vinotoka 4⁰/₀ držav. srečk l. 1854. — Rudolfovih srečk. — 4⁰/₀ srečk o reguliranji Tise.
15. » Jó-sziv srečk.
2. listopada 5⁰/₀ drž. srečk l. 1860. — Dunajskih komun. srečk.
15. » Ogerskih premijskih srečk.
16. » 3⁰/₀ avstr. zemelj.-kredit. srečk I. izdaje.
1. grudna Drž. srečk l. 1864.

Lestvica za pristojbine kolekov.

Lestvica I.

Za menice in trgovske denarne nakaznice.

Do zneska do	75 gl. gl. —.05	čez	1350 do	1500 gl. gl. 1.—
čez	75 » 150 » » —.10	»	1500 » 3000 » » 2.—	
»	150 » 300 » » —.20	»	3000 » 4500 » » 3.—	
»	300 » 450 » » —.30	»	4500 » 6000 » » 4.—	
»	450 » 600 » » —.40	»	6000 » 7500 » » 5.—	
»	600 » 750 » » —.50	»	7500 » 9000 » » 6.—	
»	750 » 900 » » —.60	»	9000 » 10500 » » 7.—	
»	900 » 1050 » » —.70	»	10500 » 12000 » » 8.—	
»	1050 » 1200 » » —.50	»	12000 » 13500 » » 9.—	
»	1500 » 1350 » » —.90			

in tako dalje za vsakih 1500 gld. 1 gld. več pri čemer se ostanek manj nego 1500 gld. zmatra za celih 1500 gld.

V domačih deželah izdane menice, če se kolekujejo po tej lestvici, ne smejo imeti daljšega plačilnega roka nego šest mesecev, v inozemstvu izdane pa ne daljšega nego 12 mesecev. Sicer se pa morajo kolekovati po lestvici II.

Pod izrazom «domače dežele» razumejo se dežele zastopane v avstrijskem državnem zboru, menice, ki niso izdane v okrožji teh dežel, veljajo za inozemske.

Za menice, izdane v deželah ogerske krone, ostanejo še nadalje v veljavi določbe z dne 2. vinotoka 1868. leta in se mora pri teh menicah odračunati pri določevanju, koliko je od njih po sedanjem zakonu plačati pristojbine, znesek, ki se je pri izdaji menice plačal kralj. ogerskim financam s kolekovimi znamkami ali na neposredno po propisih.

Ako se kaka menica izda v več izvodih (sekunda, tercija itd.), mora se plačati od vsakega ista pristojbina, kakor od prvega.

Od menic v inozemstvu izdanih in na inozemstvo se gla-sečih, plačati je 2 kr. pristojbine za vsakih 100 gld., ako krožijo v naši državi. Ostanek manjši nego 100 gld. se zmatra za celih 100 gld.

Pristojbine za menice, ki se izdajo v domačih deželah, plačati je poprej, nego so se na papir, ki je namenjen za menico, podpisale stranke — za menice, ki so se izdale v inozemstvu; pa preden začne krožiti po naši državi, in če menica ni plačljiva, le v inozemstvu, pa vsekako preden mine 14 dnij, ko je prišla v domače dežele.

Dolžnosti kolekovanja menic more se tako-le zadostiti:

- a) če se rabijo kolekovane uradne golice;
- b) če se rabijo uradne golice, ki pa niso zadosti kolekovane ali pa tudi druge golice, ali pa se golice niti ne rabijo, pa s tem, da se za toliko, kolikor je pristojbine, oziroma popolnilne pristojbine plačati, prilepi kolekov na zadnji strani papirja, na kateri se piše menica, predno se je menica napravila. Koleki se morajo pri zato pooblaščenem uradu dati z uradnim pečatom prekolekovati.

Dan in mesec prekolekovanja, če se že ne razvidi iz odtiska, mora dotični urad vpisati v vsako znamko

Uradno prekolekovanje se ne sme več zvršiti, ako ima papir že kak podpis izdajnika, prejemnika ali žiranta

ali sploh kak podpis stranke; vsako drugačno plačevanje s koleki, kakor prekokovanje kolekov s privatnim pečatom kacega urada, ki za to ni upravičen je neveljavno.

- c) Če pa gre za plačilo pristojbine od menice, in sicer, če je ta stran še nepopisana ob zgornjem robu; drugače pa po poslednjem inozemskem zapisku tako, da nad koleki ni nobenega prostora več za žirovanje ali kak drug zapis, in se ima preskrbeti, da se po b) tega paragrafa pravočasno uradno prekokuje. Pisati čez koleke, kakor je do sedaj bila navada, ni več dovoljeno.

Če se kolekovina ni plačala ali pa vsaj v zakonitem znesku ne, ali pa ne pravočasno ali pa ne na predpisan način, določa nov zakon globo, ki je petdesetkrat tolika, kolikoršna je pristojbina po lestvici.

Trgovskim nakaznicam že pred dovoljena ugodščina, da je od njih plačati le po 5 kr., če je njim obrok k večjemu osem dnij, velja še vedno.

Za trgovske račune (note, konti, izkaze) se je odredilo, da so računi do 10 gl. kolekovine prosti, — čez 10 gl. do 50 gl. se plača 1 kr., — čez 10 gl. pa 5 kr. pristojbine.

Kolekovina se pa mora tudi plačati, če se taki računi vpleto v tekst kakega trgovskega pisma. Globa kakor pri menicah.

Lestvica II.

Za pravna pisma.

	Do	20 gl.	gl.	—'07	čez 1600 do 2000 gl.	gl.	6·25
čez	20 »	40 »	»	—'13	» 2000 » 2400 »	»	7·50
»	40 »	60 »	»	—'19	» 2400 » 3200 »	»	10·—
»	60 »	100 »	»	—'32	» 3200 » 4000 »	»	12·50
»	100 »	200 »	»	—'63	» 4000 » 4800 »	»	15·—
»	200 »	300 »	»	—'94	» 4800 » 5600 »	»	17·50
»	300 »	400 »	»	1·25	» 5600 » 6400 »	»	20·—
»	400 »	800 »	»	2·50	» 6400 » 7200 »	»	22·50
»	800 »	1200 »	»	3·75	» 7200 » 8000 »	»	25·—
»	1200 »	1600 »	»	5·—			

Čez 8000 gl. se za vsakih 400 gl. plača 1 gl. 25 kr., pri čemer se ostanek, ki ne znaša 400 gl., zmatra za polnega.

Po tej lestvici kolekujejo se dolžna pisma, z dovoljenjem vknjižbe ali brez njega, pobotnice, odstopna pisma, plačilne nakaznice, razun trgovskih, zakupne pogodbe, stave, srečke privatnih loterij i. dr. in sicer je pri dolžnih pismih odločila znesek prejetega posojila, pri pobotnicah znesek prejetega plačila, pri odstopnih pismih znesek, za kterega se je pravica odstopila, pri nakaznicah nakazani znesek, pri zakupnih pogodbah skupni znesek zakupnine, pri stavah stavljeni znesek, pri srečkah privatnih loterij pa cena vsake posamezne srečke.

Lestvica III.

Za pravne posle.

	Do	10	gl.	gl.	—'07	čez	800	do	1000	gl.	gl.	6'25
čez	10	»	20	»	»	»	1000	»	1200	»	»	7'50
»	20	»	30	»	»	»	»	1200	»	1600	»	10'—
»	30	»	50	»	»	»	»	1600	»	2000	»	12'50
»	50	»	100	»	»	»	»	2000	»	2400	»	15'—
»	100	»	150	»	»	»	»	2400	»	2800	»	17'50
»	150	»	200	»	»	1'25	»	2800	»	3200	»	20'—
»	200	»	400	»	»	2'50	»	3200	»	3600	»	22'50
»	400	»	600	»	»	3'75	»	3600	»	4000	»	25'—
»	600	»	800	»	»	5'—						

Čez 4000 gld. plača se za vsakih 200 gld. 1 gld. 25 kr., pri čemer se znesek, ki ne znaša 200 gld., zmatra za polnega.

Po tej lestvici kolekujejo se dolžna pisma, katera se glase na prinosnika, pogodbe za služenje, pogodbe delniških društev, ki se osnujejo za več nego 10 let, družbene pogodbe, potrdila o dobitkih v loteriji, pogodbe, s kterimi se kupi upanje premičnin, kupne in menjalne pogodbe radi premičnin i. dr. in sicer je določilen pri dolžnih pismih znesek, na katerega se glasi, pri pogodbah v služenji, znesek skupne plače, katero ima dobiti oni, koji stopa v službo, — ako pa v pogodbi ni določeno, koliko časa ima služba trajati, se kolekovina odmeri po trikratni letni plači. Pri pogodbah delniških društev in družbenih pogodbah se kolekovina odmeri po znesku vkupne društvene glavnice, pri potrdilih o dobitkih, po znesku dobitka, pri kupnih, menjalnih in drugih pogodbah radi premičnin, po znesku vrednosti.

Vloge s katerimi se pri oblastvu naznanja samostojna vršitev prostega obrta, ali s katerimi se oblastvo prosi koncesije, ki je potrebna za vršitev obrta, morajo biti kolekovane:

a) na Dunaji	od prve pole gld. 6.—
b) v mestih, ki imajo nad 50.000 prebivalcev	» » » » 4.—
c) v mestih, ki imajo od 10.000 do 50.000 prebivalcev	» » » » 3.—
d) v mestih, ki imajo od 5000 do 10.000 prebivalcev	» » » » 2.—
e) v vseh drugih krajih	» » » » 1.50

Ako treba še druge pole, kolekuje se s 50 kr.

Prošnje za tobačne trafike in loterijske kolekture, za dovoljenje, da sme godba javno igrati, da smejo biti gostilne, krčme in kavarne čez policijsko uro odprte, da se smejo kazati znamenitosti, prirejati koncerti, gimnastične in gledališčne predstave, imajo se kolekovati po 1 gld. od vsake pole.

Pri prvih in drugih vlogah se ima pristojbina plačati tudi takrat, kadar se prosi ustno, ne da bi se zapisal protokol.

Prošnja za sledeča prava:

1.) Za podeljenje, potrjenje ali prenos plemskih stopinj, podeljenje redov, dovoljenje smeti nositi inozemske rede, združenje ali poboljšanje grbov, dovoljenje za spremembe ali prenose imen, podeljenje častnih mest, častnih naslovov in drugih odlikovanj združenih z obrtnimi podjetji, imajo se kolekovati po 5 gld. od vsake pole.

2.) Za podeljenje, priznanje ali potrjenje privilegijev, kamor spadajo tudi izključeni industrijski privilegiji imajo se kolekovati po 3 gld. od vsake pole.

3.) Za podeljenje ali priznanje avstrijskega državljanstva, za podeljenje meščanstva ali občanstva ali za sprejem v občinsko zvezo, imajo se kolekovati po 2 gld. od vsake pole.

4.) Prošnje za podeljenje potnih listov, za uvoz, izvoz in prevoz kuhinjske soli, tobaka, smodnika ali za dovoljenje za uvoz ali izvoz določenega blaga, ako je za to potrebno dovoljenje, imajo se kolekovati po 1 gld. od vsake pole.

Razpredelnica za računanje obresti.

Po 3 odstotke						Po 5 odstotkov							
kapital gld.	za eno leto		za pol leta		za 1 mesec		kapital gld.	za eno leto		za pol leta		za 1 mesec	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.		gld.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.
10	—	30	—	15	—	2 ¹ / ₂	10	—	50	—	25	—	4 ¹ / ₆
15	—	45	—	22 ¹ / ₂	—	3 ³ / ₄	15	—	75	—	37 ¹ / ₂	—	6 ¹ / ₄
20	—	60	—	30	—	5	20	1	—	—	50	—	8 ¹ / ₃
25	—	75	—	37 ¹ / ₂	—	6 ¹ / ₄	25	1	25	—	62 ¹ / ₂	—	10 ⁵ / ₁₂
30	—	90	—	45	—	7 ¹ / ₂	30	1	50	—	75	—	12 ¹ / ₂
35	1	5	—	52 ¹ / ₂	—	8 ³ / ₄	35	1	75	—	87 ¹ / ₂	—	14 ⁷ / ₁₂
40	1	20	—	60	—	10	40	2	—	1	—	—	16 ² / ₃
50	1	50	—	75	—	12 ¹ / ₂	50	2	50	1	25	—	20 ⁵ / ₆
60	1	80	—	90	—	15	60	3	—	1	50	—	25
70	2	10	1	5	—	17 ¹ / ₂	70	3	50	1	75	—	29 ¹ / ₆
80	2	40	1	20	—	20	80	4	—	2	—	—	33 ¹ / ₃
90	2	70	1	35	—	22 ¹ / ₂	90	4	50	2	25	—	37 ¹ / ₂
100	3	—	1	50	—	25	100	5	—	2	50	—	41 ² / ₃
200	6	—	3	—	—	50	200	10	—	5	—	—	83 ¹ / ₃
300	9	—	4	50	—	75	300	15	—	7	50	1	25
400	12	—	6	—	1	—	400	20	—	10	—	1	66 ⁴ / ₆
500	15	—	7	50	1	25	500	25	—	12	50	2	8 ² / ₆
600	18	—	9	—	1	50	600	30	—	15	—	2	50
700	21	—	10	50	1	75	700	35	—	17	50	2	91 ¹ / ₆
800	24	—	12	—	2	—	800	40	—	20	—	3	33 ² / ₆
900	27	—	13	50	2	25	900	45	—	22	50	3	75
1000	30	—	15	—	2	50	1000	50	—	25	—	4	16 ⁴ / ₆

Po 4 odstotke						Po 6 odstotkov							
10	—	40	—	20	—	3 ¹ / ₃	10	—	60	—	30	—	5
15	—	60	—	30	—	5	15	—	90	—	45	—	7 ¹ / ₂
20	—	80	—	40	—	6 ² / ₃	20	1	20	—	60	—	10
25	1	—	—	50	—	8 ¹ / ₃	25	1	50	—	75	—	12 ¹ / ₂
30	1	20	—	60	—	10	30	1	80	—	90	—	15
35	1	40	—	70	—	11 ² / ₃	35	2	10	1	5	—	17 ¹ / ₂
40	1	60	—	80	—	13 ¹ / ₃	40	2	40	1	20	—	20
50	2	—	1	—	—	16 ² / ₃	50	3	—	1	50	—	25
60	2	40	1	20	—	20	60	3	60	1	80	—	30
70	2	80	1	40	—	23 ¹ / ₃	70	4	20	2	10	—	35
80	3	20	1	60	—	26 ² / ₃	80	4	80	2	40	—	40
90	3	60	1	80	—	30	90	5	40	2	70	—	45
100	4	—	2	—	—	33 ¹ / ₃	100	6	—	3	—	—	50
200	8	—	4	—	—	66 ² / ₃	200	12	—	6	—	1	—
300	12	—	6	—	1	—	300	18	—	9	—	1	50
400	16	—	8	—	1	33 ¹ / ₃	400	24	—	12	—	2	—
500	20	—	10	—	1	66 ² / ₃	500	30	—	15	—	2	50
600	24	—	12	—	2	—	600	36	—	18	—	3	—
700	28	—	14	—	2	33 ¹ / ₃	700	42	—	21	—	3	50
800	32	—	16	—	2	66 ² / ₃	800	48	—	24	—	4	—

Splošne določbe c. kr. pošte.

g pomenja gram, *kg* kilogram.

S pismeno pošto se pošiljajo navadna pisma, priporočena pisma, ekspresna pisma, dopisnice, tiskovine, vzorci blaga, poštna nakaznice, poštni nalogi in časniki.

Pisma. Pri frankiranju pisma se pritisne znamka na gornjem desnem oglu sprednje strani pisma, nikakor pa ne na zadnji strani. Frankirana v avstro-ogerske kraje, v Bosno in Hercegovino ter v Nemčijo namenjena, kakor tudi iz poslednjih sem dospela pisma veljajo 5 kr. (v lokalnem 3 kr.), nefrankirana pa dvakrat toliko.

Pisma in pisemski zavoji ne smejo v Avstro-Ogerski, v Bosni in Hercegovini ter na Nemškem biti težji nego 250 *g*; pismom, ki se pošiljajo v druge države, ni to nobena meja, kar se tiče teže. Pisemski zavoji, odločeni za avstrijske dežele, ki tehtajo več nego 250 *g*, morajo se oddajati pri tovarni pošti. Uradni pisemski paketi pa smejo v Avstriji tehtati 2¹/₂ *kg*; iz Avstrije na Ogersko le 1 *kg*.

Čez pismeno znamko se sme pisati naslov. Če se pa nanjo pritisne privatna štamplja, ni veljavna. Za frankiranje se ne smejo rabiti s pisemenih kuvertov izrezane znamke in koleki, ravno tako tudi ne poškodovane znamke, n. pr. take, katerim se je okrog odrezal beli rob. Znamke, ki so se že rabile, rabiti se tudi ne smejo več za frankiranje pisem.

Priporočena pisma se morajo frankirati. Za domače in inozemske dežele zadošča, če se pismo navadno zapre. V Nemčijo se priporočena pisma lahko pošiljajo tudi nefrankirana.

Povpraševalna pisma (pristojbina 10 kr.) napravijo se lahko za vsako tudi nepriporočeno pisemsko poštno pošiljatev, ki ni prišla na določeni kraj.

Dopisnice se smejo pošiljati tudi nefrankirane, če se ne priporočajo (rekomandirajo). Vsakemu je dovoljeno dati si napraviti dopisnic po privatnem obrtu, vendar morajo, kar se tiče velikosti in moči papirja biti popolnoma jednake uradnim in imeti nemški napis «Correspondenzkarte». Na dopisnice se lahko tiska in zajedno piše, a to le na zadnji strani, kajti sprednja stran je namenjena le za prejemnikov naslov, kamor pa tudi pošiljatelj more napisati svoje ime ter take opomnje, ki se tičejo pošte.

Dopisnicam v domačih deželah se lahko pripenjajo poskušnje ali vzorci blaga, če se ne pišejo potem nanje nikakeršne druge, nego za poskušnje blaga ali vzorce dovoljene pismene opazke ter če so frankirane za 5 kr.

Tiskovine se morajo frankirati in se tudi lahko priporočajo.

Pošiljatve vezanih in broširanih knjig in odprte karte ne smejo biti nad 1 *kg* težke in se ne smejo bistveno razločevati od poštnih pošiljatev. V svetnopoštnem prometu so dovoljene pošiljatve tiskovin do 2 *kg* teže, a ne smejo meriti na nobeno stran več kakor 45 *cm*.

Razven naslova, datuma in podpisa na tiskovinah ne sme biti ničesar pisanega, tudi ne kaki dostavki. Izvzete so korekturne pole, katerim se smejo pridejati dotični rokopisi, poprave in rokopisne opomnje, tičoč se tiska, dalje kurzni listi, trgovski cirkularji in ceniki (hektografirani vendar le po 20 ali več izvodov vkupe), pri katerih so dopuščene rokopisne ali mehaničnim potom napravljene izpremembe cen, imena potnika, načina naročevanja ali plačevanja. Posebni deli tiskanega teksta pa se smejo v ta namen podčrtati, da se opozori čitatelj na kako določeno mesto. Dalje je še dovoljeno na tiskanih vizitnicah napisati natančnejši naslov in stan pošiljalca ter pristavi običajne črke (n. pr.: p. f. itd.); na povabilih navesti ime povabljenca; dan, namen in kraj zborovanja; pri knjigotržnih naročilnih listih na zadnji strani pismeno imenovati naročene ali ponujene knjige, tiskani tekst sprednje strani pa deloma ali popolnoma prečrtati; tiskovne pomote popraviti.

Poslovni papirji, kakor: akti vsake vrste, vožna pisma, poslovni dokumenti, prepisi in izpiski aktov, muzikalije in sploh pisma, ki se ne morejo zmatrati za pravo ali osobno dopisovanje, smejo se v prometu svetovne poštne zveze, izvzemši Nemčijo, pošiljati pod križnim zavitkom (tudi priporočena) do 2 *kg* teže in 45 *cm* širjave.

Vzorci se prevažajo v kraje avstro-ogerske države, v Bosno in Hercegovino, Belgijo, Bulgarijo, Črnogoro, Egipet, Francijo, Grecijo, Veliko Britanijo, Italijo, na Portugalsko, Rumunsko, Srbsko, Špansko, Švico, zedinjene države severne Amerike in v one turške kraje, kjer se nahajajo avstrijski poštni uradi do 350 *g* teže, drugam pa in tako tudi v Nemčijo, le do 250 *g*.

Kar se tiče mere, ne smejo presežati na dolgost 30, na širokost 20 in na visokost 10 *cm*. Vzorcem in blagu za poskušnjo se ne sme priložiti nikako pismo.

Na naslovu mora biti vsakokrat opazka »vzorec« ali »poskušnja blaga«.

Na naslovu sme biti razven tega navedeno: Ime ali tvrdka odpošiljatelj, tovarniško ali trgovsko znamenje poleg natančnejšega označenja blaga, številke in cene, teže in mere blaga ter koliko ga je na razpolago. Razven omenjenih podatkov se ne smejo dodajati takšnim pošiljtvam nikaka pismena naznanila ali kakeršne koli opazke.

Tudi žive čebele se morejo pošiljati po domačih krajih, na Ogersko, v Bosno in Hercegovino, Nemčijo, v razne druge dežele kot blago za poskušnjo, če so tako shranjene, da se pošta lahko prepriča o vsebini in da ni pri prevažanju nikake nevarnosti.

Pri nezadostno frankiranih pošiljtvah s tiskovinami, poslovnimi papirji in vzorci se zahteva nedostatek od prejemnika, in sicer dvakrat toliko, za kolikor so bile premalo frankirane.

Popolnoma nefrankirane prej navedene pošiljatve se ne odpravljajo, nego se vrnejo pošiljatelju; če pa poslednji pošti ni znan, postopa se ž njimi tako, kakor z nedostavnimi pismi.

Priporočene pošiljatve s povzetjem.

Priporočene (rekomandirane) stvari se morejo pošiljati po Avstro-Ogerskem, v Bosno in Hercegovino in v nekatere tuje dežele (glej »povzetja v inozemstvu«) tudi s povzetjem, in sicer po domači državi ter Bosno in Hercegovino do 500 gld., drugam pa do 200 gld. = 400 mark = 500 frankov. Pri takih pošiljtvah, za katere veljajo ravno tiste pristojbine, kakor za navadno priporočene, se mora napisati na vrhu nad naslovom beseda »povzetje«, če so namenjene v inozemstvo pa »remboursement«. Precej zraven ali pa spodaj naj se navede povzetni znesek s številkami, a goldinarji tudi z besedo in sicer vedno v denarni veljavi tiste države, kamor se pošiljatev glasi, tedaj v Nemčijo v markah, v Švico in v Francijo v frankih itd. Pod zneskom pa mora pošiljatelj natanko in razločno zabeležiti svoj naslov. Da ne nastanejo kake pomote, treba je med tem naslovom in onim, ki označuje prejemnika, pustiti nekoliko praznega prostora.

Kakor brž je prejemnik znesek vplačal in pošiljatev prevzel, odtegne dotični poštni urad od povzetnega zneska pristojbino za navadno poštno nakaznico in 5 kr. terjalnih stroškov, ostanek pa pošlje oddajalcu po nakaznici.

Poštne pristojbine.

Avstro-Ogersko in Nemčija: Pisma do 20 *g* (Nemčija le 15 *g*) 5 kr. (mestni promet 3 kr.), do 250 *g* 10 kr. (mestni promet 6 kr.), dopisnica 2 kr.; dopisnica z odgovorom 4 kr., priporočitev 10 kr. (mestni promet 5 kr.), vzvratni list 10 kr. (mestni promet 5 kr.), ekspres 15 kr., tiskovine do 50 *g* 2 kr., do 150 *g* 3 kr., (v Nemčijo le do 100 *g*), do 250 *g* 5 kr., do 500 *g* 10 kr., do 1000 *g* 15 kr., vzorci v avstro-ogerske kraje do 250 *g* 5 kr., do 350 *g* pa 10 kr.; v Nemčijo do 250 *g* 5 kr., ker se težji ne smejo pošiljati.

Bosna in Hercegovina: Pisma 5 kr. do 20 *g*, dalje do 250 *g* pa 10 kr., kakor za Avstro-Ogersko. Ekspresne pošiljatve so dopuščene samo v kraje, kjer so pošte.

Črnagora: Pisma za vsakih 15 *g* po 5 kr., dopisnice 2 kr. (z odgovorom 4 kr.), za tiskovine in vzorce veljajo iste pristojbine, kakor v Srbijo. Poslovni papirji niso dopuščeni.

Srbija: Pisma za vsakih 15 *g* po 7 kr., (v mejnem prometu oziroma z Ogerskega 5 kr.), dopisnica 4 kr. (za Srbijo z odgovorom 8 kr.). Tiskovine do 50 *g* in poslovni papirji 2 kr., vzorci za naročila za vsakih 50 *g* 2 kr., priporočila 10 kr., vzvratni list 10 kr., ekspres 15 kr.

Poštne nakaznice v domačih deželah.

Za zneske do 10 gld. 5 kr., do 50 gld. 10 kr., do 150 gld. 20 kr., do 300 gld. 30 kr., do 500 gld. 50 kr.

Poštne nakaznice v Bosno in Hercegovino in iz Bosne in Hercegovine

so dopuščene do 500 gld. in znaša pristojbina do 20 gld. 10 kr. od 20 do 50 gld. 20 kr.; od 50 do 150 gld. 40 kr.; od 150 do 300 gld. 60 kr. in od 300 do 500 gld. 1 gld.

Poštni nalogi

posredujejo poplačevanje menic, računov, kuponov itd. in se morejo poslati na vse pošte avstro-ogerske države, v Bosno in Hercegovino, v Turčijo in sicer v Adrijanopelj, Beirut, Konstantinopelj, Solun in Smirno, kjer se nahajajo avstrijske pošte, slednjič tudi v Nizozemsko v znesku največ 500 gld. — v Bel-

gijo, Nemčijo, Egipt, Francijo, (Algir), Italijo, Luksenburško, Norvegijo (naj se naredi naslov na pošto v Pragi), Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis do 400 gld. (800 mark ali 1000 frankov).

Poleg uradnega vzorca (cena $\frac{1}{2}$ kr.), adresira se terjatev utemeljujoči dokument (pobotan račun itd., toda znesek mora biti pisan s črkami) kot priporočeno pismo n. pr.: «Na poštni urad v . . . «Pošni nalog». Kakor hitro je znesek vplačan, prejme oddajalec poštnega naloga znesek odštevši pristojbino poštna nakaznice in 5 kr. terjalnih stroškov za vsak dokument, na kateri se je dobilo plačilo. Če se poštni nalog ne sprejme, pošlje se nazaj zastoj. Pristojbine so torej kakor za priporočena pisma, poštno nakaznico in vsako pobotnico itd. 5 kr. terjalnih stroškov.

Poslati dokumente poštnega naloga na kakšen drugi kraj nego se je navel s prva, je dovoljeno.

Denarne in tovarne pošiljatve.

Denarna pisma: Za Avstro-Ogersko do 250 g 50 gld. vrednosti do 10 milj daljave 16 kr., nad 10 milj 27 kr., od 50 do 300 gld. do 10 milj daljave 18 kr., nad 10 milj 30 kr., za vsakih daljših 150 gld. 3 kr. več, — iz Avstro-Ogerskega v Nemčijo do 300 gld. vrednosti do 10 milj 18 kr., nad 10 milj 30 kr., za vsakih daljših 150 gld. pa 3 kr. več.

Poštni zavoji (paketi): Za Avstro-Ogersko do $\frac{1}{2}$ kg do 10 milj 12 kr., nad 10 milj 24 kr.; zavarovalninska pristojbina 3 kr. do 50 gld., od 50 do 300 gld. 6 kr.; za vsakih daljših 150 gld. pa 3 kr. več.

Avstro-Ogerska in Nemčija: do 5 kg do 10 milj 15 kr., nad 10 milj 30 kr.; za vsak nadaljni kg do 10 milj 3 kr., 20 milj 6 kr., 50 milj 12 kr., 100 milj 18 kr., 150 milj 24 kr., nad 150 milj 30 kr. več; vrednostna taksa do 300 gld. 6 kr., za vsakih daljših 150 gld. 3 kr. več. Pošiljatve se dopuščajo le do 50 kg.

Za pošiljatve, odločene v Bosno, Hercegovino in Novi Bazar poleg vozarine, odpadajoče za Avstrijo do meje in vrednostne takse, računa se od Imoskija ali Broda na Savi za promet v imenovanih deželah posebna poštarina. Teža pri zavojih je omejena na 20 kg.

Povzetja v domačih deželah

morejo se pošiljati na vse pošte avstro-ogerske države do 500 gld.

Za vsako pošiljatev s povzetjem se poleg vozarine plača še posebna provizija. Ta znaša za vsaka 2 gld. 1 kr., najmanj pa 6 kr., tudi pisma se pošiljajo lahko s povzetjem. Povzetja brez navedene vrednosti do 250 g se morajo pošiljati s pisemsko pošto.

Pošiljanje pisem v svetovni poštni zvezi.

a) Pisma za vsakih 15 g 10 kr., za dopisnice 5 kr., z odgovorom 10 kr.; b) tiskovine: za vsakih 50 g 3 kr. do največje teže 2000 g; c) vzorci blaga do 50 g 5 kr., do 100 g 6 kr., dalje od vsakih 50 g do največje teže 250 g oziroma 350 g 3 kr. več; d) trgovinski papirji do 150 g 10 kr., do 200 g 12 kr., do 250 g 15 kr., potem pa za vsakih 50 g do 2000 g 3 kr. več; e) priporočitev 10 kr., vzratni list 10 kr., ekspres 15 kr.)*

Za dežele in kraje, ki niso pri svetovni poštni zvezi, se računijo tudi ravno navedene pristojbine, razloček je samo ta, da se pošiljatve večinoma ne morejo priporočiti, dostikrat še celo ne frankirati do tistega kraja, kamor so namenjene, in da se dopisnice smejo odpravljati le v Kaplandijo v južni Afriki.

Poštna nakaznice v inozemstvu

in sicer v argentinsko republiko, Belgijo, Bolgarijo, Chile, Dansko, Kongo, Nemčijo in nemške kolonije, Anglijo in posamične kolonije, Filandijo, Francijo (Algir, Tanger, Maroko in Cancibar), Japan, Italijo, Kanado, Luksenburško, Nizozemsko, Norvegijo, Portugalsko z Madeiro in Azori, Rumunijo, Sijam, Švedijo, Švico, Tripolis, Tunis, Turčijo in Zjedinjene države so dopuščene do 200 gld., v Egiptet, Črnogoro in Srbijo pa do 500 gld. in znaša pristojbina v Nemčijo do 20 gld. 10 kr., potem za vsakih 10 gld. 5 kr. več, v druge dežele, izvzemši Črnogoro in Srbijo, pa za vsakih 10 gld. po 10 kr. Za Srbsko in Črnogoro veljajo ravno tiste pristojbine, kakor v Bosno in Hercegovino.

Brzozjavne poštna nakaznice so dovoljene: v Belgijo, Bolgarijo, Dansko, Francijo, Italijo (izvzemši Tripolis), Japan (in sicer le v Tokio in Yokohamo), Luksenburško, Nemčijo, Nizozemsko, Norvegijo, Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis do 200 gld.;

*) V katere inostranske dežele so ekspresne pošiljatve dopuščene, izve se pri vsakem poštnem uradu.

Egipet (a le v Aleksandrijo Ismailio, Kairo, Port-Said in Suez), Srbijo in Crnogoro pa do 500 gld.

Poštni zavoji do 3 *kg* v inozemstvu po nizki vozarini so dopuščeni v naslednje dežele: Anglijo in kolonije, Apio (5), argentinsko republiko, Ascension, Belgijo (5), Bolgarijo, Chile (5), Dansko (5), Egipet (5), Islandske (5), Italijo (5), Japan (5), Kamerun (5), Kanado, Kitaj (5), Kolumbijo, Kongiško državo (5), Kostariko, Luksenburško (5), Malto, Meksiko, Nizozemsko (5), Norvegijo (5), Oranje, Portugalsko, Rumunijo, Salvador, Srbijo (5), Strails-Selements (5), Španijo, Švedijo, Tanger, Togo (5), Transvalsko republiko, Turčijo (c. kr. pošte), Urugvaj, Zanzibar (5). (Pristavljena številka (5) pomeni, da se v onih deželah vsprejemajo pošiljatve po 5 *kg* teže.

Povzetja v inozemstvo

in sicer v Belgijo †, Dansko †, Nemčijo †, Angleško, Francijo †, Helgoland, Italijo †, Luksenburško †, Nizozemsko †, Norvegijo †, Portugalsko, Rumunijo †, Španijo, Švedijo †, Švico † in severoameriške Zjedinjene države se vzprejemajo do zneska 200 gld., Egipet in Srbijo do 500 gld. avstr. velj., v dežele z † zaznamovane, se tudi vprejemajo priporočena povzetja. Provizija znaša pri voznopoštih povzetjih (izvzemši vozarino) v Nemčijo in Švico 1 kr. za vsak goldinar, najmanj pa 6 kr.; v Srbijo do 12 gld. 6 kr., potem pa za vsaka 2 gld. 1 kr. več, a v druge dežele 10 kr. za vsakih 10 gld.

Brzobjavni cenik.

Taksa za vsako besedo, Najmanjša taksa.

Lokalne brzobjavke	1 kr.	20 kr.
V Avstro-Ogerski	} 3 kr.	30 kr.
V Bosno in Hercegovino		
V Bosni in Hercegovini		
V Nemčijo		

Za besedo velja do 15 črk ali 5 številk; naslov in podpis se ravno tako zaračunja kakor tekst.

Evropski promet.

Pristojbina za vsak telegram po 30 kr. temeljne takse in nastopne takse za vsako besedo, sestavljeno od 15 črk ali 5 številk.

Algir 13 kr. — Anglija 13 kr. — Belgija 11 kr. — Bolgarija 9 kr. — Črna gora iz Dalmacije 3 kr., sicer 4 kr. — Dansko 11 kr. — Francija, Korzika in Monako 8 kr. — Gibraltar 17 kr. — Grecija (celina), Evbeja in Poros 21 kr. — Krf čez Trst 13 kr., na druge otoke 22 kr. — Italija, mejni promet 4 kr., sicer 8 kr. — Kanarski otoki 13 kr. — Luksemburško 11 kr. — Malta 19 kr. — Nizozemsko 11 kr. — Norvegija 16 kr. — Portugalsko 17 kr. — Rumunija 6 kr. — Rusija evropska 12 kr. — Srbija 4 kr. — Španija celina 14 kr. — Karnerski otoki 44 kr. — Švedsko 12 kr. — Švica s Tirolskega, Predarelskega in iz Lichtensteina 3 kr., sicer 4 kr. — Tripolis 61 kr. — Tunis 13 kr. — Turčija evropska, čez Bosno 14 kr., čez Trst 19 kr.

Važnejša določila poštne hranilnice.

Vsi poštni uradi sprejemajo med navadnimi uradnimi urami tudi denar v svojo hranilnico in dajo po potrebi vsakoršna pojasnila o vplačevanji in izplačevanji.

Vložnik je vsakdo, kadar sam ali zanj kdo drugi vloži znesek, večji kakor 50 kr. Znesek mora biti s 50 deljiv. Vložnik sme imeti le eno poštno hranilno knjižico in te vrednost ne sme presegati 1000 goldinarjev.

Prvo vlogo mora vložnik sam vložiti, da se podpiše s svojim navadnim podpisom v knjižici na določenem mestu in na nasprotnem potrdilu ter pove stan, kraj, dan, mesec in leto rojstva ter svoje stanovanje; izvoli si tudi lahko »geslo« (to je kako poljubno besedo, katera mu v mogočih slučajih spričuje lastninsko pravico), kar pa napiše le v »protipis«, sam pa si jo dobro zapomni. Knjižica in nje vročenje je brezplačno.

Vsako vlogo vpiše poštni uradnik v knjižico in vrhu tega pošlje vložniku poštni urad še prejemno potrdilo. Najmanjša vloga je 50 kr., katero sprejemajo vsi poštni uradi.

Za manjše zneske kakor 50 kr. so pa poštni hranilni listki. Listki se dobe po vseh zalogah poštних potrebščin po 5 kr. z vtisnjeno petkrajcarsko znamko. Na tak hranilni listek se potem prilepi še devet petkrajcarskih poštних znamk, kar znaša z vtisneno ravno 50 kr. Te listke z znamkami izpolnjene sprejemajo potem vsi poštni uradi kot vloge po 50 kr.

Znesek od 1 goldinarja do 20 goldinarjev se tako lahko vzame iz poštne hranilnice pri vsakem poštнем uradu, toda se mora najmanj 50 kr. še pustiti v hranilnici na tisto knjižico. Zneske pod 1 goldinarjem in nad 20 goldinarji treba je pa pri poštнем uradu odpovedati, na kar se znesek navadno že v treh dneh izplača.

Vloge se obrestujejo po 3 odstotke.

Vložnik mora zahtevati, da se za njegovo ulogo nakupijo državni obrestonosni papirji; mora pa tudi že take vložiti v poštno hranilnico ter dobi posebno rentno knjižico.

Obresti v poštni hranilnici so proste dohodninskega in tudi drugih davkov. Vložna knjižica poštne hranilnice je nedotakljiva last vložnikova, ne more se mu ne vzeti, ne zastaviti, pa tudi ne zarubiti.

V čekovni oddelek stopi vložnik lahko tedaj, kadar vloži v poštno hranilnico najmanj 100 goldinarjev, katere mora imeti vložene, dokler hoče ostati pri čekovnem oddelku. V tem oddelku se na račun vložnika, ki je pri čekovnem oddelku, vplačujejo nakazane vsote in se morejo tudi nakazati poljubni zneski na katerokoli osebo ali tvrdko. Potrebne tiskovine za objavo pristopa z zavitkom, dajejo poštni uradi brezplačno.

Natančen pouk o poštni hranilnici se nahaja v vložni knjižici.

Natančen pouk o čeku in njega porabi z vzorcem položnih listov in čekov dobi se pri poštних uradih brezplačno.

Novi denar v avstro-ogerskem cesarstvu

primerjan s sedanjim in z denarjem poglavitnih držav v Evropi.

Kos za 20 kron	= 10 gld.	Kos za 20 vinarjev*	= 10 kr.
» » 10 »	= 5 »	» » 10 »	= 5 »
» » 1 krono	= 50 kr.	» » 2 »	= 1 »
» » 1/2 krone	= 25 »	» » 1 »	= 1/2 »

Kosi za 20 in 10 kron so zlati, oni za 1 in pol krone srebrni, kosi za 20 in 10 vinarjev so iz nikla in oni za 2 in 1 vinar iz bronu.

* Nemški «Heller» smo poslovenili «vinar», dokler se merodajni slovenski krogi ne zjedinijo za kako drugo ime, morebiti «novčič»? Vinar je pri nas znan že iz starih časov.

1	} zlat (cehlin)	=	11 kron in 29 v.	1	} napoleon	=	19 kron in 4 v.
10		=	112 » » 90 »	10		=	190 » » 45 »
100		=	1129 » » 1 »	100		=	1904 » » 52 »
1000		=	11290 » » 13 »	1000		=	19045 » » 16 »
1	} mark	=	1 kron in 17 v.	1	} fant. sterling	=	24 kron in 2 v.
10		=	11 » » 75 »	10		=	240 » » 17 »
100		=	117 » » 56 »	100		=	2401 » » 74 »
1000		=	1175 » » 63 »	1000		=	24017 » » 43 »

1 dolar = 4 krone 94 vinarjev.

Kos za	} 20 kron	1 zlat 9 fr. in 51 cent.	1 krona	{ 87 pfenigov	
		1 napoleon. in 1 fr.		{ 1 frank in 5 cent.	
		17 mark in 59 pfen.		{ 1/2 krone	{ 43 pfenigov
		20 frankov in 99 cent.			{ 52 cent.
Kos za	} 10 kron	4 dolarje 5 cent.	20 vinarjev	{ 18 pfenigov	
		8 mark in 70 pfen.		{ 21 cent.	
		10 frankov in 50 cent.	10 vinarjev	{ 9 pfenigov	
		2 dolarja 2 1/2 cent.		{ 10 cent.	

Španske pezete po 100 centimov, srbski dinarji po 100 par, grške drahme po 100 lept, rumunski lei po 100 ban, bolgarske leve po 100 stotink, italijanske lire po 100 centimov in cesarske ruske polovinke novega kova imajo vse edinico franka, enake so torej vse 95 vinarjev.

Primerjalni razkaz med novo našo krono in frankom.

Franki	Krone	Vinarji	Krone	Franki	Centezimi
1/2	—	47	1/2	—	52
1	—	95	1	1	5
2	1	90	2	2	10
3	2	87	3	3	13
4	3	81	4	4	19
5	4	76	5	5	25
6	5	71	6	6	30
7	6	66	7	7	35
8	7	62	8	8	39
9	8	57	9	9	45
10	9	52	10	10	50
20	19	5	20	20	09

Franki	Krone	Vinarji	Krone	Franki	Centezimi
30	28	57	30	31	50
40	38	9	40	42	—
50	47	61	50	52	50
60	57	13	60	63	1
70	66	66	70	73	50
80	76	18	80	84	1
90	85	70	90	94	51
100	95	23	100	105	—
200	190	45	200	210	2
300	285	67	300	315	4
400	380	90	400	420	5
500	476	13	500	525	9
600	571	35	600	630	14
700	666	57	700	735	7
800	761	80	800	840	11
900	857	3	900	945	12
1000	952	26	1000	1050	13

20 centizimov je enako 19 vinarjev, 20 vinarjev je enako 21 centezimov. Od 1 do 20 centezimov treba je šteti 1 centezim enako enemu vinarju, ker drobcev ni.

NB. Krone spremenimo v franke, ako pomnožimo število kron s številom 1·050135, n. pr. 25 kron je enako: 25krat 1·050135 = 26·24 ali 26 frankov 24 cent. — Franke spremenimo v krone, ako pomnožimo število frankov s številom 0·952258, n. pr. 25 frankov je enako: 25 × 0·952258 = 23·81 kron ali 23 kron 81 vinarjev.

Dr. Vatroslav Oblak.

Kopitar, Miklošič, Oblak — to so svetle zvezde v zgodovini slovanske filologije, ki so izšle iz našega malega, a zato tem čilejšega naroda slovenskega. Dasi je bil Oblak še mlad, ko je moral leči v grob, vendar ga smelo stavim v vrsto s prvima dvema, saj je v kratki dobi svojega življenja storil toliko in s svojim znanjem dokazal, da bi bil postal

vreden naslednik Miklošičev, ako bi mu bilo usojeno daljše življenje.

Vatroslav Oblak se je rodil v Celji dne 15. majnika 1864. l. Njegov oče, rodom Gorenjec in po poklicu podobar, naselil se je pred mnogimi leti v Celji in si kupil svojo hišo v gledališki ulici. Tudi mati Oblakova je bila Kranjica. Izmed treh otrok, Ignacij, Rafael, Roza, je bil naš Vatroslav, ali kakor so ga doma vedno klicali, »Nacelj», najstarejši. Osnovne šole je obiskoval v Celji in od tam prestopil na gimnazijo. Toda v šoli se mu ni dobro godilo; kazal ni ni-

kake nadarjenosti in moral je celo prve tri razrede ponavljati. Sam mi je nekoč pravil, da je, poznejši slavist, dobil v prvem razredu v slovenščini — «popolnoma nezadostni» red. Oče meneč, da Nacelj ni za šolo, ga je hotel porabiti za svoj obrt; moral je doma večkrat risati pa tudi za podobarstvo ni imel veselja in ostal je v šoli. A kmalu se je Oblaku razvozljajal um; nadarjenost, ki je dotlej nekako spala v njem, se je prebudila, in začel je izvrstno napredovati. V slovenščini ga je poučeval sedajni vikar v Celji g. Krančič. V nekaterih predmetih, n. pr. v zgodovini in zemljepisji se je tako odlikoval, da so i učitelji postali pozorni nanj. Pred vsem pa se je ukvarjal z jezikoznanstvom; učil se je staroslovenščine in razun drugih del, preštudiral že na gimnaziji celo Miklošičevo primerjajočo slovnico, katero je imel, odšedši na vseučilišče, skoro da ne v mazinci. Kako se mu je pozneje razvil razum, je razvidno iz tega, da je bil najboljši logik in psiholog, kar je priznaval celo njegov profesor, zagrizen Nmec, ki Oblaka ni mogel videti. Umeti pa ni mogel, kako se more človek navduševati za matematiko, ki mu je bila naravnost zoprna. Že na gimnaziji je bil v pismeni zvezi z Bouduinom de Courtenais, profesorjem v Dorpatu; od njega je dobival potrebne knjige, tako da ga je najbrže on vpeljal v slavistiko. V Celji je mnogo občeval z ravnateljem gosp. Končnikom in se razgovarjal ž njim o slovniških zadevah.

V VIII. razredu je Oblak obolel za tuberkulozo, za katero je umrla tudi mati, in moral študije pretrgati za jedno leto. Bil je že tako slab, da so zdravniki sami vsak trenutek pričakovali katastrofe. Toda skrbni postrežbi materini se je posrečilo ohraniti ga pri življenji. Okreval je zopet in prihodnje leto vnovič vstopil v VIII. razred. A odslej ni bil nikoli več zdrav; bolehal je do konca svojega življenja, vendar ga to ni oviralo v njegovem delovanji. Vstopivši zopet v gimnazijo, jo je moral še pred božičem zapustiti, ker so ga profesorji celjske gimnazije izključili iz cele Cislitvanije.

Bil je namreč in je še običaj, da se menjaje poje pri maši jedno nedeljo slovenski, drugo nemški, tretjo latinski. Dne 19. novembra na god presvetle cesarice bilo je na vrsti slovensko petje. Konsekvetno bi se morala peti tudi cesarska pesem v slovenskem jeziku. Ravnatelj g. Končnik je temu spočetka privolil, pod terorizmom nemških dijakov pa je zopet slovensko ces. pesem prepovedal, kar je dijake močno razburilo. Drugi dan pa so v cerkvi vendar peli ces. pesem v slov. jeziku. Vodja tej opoziciji je bil osmošolec Oblak, ki je svoje sošolce nagovoril k temu koraku in odločilni dan šel sam na kor, dasi ni bil pevec, samo da je navduševal pevce, ako bi bil kateri omahoval. Začele so se preiskave, in posledica je bila, da je moral Oblak radi tega zločina (!?) v onostransko državno polovico, v Zagreb. Predno je odšel, mudil se je še nekaj časa doma v Celji; tedaj pa je bilo vsem dijakom strogo prepovedano občevati z izobčenim Oblakom. To je lepa ilustracija naših razmer, da se izključuje dijak iz cele Cislitvanije, ker je pel cesarsko pesem v slov. jeziku, kakor bi ne bilo ravnopravnosti v Avstriji. Kaj drugega je menda, če se slavi Bismark in poje «Wacht am Rhein»?

V Zagrebu je prebil Oblak zrelostni izpit z dobrim uspehom. Za svojega bivanja v Zagrebu pisal je prvokrat preč. o. Škrabcu, kakor poroča le-ta sam v svojem «Cvetji» XV št. 3. 1896, pišoč: «Prvič mi je pisal iz Zagreba, ko abiturijent tamošnje gimnazije . . . in že tedaj sem se moral čuditi bistrumnosti, obširni jezikoslovni izvedenosti in odločno pravi znanstveni nameni vrlega mladeniča». Odslej je bil s Škrabcem do svoje smrti v najožji dotiki. Silil ga je, naj se loti ribniške dialektologije in ga pripravil, da je začel priobčevati svoje študije o glasoslovji in naglasu «če tudi v Cvetji».

Po končanih srednješolskih naukih se je napotil Oblak na Dunaj, kjer se je vpisal jeseni 1886. l. v modroslovno fakulteto in postal najmarljivejši učenec Jagičev, ki je tudi v

tistem času po odstopu Miklošičevem prišel na Dunaj. Oblak je prinesel s seboj ogromno jezikoslovno znanje, na podlagi katerega se je pod vodstvom Jagičevem začel temeljito izobraževati. Oblak še sam ni bil prav prepričan o svojem poklicu; za svojo bodočnost se tedaj ni brigal, hrepenel je le po znanosti in resnici, češ ta me mora pripeljati do pravega cilja.

Koj s početka je obrnil nase pozornost Jagičevo s svojo odločnostjo. Ko je nekoč povdarjal prof. Jagić, da zahteva pri izpitih tudi znanje slovanskega slovstva, prišel je Oblak k njemu ter mirno toda odločno protestoval proti temu, češ da se ne strinja nikakor z njegovo izjavo. Jagić ga je osupnjen gledal, pa kmalu sta se sporazumela in ostala potem najboljša prijatelja. Tudi svoje mnenje je Oblak pozneje spremenil in se začel tudi sam ukvarjati s slovstvom. Na Dunaji je Oblak intimno občeval z Jagićem in baš v tem občevanju pridobil marsikaj za svojo stroko. Hodil je k Jagiću, se o raznih stvareh informoval in ga prosil pojasnila, Jagić pa je šel mlademu Oblaku na roko, kjer je mogel in skrbel zanj kakor oče. Ves srečen je bil Oblak na Dunaji; saj je imel v seminarski, vseučilišni in dvorni knjižnici toliko raznovrstnih knjig na razpolago, kar je zlasti pozneje v Gradcu močno pogrešal, in večkrat je tožil o tem nedostatku. Kolikorkrat sem prišel z Dunaja domov, vselej sem mu prinesel celo vrsto knjig s seboj. Dunajsko obnebje pa mu ni prijalo, vedno se je vračal domov slab in potrta, doma pa je zopet v svežem zraku okreval. Daljni poti na Dunaji in stopnice so mu bile nadležne, tako da je, prenašajoč knjige, moral mnogokrat počivati.

Vendar je delal neumorno, brez prestanka. Že kot dijak je pisal korenite razprave, s katerimi je obrnil nase pozornost učenega sveta. V Jagičevem «Arhivu» («Archiv für slavische Philologie») je priobčil celo vrsto učenih razprav, izmed katerih imenujem samo nekaj: «Zur Geschichte der

nominalen Declination im Slovenischen» (Arch. XI—XIII.; ponatisk 1890); «Zur Würdigung des Altslovenischen» (A. XV); «Die Halbvocale und ihre Schicksale in den südslavischen Sprachen» in «Zum Silben bildenden *l* im Slavischen» (Arch. XVI.); «Einige Capitel aus der bulgarischen Grammatik» (A. XVII.); «Zur Provenienz der Kijewer und Prager Fragmente» (A. XVIII.) i. dr. Razun tega je poročal v «Archiv-u» o literarnih pojavih med Slovenci in ocenjal razne knjige. Sodeloval je tudi pri «Matici Slovenski» in priobčil v Letopisu obilo razprav: «Trije slovenski rokopisi iz prve polovice XVII. stol.» 1887; «Starejši slovenski teksti» 1889; «Doneski k historični slovenski dialektologiji» 1890 in 91; «Protestantske postile v slovenskem prevodu» 1894; «Drobiž iz starejše književnosti slovenske» 1895; Pisal je tudi bulgarski v «Sbornyкъ za narodni umotvornija, nauka i knjižnina». Od leta 1887. bil je zvest sotrudnik «Ljublj. Zvonu», kateremu je podaril tako temeljite ocene, kakoršnih poprej v njem ni bilo. Vsem tem listom je ostal do konca svojega življenja veren sotrudnik. Upamo, da nam podajo še marsikaj iz njegove zapuščine.

Oblak je bil v svoji sodbi trezen in preišljen; odločeval je povsem nepristransko in se ni nikdar dal voditi od srca, temveč vedno le od razuma. Prvo mu je bilo: Resnica! Previdno je pretehtal razloge «za» in «proti» ter še le po zrelem prevdarku izrekel svojo sodbo. Njegove razprave so tako vestno sestavljene, da jim je težko najti para. Odlikujejo se zlasti po jasnem izražanju mislij in po lahko umljivem slogu. Zato bi ugovarjal preč. o. St. Škrabcu, ki piše o Oblaku: «Od tod, mislim, pač tista obširnost, tisto včasi bolj mehanično sestavljanje kakor prav za prav znanstveno delo (Cvetje XV. št. 3.)» Morda se ta nedostatek lahko očita njegovim prvim razpravam, poznejšim gotovo ne; to je tudi sodba Jagičeva.

Kakor češki učenjak dr. V. Vondrák, docent na dunajskem vseučilišču, zagovarjal je tudi Oblak macedonsko teorijo, da se je namreč staroslovenščina kot živo narečje govorila v Macedoniji, v obližji Soluna, od koder sta prišla sv. brata Ciril in Metod, teorijo, ki dobiva vedno trdnejša tla nasproti panonski hipotezi, katero sta zagovarjala Kopitar in Miklošič.

Oblak si je v kratki dobi svojega znanstvenega delovanja pridobil priznanje vseh učenjakov. Postal je soizdajatelj omenjenega «Archiva» in se tako uvrstil med priznane slaviste: Leskiena, Brücknerja, Novakovića, Gebauerja, Weselovskega in druge.

Ker je v popolnenje znanstvene izobrazbe potovanje neobhodno potrebno, da človek na svoja ušesa sliši razna narečja, porabljal je Oblak počitnice v to svrhu. Potoval je v Dalmacijo, Krk, Koroško, med ogrske Slovence in v Vipavo; letos pa je hotel na Dolenjsko, kakor je pisal Škrabcu: «Poleti, če dasta Bog in Gauč, grem na Dolenjsko». Z vsakega potovanja je prinesel obilo nabranega gradiva, katero je med letom vestno izdeloval. Najvažnejše je bilo potovanje v Macedonijo l. 1891. Po Jagićevem posredovanju je dobil od ministerstva štipendij, da potuje v Macedonijo in prouči tamošnja narečja. A pripetil se mu je neprijeten dogodek. Hodil ali jezdil je od vasi do vasi, poslušal narodno govornico in si delal bilješke. Ker pa je prenočeval in obedoval večinoma pri učiteljih in duhovnikih, ki so vodje narodnega gibanja v Macedoniji, smatrali so ga Turki za političnega vohuna, ga aretovali in izgnali. Z velikim humorjem se je rad spominjal dogodka in ga pripovedoval nekako tako-le: Ko je nekega dne sedel po turški navadi v neki hiši na tleh pri ognjišču in zapisoval notice, zatemnilo se je na mah pri uhodu in pred Oblakom so stali turški orožniki z revolverji in sulicami. Pobrli so mu vse bilješke. Oblak se je opravičeval, kazal potne liste in jim trobil, da je iz

«Viene», pa vse ni nič pomagalo; hočeš-nočeš, moral je ž njimi jezdit v Solun, kjer so ga zaprli čez noč, drugi dan pa so ga po posredovanji avstrijskega poslanika izpustili, a odpotovati je moral takoj in se je napotil v Beligrad in od tam domov. Ves bolan in potrta je prišel v Celje; saj je pač umevno, da večurna ježa bolniku ni mogla ugajati. Vendar so bili zanj to zanimivi spomini, in ko sem ga obiskal prvi-krat po povratu, pokazal mi je bilješke, rekoč: «Poglejte, sredi besede sem moral prestat, ker so mi vzeli knjižico, toda povedal sem jim: «Gorje vam, če mi le jeden listič izgubite»! in zažugal je s prstom. No, Turki pač niso vedeli koliko vrednost imajo dotični listi za Oblaka. Dasi je moral proti svoji volji prehitro domov, prinesel je vendar iz Mace-donije toliko bilješk, da jih ni mogel do svoje smrti vseh porabiti. Jeden del je izdelal, in ta izide v kratkem v založbi cesarske akademije na Dunaji. Delo bi bilo že natisnjeno, a zakasnilo se je, ker tiskar nima vseh znamenj, katera je rabil Oblak za fino razločevanje.

V prejšnjih letih je Oblak bival vsako leto v počitnicah pri pokojnem Davorinu Trstenjaku, dasi se ni povsem strinjal z njegovimi nazori. Ker je nabiral stare knjige in lazil za njimi po hribih v najbolj oddaljene koč, preskrbel mu je marsikaj Trstenjak in mu podaril tudi veliko Dalmatinsko biblijo. Po Trstenjakovi smrti je hodil Oblak k znanemu ro-doljubu, župniku Gabronu na Koroškem.

Jeseni l. 1894. se je Oblak habilitoval na vseučilišču v Gradcu kot docent slovanske filologije s posebnim ozirom na južnoslovanske jezike. Naučno ministerstvo ga je imenovalo za lektorja slovenskega jezika in slovstva. V kratkem pa bi bil imenovan profesorjem slavistike na Graškem vse-učilišču. Minister je imenovanje obljubil, modroslovna fakulteta ga je priporočila v imenovanje, treba je bilo le še odloka — a Oblak ga ni čakal, neizprosna smrt mu je poprej prestrigla nit življenja.

Bolehal je sicer vedno, a od lanske jeseni, ko se je vrnil s potovanja, slabšalo se mu je zdravje bolj in bolj. Dne 23. nov. 1895. mi je pisal iz Gradca: «Vaše pismo mi je vedno ležalo kot strašilo na mizi, pa kakor vidite, se človek celo strašilu privadi. Imel sem in imam še dela čez glavo. To je vzrok, da Vam nisem prej odgovoril in upam, da mi to oprostite. Z mojim zdravjem je vse pri starem, nekoliko slab sem, toda delam vendar še lahko. Sitnosti mi delajo jedino noge, pa tudi to je že bolje». Prišedši na velikonočne počitke je upal, da si bode zopet dobil trdnejše zdravje — a zaman! Hoditi skoro ni več mogel; vendar ni ležal, temveč posedal v svojem fotelji. Še par dnij pred smrtjo sem bil celi dan pri njem; pregledoval mi je neki rokopis. V noči od 14.—15. aprila pa mu je postalo tako slabo, da je zjutraj ob 4. uri izdahnul svojo blago dušo.

Pokojni Oblak je bil mož nenavadne nadarjenosti, uzorne marljivosti, jeklene energije, neupogljivega značaja, velike učenosti, bil je duh — velikan. Delal je od zore do mraka brez odmora kljub svojemu slabemu zdravju.

Dasi se je ukvarjal s tako resnim poslom, in so ga vedno nadlegovale bolezni, ga vendar ni nikdar zapustil humor, ki pa je bil vedno pomešam s sarkazmom in s satiro. Tudi s svojo boleznijo se je včasih pošalil; tako mi je pisal nekoč na Dunaj: «V začetku bo Vam glagolica s svojimi ligaturami, katere imajo včasih več nadstropij, delala sitnosti kakor meni stopnice» in ko sem mu še letos o veliki noči poročal predavanja za letni tečaj, namreč rusko in češko slovstvo in dostavil, da bomo «moderni», odgovoril mi je dne 22. marca 1896: «Moja bolehnost zdaj ni stara, nego pridružila se ji je še nova stvar, tedaj tudi jaz sem «modern». Svojemu zdravniku dr. Šuklje-ju, kateremu je jedino zaupal, je dejal par dnij pred smrtjo: «Kaj ne, gospod doktor, zame je škoda, da nisem na kaki veliki bolnici, bil bi imeniten objekt, ker imam vse bolezni; samo v možgane še mora

priti, potem bo pa konec!» Bil pa je povsem prepričan, da še okreva, saj bi bil tako rad živel in izvršil svoje načrte!

Oblak je bil odličen, dober učitelj in iskren prijatelj. Svoje naklonjenosti ni rad kazal in bil skoro bolj oduren, nego ljubeznjiv; a v prsih mu je bilo blago srce. Tudi svojem ni kazal svoje ljubezni, a ljubil jih je s tako močjo, kakoršne bi suhoparnemu učitelju nikdar ne prisojali. Kako je skrbel za svojega brata Rafaela, ko je le-ta takisto kot on v VIII. gimn. razredu obolel za tuberkulozo! Cele noči je čuval kraj njega, ga po noči preoblačil in mu stregel; ko pa mu je 30. aprila 1890. l. umrl, bil je ves obupan. Še hujše je bilo, ko mu je umrla mati, tudi za sušico. Bivajoč še na Dunaji, prosil me je večkrat, da sem šel pogledat, kako se godi materi, in potem sem mu moral odkritosrčno poročati, ker se na domača poročila ni zanašal, češ da so preoptimistična.

Kot gimnazijec je bil Oblak silen radikalec. Bil je predsednik tajnemu društvu, ki se je zbiralo pri njem na «Olimpu» t. j. v podstrešni sobi; vadili so se v govoru, čitali spise in jih kritikovali. Tudi z Nemci je govoril samo slovenski, ako je le vedel, da ga količkaj razumejo. Pozneje je popustil v svojem radikalizmu in postal jako trezen politik. V maju 1895. mi je pisal prav satirično na Dunaj: «Se Vas je že prijel nekoliko radikalizem radikalnega odbora (namreč Slovenije)? Kedar se bodete vračali domu, mi bodete povedali, koliko mladeniškega neznanja faktičnih razmer je potreba, da se avanzira mej radikalne preroke. Sicer pa to ni pregreha: «Jugend muss austoben!»

Pri vsej svojej učenosti bil je Oblak skromen kakor malo kdo; v javnosti se ni nikjer prikazal, bil je vedno le doma, tako da ga Celjani niti poznali niso. Tak je bil Oblak kot človek! Bil je velik učenjak, zajedno plemenitega, dobrega srca. In takega moža smo izročili 17. aprila v Celji materi zemlji. Pogreb je bil sijajen, vreden pokojnikovega imena. Z

Dunaja sta prišla njegov učitelj dvorni svetnik prof. Jagić in prijatelj dr. Murko, iz Gradca pa je prihitel dekan modroslovne fakultete prof. dr. Bauer. Celjski Slovenci so mu v ogromnem številu izkazali zadnjo čast. Pogreba sta se udeležili po zastopnikih akademični društvi «Slovenija» na Dunaji in «Triglav» v Gradcu, zadnji z zastavo. «Celjsko pevsko društvo» je zapelo pred hišo in na grobu po jedno ganljivo žalostinko, mnogobrojni krasni venci kitili so krsto mladega učenjaka. Na grobu sta slavila g. dr. Murko in Triglavan Vodnjal pokojnikove zasluge. Ko pa so začeli zagrebati nepozabnega Vatroslava, tedaj niso plakale ženske, pač pa možje-učenjaki, kakor je prof. Jagić, ki je solznih očij zrl na svoj ponos, svojega najljubšega učenca.

Slavisti, profesorji in slušatelji, bodo postavili po prizadevanji prof. Jagića Oblaku spomenik na okoličanskem grobju v Celji. Vsi listi, ne samo slovenski, temveč tudi hrvatski, bulgarski in češki so laskovo pisali o pokojniku. Tako piše hrv. «Vienac» v št. 18: «U malo je godina uradio toliko u onoj nauci, koju osnovaše Slovenci, da se iza njih znade, koliko drugi urade jedva za sav vijek i. t. d.»

Krasen spomenik postavil mu je tudi prof. Jagić v svojem «Archivu», katerega XVIII. zvezek je prinesel iz Jagićevega peresa Oblakov nekrolog, poln srčnih izrazov prijateljstva in ljubezni do Oblaka, poln tuge in žalosti osivelega učitelja po svojem ljubljenu učenca. Med drugim piše Jagić: «So vollzog sich bei ihm allmählig jene geistige Annäherung an seinen Lehrer, jene Gleichartigkeit der wissenschaftlichen Gesinnung, die ihn mir so unendlich lieb und theuer und seinen Verlust so groß und unersetzlich machte . . . Ich hätte am liebsten gesehen, dass sich dr. Oblak in Wien habilitierte, um einmal als Enkel Miklosich's — man gestatte mir diesen Ausdruck — an dieser historischen Stätte zu wirken. Wahrlich ich hätte mir keinen tüchtigeren, talentvolleren und treueren Nachfolger erwünschen

Pfalz ob Reni

können . . . Sein Abgang bildet eine klaffende Wunde an dem Leibe unseres Organs. Man wird gleich mir, die immer anregenden, wohl durchdachten, lichtvoll geschriebenen Beiträge, deren so viele unsere Zeitschrift schmückten, gewiss schmerzlich vermessen — gar nicht davon zu reden, welche großen Hoffnungen auf die Förderung der slav. Philologie mit ihm zu Grabe getragen wurden! Am meisten getroffen fühlt sich sein Lehrer und Freund, dem wohl nicht mehr zum zweitemale das Glück beschieden sein wird, in ein ähnliches, gleich inniges und aufrichtiges Verhältnis zu einem jungen, üppig sich entfaltenden Talent zu treten!»

Z Oblakom je izgubil slovenski narod jednega najodličnejših svojih sinov, ki mu je bil ponos in dika. Koliko znanosti, marljivosti, vstrajnosti in temeljitosti je palo ž njim v grob! Za njim žaluje slavistika, kateri je posvetil pokojnik vse svoje tragično, kratko, pa vendar toli plodonosno življenje, za njim žaluje ves narod slovenski, ki bo ohranil dr. Vatroslava Oblaka vedno v sijajnem spominu in ga štel med svoje najboljše sinove.

Od moje strani pa naj bodo te skromne vrstice Oblakovim manom znak hvaležnosti in udanosti nepozabnemu učitelju in prijatelju!

V Št. Pavlu, dne 10. julija 1896.

Fr. Vidic.

Josip Lendovšek.

Koroški Slovenci gotovo nikdar ne bodo pozabili zvestega rodoljuba, njih iskrenega prijatelja in svetovalca Josipa Lendovška, katerega je lani pokosila smrt še v najboljših letih.

Porodil se je Josip Lendovšek v Rogatcu na Štajerskem dne 17. marca 1854. l. Šolal se je v Celji in v Mariboru. Vseučilišče je obiskoval v Gradcu, kjer se je učil klasiškega in slovanskega jezikoslovja. Podpiral ga je nekoliko

njegov brat Miha, ki je sedaj župnik v Makolah, znani izdajatelj Slomškovih spisov. Največ si je pa Josip Lendovšek pomagal sam s poučevanjem drugih. Bil je nenavadno marljiv. V mladosti je preživel vse bede slovenskega ubožnega dijaka, kar je še bolje utrdilo njega značaj.

Po dovršenih izpitih je Lendovšek bil nadomestni učitelj na I. državni gimnaziji v Gradcu, potem je pa prišel za profesorja v Beljak.

Ko je prišel na Koroško, je videl, da je ondu slovenski narod zanemarjen in zapuščen. Lotil se je na tihem hitro delovanja za narod. Dopisoval je slovenskim listom, zlasti «Miru»; ker sam kot profesor ni smel govoriti po shodih, je drugim spisoval govore. Dajal je svete slovenskim domoljubom in jih vspodbujal. V njegovem stanovanji so se shajali koroški rodoljubi duhovskega in posvetnega stanu, posebno ob nedeljah so prihajali kmetje k njemu, da jim je dajal svete in jih navduševal za narod.

Da se je «Družba sv. Cirila in Metoda» mogla tako lepo razviti po slovenskem delu Koroškega, je največ Lendovškova zasluga, ki je narod vspodbujal za njo in nje delovanje pospeševal.

V šoli je pa vedno skušal zasaditi v mlada srca ljubezen do maternega jezika. Poučeval je tudi učence, kolikor mu je dovoljeval učni načrt, o kulturnem pomenu slovanstva. Svoje učence je ljubil in jih ni preganjal zaradi kakih malenkosti, kakor nekateri profesorji. Uspeh njegovega delovanja se že vidi. Več njegovih učencev deluje kot duhovniki mej narodom in ga navdušuje za narodne svetinje. Drugi pa mej slovensko vseučiliško mladino zavzemljejo prva mesta ali so pa že tudi kot zavedni Slovenci vstopili v javne službe. Pred Lendovškom na Koroškem v izobraženih krogih slovenščina ni imela veljave, a on jej jo je znal pridobiti, kajti vzgojil je več mladih mož, ki se je ne sramujejo v javnem življenji.

Nasprotniki so dobro vedeli, kako nevarno je zanje Lendovškovo delovanje. Zato so ga večkrat tožili pri šolskih oblastvih. Svojega namena pa niso dosegli, ker je Lendovšek z največjo natančnostjo izpolnjeval svoje stanovske dolžnosti. Tri disciplinarne preiskave, ki so mu jih nakopali, so se ugodno izvršile zanj. Dve sta se končali celo s tem, da ga je šolsko oblastvo pohvalilo. Nasprotniki bi ga na vsak način radi spravili iz Beljaka. Lendovšek je pa to dobro vedel, vedel pa tudi, kako važno je za koroške Slovence,

da v Beljaku ostane. Zato je pa skrbno se izogibal vsemu, kar bi bilo utegnilo dati kak povod, da ga prestavijo na Kranjsko ali pa kam drugam. Zaradi tega se je tudi izogibal javnega političnega življenja, če tudi je imel vsa svojstva, ki so potrebna politiku. Bil je dober govornik in izveden v vseh javnih stvareh, poznal je narodove potrebe in znal je s svojim ljubeznjivim občevanjem ljudi pridobiti zase. Da je nastopil politično življenje, bil bi si hitro mej deželnimi in državnimi poslanci pridobil slavno ime, a narodu bi ne bil toliko koristil, kakor je koristil s svojim mirnim delovanjem.

Lendovška moramo prištevati najboljšim poznavateljem slovenskega jezika. To je pokazal zlasti s svojo oceno Janežičeve slovnice v šesti predelani izdaji. Lendovšek je nameraval s pomočjo drugih slovenskih jezikoslovcev spisati slovensko slovnico, ki naj bi bila merodajna za vse slovenske pisatelje. Slovenskih slovníc nam ne manjka, a nobena ni brez pomanjkljivosti in nobena si ni mogla pridobiti splošne veljave. Zelo je obžalovati, da je Lendovška poprej pobrala smrt, nego je mogel dovršiti nameravano delo.

Leta 1890. je izdal za Nemce kratko nemško slovnico za srednje šole in učiteljišča. Spisal je k tej slovnici kratek navod, kako naj se po njej poučuje. Lendovšek je izmej vseh slovenskih pisateljev najbolj čital A. M. Slomška, katerega življenje je jako dobro popisal v Sketovi čitanki za sedmi in osmi razred.

Izdelal je že bil slovensko čitanko za Nemce, ki se uče slovenščine, katero delo je zapustil v rokopisu. Ravno tako še niso izšle povesti in pesmi za mladino, katere je izbral iz Jarnikovih spisov za slovensko mladino. Ravno tako je ostalo v njegovi zapuščini več drugih krajših leposlovnih spisov.

Iz srčnega nagnenja se je oženil z Nemko, a svojo deco je vzgojal v slovenskem narodnem duhu, ne pa v nemškem, kakor se tolikokrat zgodi v rodbinah slovenskih pisateljev.

Kolikokrat opažamo, da je oče dober Slovenec, otroci so pa nemški vzgojeni, posebno če je mati Nemka in rodbina biva v kraji, kjer se največ nemški govori. Drugače je bilo to pri Lendovšku. Njegovi štirje otroci Milica, Slavica, Bogdan in Ciril so po njem podedovali ne le slovanska imena, temveč tudi slovanska srca. Doma so le slovenski govorili.

Lansko pomlad je jel bolehati na želodcu, iz česar se je razvila sušica. Dne 20. septembra ga je pobrala smrt in dne 22. septembra lanskega leta spremilo je 24 duhovnikov, mnogo posvetne gospode, posebno veliko pa kmetov, vkupe nad 2000 ljudij, Josipa Lendovška k poslednjemu počitku iz Malega Strmca, kjer je izdihnil svojo dušo, na pokopališče na Dvoru ob Vrbskem jezeru. Krsto so nosili slovenski kmetje, cerkveno opravilo so opravili trije župniki: Gregor Einspieler, Virnik in Kolarič, katerim je asistovalo še devet oblečenih duhovnikov. Župnik in deželni poslanec Einspieler je imel jako ganljiv govor na grobu, naglašujoč pokojnikove zasluge, in koliko preganjanja je moral prestati od političnih nasprotnikov. Tako lepega pogreba poprej še ni videlo slovensko Koroško. Videlo se je, kako so ga ljubili in cenili njegove zasluge koroški bratje.

Hvaležni rodoljubi in pokojnikovi prijatelji so mu na pokopališču v Dvoru postavili lep spomenik, katerega je izdelal ljubljanski kamnosek Vinko Čamernik. Spomenik je 2 $\frac{1}{2}$ metra visok in je brez prevažanja veljal 270 gld. Dne 9. septembra se je zbralo več odličnih rodoljubov in mnogo priprostega občinstva k otvorjenju tega spomenika. Črno mašo je imel kanonik Lambert Einspieler. Ker je bil govor na pokopališču prepovedan, je imel kaplan Janez Rozman v cerkvi govor, v katerem se je spominjal pokojnikovih zaslug. Koroškim Slovencem se zabranjuje celo dostojno spominjati se pokojnikov, da se govori na njih grobovih prepovedujejo.

Po maši se je na pokopališču pel «Libero» in odkril spomenik. Rodoljubi so si potem ogledali Strmec, kjer je zasluženi pokojnik izdihnil svojo blago dušo. Odhajajoč s pokopališča, so vsi v srcu storili trden sklep, da hočejo po vzgledu pokojnega Lendovška posvečevati vse svoje moči narodu slovenskemu.

Kanonik Karol Klun.

Letos je pokosila smrtna kosa jednega najnadarjenejših in najzaslužnejših slovenskih politikov, deželnega in državnega poslanca Karola Kluna. Pokojnik je imel v političnih krogih velik vpliv. Odlikoval se je s svojo delavnostjo in s točnim izpolnjevanjem svojih poslanskih dolžnostij. Skoro nobene zbornične seje ni zamudil. Ravno tako vestno je tudi deloval v odsekih. Ko bi vsi državni

poslanci bili tako točni in marljivi, bi poslanske zbornice predsedniku ne bilo treba se večkrat toliko truditi, da skliče za sklepčnost potrebno število poslancev.

Pokojnik se je rodil dne 15. oktobra 1841. leta v Podgorici, župnije Dolenja vas pri Ribnici. Po dovršenih gimnazijskih študijah je vstopil v semenišče in bil dne 30. julija 1865. leta posvečen za duhovnika. Poslali so ga najpoprej za kapelana v Gorje na Gorenjskem. Ker je pa kazal veliko nadarjenost in bil dober cerkveni govornik, premeščen je bil v aprilu 1867. leta kot korni vikarij in nemški propovednik k stolni cerkvi v Ljubljani. V središču Slovenije se je začel kmalu zanimati za javne zadeve. Slovenci so se začeli tedaj močno politično gibati. Nova ustava jih je vzpodbudila k marljivemu delovanju. Kdo starših slovenskih rodoljubov se več ne spominja dobe slovenskega tabora! Tudi na gospoda Kluna tedanji dogodki niso ostali brez vtisa, če tudi tedaj še dejanski ni posegel v politično življenje.

Žal da složno delovanje ni bilo trajno. Pojavljati se je jel razpor. Mlajši politiki niso bili več zadovoljni s starim vodstvom. Zdelo se jim je, da je vse prepočasno, premalo odločno, poleg tega je pa mladina se bila navzela bolj svobodnostnih nazorov. Bil je čas, ko je bil liberalizem zavladal v Avstriji. Koliko jih je tedaj pričakovalo od liberalizma boljših časov! Miniti so morala leta, predno so mnogi se streznili, da liberalizem ne bode osrečil prebivalstva.

V Mariboru je bil 1869. leta začel izhajati «Slovenski Narod», kar je še le pospešilo narodni razkol. Od rahle časniške polemike v «Novicah» in «Slovenskem Narodu» prišlo je polagoma do najhujšega boja. Borba je večkrat prestopila meje dostojnosti.

Ker je «Narod» sprva izhajal trikrat na teden in po svojem premeščenju v Ljubljano 1872. leta celo dnevnik postal, so kmalu nekateri Staroslovenci spoznali, da «Novice» njih stranki ne zadoščajo, ker izhajajo le jedenkrat na teden. Nekateri so svetovali dr. Bleiweisu, naj bi začele «Novice» izhajati po večkrat na teden, a pokojni oče slovenskega naroda je imel proti temu resne pomisleke. Ni mogel se

sprijazniti z mislijo, da bi «Novice» zgubile svoj kmetijski značaj in postale v prvi vrsti političen list.

Pri duhovnih vajah v Alojzijevišču v Ljubljani 1873 l. so se nekateri mlajši duhovniki posvetovali o tem, da se osnuje nov slovenski list. Z oktobrom istega leta je potem «Slovenec» začel izhajati, in urednik mu je bil vikarij Karol Klun. List se je sprva moral boriti z mnogimi težavami. Da ni imel tako odločnega moža za urednika, bil bi najbrž kmalu zaspal. Manjkalo mu je denarne in duševne podpore. Marsikako številko je spisal kar urednik sam. Le redkokedaj mu je došel kak dopis. Celotisti, ki so obetali, da bodo za list pisali, so se malo spominjali dane besede. V novi list pa obrtniki in trgovci niso imeli nobenega zaupanja, ker je bil razširjen skoro samo po farovžih. Da pa list dobi več ugleda, je treba, da ima tudi naznanila (inserterate). Nikdo pa ni maral dati inserate v malo znani list. Klun nam je pripovedoval, da je moral prositi obrtnike in trgovce, da so v listu zastonj naznanjali svoja podjetja.

Z ustanovitvijo «Slovenca» je Klun položil temelj «Katoliški Tiskarni», in njega ima največ katoliška stranka zahvaliti, da ima sedaj na Kranjskem tako velik vpliv.

Pokojni Klun pa ni bil mož, ki bi morda želel prepir. Znal je s peresom dobro odbijati napade svojih nasprotnikov, a ko se je pa ponudila priložnost, je rad podal roko k spravi. Po dr. Coste smrti 1878. leta so se začela pogajanja mej obema slovenskima strankama, ki so privedla do popolne sprave. Obe stranki ste bili spoznali, da mejsebojni boj Slovencev koristi le narodnim nasprotnikom.

Pri državnozborskih volitvah 1873. leta so Nemci zmagali na Kranjskem z vsemi svojimi kandidati v skupini mest in pridobili si celo jeden mandat v kmetskih občinah. Tedaj je za spravo med Slovenci močno deloval baš Klun. Govorilo se je tudi o tem, da bi se slovenska glavna politična lista spojila, o čemer se pa vendar niso mogli sporazumeti.

Sprava je imela takoj ugodne posledice. V mestnem zboru ljubljanskem so tedaj sedeli najbolj zagrizeni nemškutarji. 1876. leta sta pa združeni slovenski stranki pri ljubljanskih občinskih volitvah postavili svoje kandidate in že prvo leto zmagali v tretjem volilnem razredu. To leto je Klun dobil Raubarjev beneficijat, a je tedanja ustavoverna vlada se branila ga potrditi. Bili bi ga radi spravili iz Ljubljane. Ker se je bil Klun tudi nekaj sprl s škofom, sledeča leta zanj niso bila posebno vesela.

Leta 1877. je bil Klun v škofjeloškem okraji voljen v deželni in 1879. leta pa v volilnem okraji kmetskih občin Ljubljana-Litija-Ribnica v državni zbor. Z drugimi slovenskimi poslanci se je g. Klun pridružil Hohenwartovemu klubu in je ves čas vžival posebno zaupanje klubovega načelnika. V državnem in deželnem zboru je vedno marljivo deloval. Njegovi govori so bili mirni in stvarni. Bil je dober poznavalec deželnih in državnih razmer. Posebno koroški Slovenci so imeli v njem gorečega zagovornika. Kot član obrtnega odseka je vedno zagovarjal malih obrtnikov koristi.

Ko se je osnovala koalicija in nekaj slovenskih poslancev izstopilo iz Hohenwartovega kluba, je Klun ostal zvest klubu, če tudi so ga zaradi tega napadali nekateri slovenski listi. On je bil trdno prepričan, da le v zvezi z nemškimi konservativci moremo Slovenci kaj doseči.

Klun je bil dober narodnjak. Bil je do zadnjega član raznih narodnih društev, mej drugim član «Ljubljanskega Sokola», če tudi se zadnji čas velik del kranjske duhovščine ne kaže prijaznega sokolstvu. Narodno mišljenje je pa tudi Kluna odvrčalo od zveze z dunajskimi krščanskimi socialisti. Če tudi je zlasti mlajša duhovščina jako navdušena za krščanski socializem, vendar se Klun ni nikdar mogel sprijazniti z ljudmi, ki so glasovali proti celjski dvojezični gimnaziji. Tega nasprotstva ni zakrival, temveč očitno obsojal to, kar si pridevlja ime krščanskih socialistov, ne meneč se,

če tudi pride zaradi tega v navskrižje z drugimi pristaši katoliške stranke.

Od kar se je zopet na Kraunjskem začel razpor in osnovalo «Katoliško politično društvo», je bil Klun predsednik temu društvu. Reči pa moramo, da Klun razpora ni netil, če tudi je odločno zagovarjal svoje postopanje. Nekaterim pristašem katoliške stranke se je Klun zdel premalo odločen, in niso bili povse zadovoljni z njegovim vodstvom. Vzlic temu pa moramo reči, da je katoliška stranka v njem zgubila skušenega in spretnega voditelja, katerega ne bode lahko nadomestiti.

Pogrešali ga bodo pa tudi razni zasebniki. Klun je rad vsakemu pomagal. Če se je kdo v kaki zadevi obrnil do njega, je gotovo zanj storil korak v višjih krogih in zanj kaj dosegel, če je le bilo mogoče. Koliko je Klun na ta način dobrega storil, nikdo natančno ne ve. Nobeden drugi slovenski poslanec ga v tem oziru ne more nadomestiti, ker nima nobeden toliko zvez v vladnih in poslanskih krogih. Vsekako bodemo Slovenci Kluna jako pogrešali, ker tacih mož, kot je bil Klun, nimamo mnogo.

Josip Pagliaruzzi-Krilaņ.

«Oh, ko bi bil jaz svoje stariše ubogal, lahko bi bil gospod; jedel bi bel kruh in nosil lepo suknjo!» — Takih vzdihljajev slišal sem uže na stote, četudi nazivamo dandanes, kakor v mestih tako i v vaseh, vsacega, ki nosi klobuk, «gospodom». Le-ti gospodje pa niso sè svojim stanom zadovoljni, ker mislijo, da le s peresom in uma svitlim mečem se kruh lahko kar igraje zasluži. Zato

pa hočejo popraviti na svojih otrocih to, kar so nekdaj sami zamudili. Ne davno prišla je k meni neka revna mati ter me prosila, da bi imel njenega Janeza na skrbi, kajti postati mora duhovnik. Ko sem ji rekel, da njen Janez ni za to, ker je prvič slabe glave, drugič pa je pohabljen, rekla mi je, da uže zna mašo na pamet in vpisan je uže v dve bratovščini. Na moje vprašanje, kedo bo zanj plačeval, rekla mi je, da

bo prosila domače gospode, župnika in kaplana, botra in dr., da ga vzdržé. Vse odsvetovanje nič ne pomaga, kajti ni res, da bi bil Janez slabe glave; da je pohabljen, nič ne dé; vzdrževali ga pa bodo užé drugi, kakor so užé marsikateriga; saj imajo župnik, kaplan i. dr. prav dobre plače. Mir besedij, Janez postane duhovnik. Kaplan bode le 3 leta, potem pa postane župnik. Vse vzame k sebi, očeta, mater, tri sestre in dva brata. Mati je užé sedaj vsa solzna, ker vidi v duhu svojega Janeza, kako častito stopa s krono na glavi pred oltar! Oh srečen sin, srečni stariši, bratje in sestre!

Takih srečnih starišev je vsako jesen prav veliko po Slovenskem. Vsak mladenič, ki ga pošljejo v latinske šole, postane seveda duhovnik. Pa le počasi! Mnogo je morda «mojih Janezov» vmes, ki bodo kmalu obnemogli, ponavljali vsak drugi razred, dali šoli slovo, kajti stariši nimajo več cvenka, a dobrotniki so pa užé tudi obnemogli. No, pa preostro tudi ne smem soditi. Mogoče je, da so ti mladeniči same bistre glavice, ki dosežejo kedaj svoje in svojih starišev namene. A z namenom, stariši, da bi si vaši sinovi ložje kruh služili ter vas in domače kedaj podpirali, s tem namenom, pravim, ne dajte jih v šolo v mesto. Povejte mi, koliko duhovnikov, učiteljev in drugih uradnikov pa poznate, kateri bi mogli pri svojih plačah svoje stariše in domačine podpirati! Koliko pa poznate taci, ki so si za starost vsaj toliko prihranili, da bi imeli za svoj počitek lastno hišico? Znano pa nam je, da si dandanes naši obrtniki kupujejo hiše in posestva za prihranjene krajcarje. In največ izmedj teh je prav prebrisanih glav. Je-li tedaj potrebno, da bi moralo vse v visoke šole, kar je količkaj prebrisanega? Ni-li bolje biti pošten in značajan obrtnik, nego pa suženj v gosposki suknji.

Slovenci potrebujemo res izobraženih mož za razne uradniške stanove, a v enakej meri pa jih potrebujemo tudi za razne obrti. Skrajni čas je torej, da bi si pridobili več obrtnijskih šol in da bi potem pošiljali v iste prav pridno

naše prebrisane slovenske mladeniče. Šolanje, bodisi v latinskih, bodisi v obrtni ali v kakej drugi višji šoli, pa stane mnogo, mnogo denarja. Starišem treba je torej, predno dadó svojega sina v višje šole, dobro premisliti, je-li otrok res bistre glave; bodo li mogli zmagovati ob svojem, ne zanašaje se preveč na pomoč drugih, ogromne stroške, in ako je to povoljno, ne določujte svojemu otroku stanu, kateremu bi se moral posvetiti.

Te misli hotel sem uže večkrat poslati v svet, pa nisem imel prilike. Storil pa sem to v pričujočem spisu, ko vam hočem, dragi rojaki, opisati življenje in delovanje bistre glavice, vzornega dijaka, vzornega domoljuba, čislanege slovenskega pesnika in pisatelja, Josipa Pagliaruzzi-ja, s pesniškim imenom «Krilan».

Očetu našega pesnika, Izidorju Pagliaruzzi, ki je sam študiral na gimnaziji in vseučilišču ter bil c. kr. uradnik, pozneje pa, ko je prevzel od očeta gospodarstvo, najpremožnejši tržan v Kobaridu na Primorskem, ni bilo treba premišljevati, bi-li dal svojega sina v višje šole ali ne, kajti njegov sin Pepič bil je bistre glave, oče pa premožen mož, da se mu ni bilo bati stroškov. Ni ga dal v višje šole z namenom, da bi si kedaj ložje služil kruh, ampak zato, da bi se naužil vsestranske višje naobrazbe in da bi kedaj uspešneje deloval za blagor svoje domovine in naroda našega.

Josip Pagliaruzzi-Krilan prišel je dne 26. maja 1859. leta na svet.

Ko je bil goden za šolo, poslali so ga v kobariško narodno šolo. Tukaj bila sta mu učitelja vzorna domoljuba nadučitelj in okr. šol. nadzornik Fran Dominko in dekan Andrej Jekše. L. 1868. pa so ga dali v tretji razred vadnice, kjer sta ga poučevala po vrsti Valentin Kumar in znani slovenski skladatelj Anton Hribar. L. 1870. vstopil je v goriško gimnazijo. Po dovršeni gimnaziji vpisal se je na jesen l. 1880. mej pravoslovce dunajskega vseučilišča.

Po dovršenih pravoslovnih naukah stopil je v prakso pri deželnem sodišču v Gorici. Koncem l. 1884. pa je dal temu poklicu slovo ter se hotel posvetiti odvetništvu.

Sedaj se mu je bilo učiti za doktorat. Razven tega in poleg napornega dela v odvetniški pisarni, učil se je še tujih jezikov, namreč francoščine, angleščine in ruščine. Ob enem pa je še prav mnogo čital, ponavljal naravoslovne nauke ter — pesnikoval.

Ako si vse to delo predočimo ter odmerimo vsakej stroki poleg običajnih uradnih 8 ur na dan vsaj po jedno uro, prepričamo se lahko, da pokojnik ni imel časa za počitek. Ni tedaj čudo, da je zbolel na živcih in da je umrl za vnetjem možganske kože dne 1. marcija leta 1885. ob dveh popoldne. Zemeljske ostanke pokojnikove prepeljali so iz Gorice v Kobarid v domačo rakev.

Sedaj pa premotrivamo življenje pokojnikovo od zibeli do groba. Kakšna je bila domača vzgoja? Ker je pri premôžnih ljudeh v navadi, da prepusté otroka takoj po porodu oskrbi kake pestunje ter si ga dadó le tu in tam prinesiti, da mu pritisnejo kak poljub, ali pa da ga pokažejo svoji prijateljici, sicer se pa ne brigajo celo nič za otroka, mislil bi človek, da je tudi Pagliaruzzijeva mati Marija tako storila; kajti Pagliaruzzijevi bili so, kakor sem uže rekel, zelo premožni. Ali temu ni bilo tako. Josipova mati je dobro vedela, da je to, kar ima nekdanj postati iz deteta, v bistnosti odvisno od vzgoje in vzgledov, dobljenih od svojega prvega in najznamenitejega vzgojevatelja. Ona je bila, kakor preblag. g. vitez Klodič o njej piše, pobožna, dobrotljiva žena, dobra mati, skrbna, marljiva gospodinja. O teh njenih vrlinah prepričal si se lahko, piše isti gospod dalje, če si opazoval, kako je skrbela, da so se pripravili ob nedeljah in praznikih šopki cvetlic iz obširnega hišnega vrta za oltar v župni cerkvi, s kako obilnim darom in prijaznim obrazom je odpravljala ubožčke, kako vestno je gledala na to, da so hodili

otročiči (Josip imel je dva brata in tri sestre) lepo opravljeni v šolo, s kako ljubeznijo je skrbela za njih dušno in telesno blaginjo, kako odločno je odkazovala poslom vsakdanja dela in delavcem opravila, pa tudi skrbno jih krepila z dobro hrano. Pri njej je pač veljalo geslo: Moli in delaj.

Moliti in delati navadil se je torej Josip od svoje matere.

Da je bil neumorno delaven, povedal sem uže zgorej; da je pa ravno tako rad molil, povedal nam je omenjeni g. pisatelj, pišoč o njem: «Že tedaj, ko je stanoval pri meni, opazoval sem pri njem vpliv njegove pobožne matere, ki ni prepuščala deklam svojih dolžnostij, ampak je vsako jutro, ko je vstal, vsak večer, ko je šel spat, sama molila ž njim, dokler je bil še doma. Naš Pepič ni vstal nikdar, da ne bi bil molil, ni legel nikdar na nočni počitek, da se ne bi bil zahvalil gospodarju sveta za prejete dobrote. Takisto je molil pred jedjo in po jedi ter ohranil to hvalevredno navado do smrti». Josipovi stariši pa so tudi skrbeli za to, da je prišel on v stanovanje k takim gospodarjem, ki so v vzgoji namestovali stariše, ki so torej započeto delo nadaljevali, to je, v varstvo izročnega njim dijaka vodili k delu in k molitvi.

Tukaj imam zopet priliko spregovoriti našim slovenskim starišem jedno besedo.

Ako pošljete svojega sina v mesto v višje šole, poiščite mu stanovanje pri takem gospodarji, ki zna nadomestovati stariše v vsakem oziru. Ne izročajte ga v varstno takim ljudem, ki sprejemajo dijake le za to, da se ž njimi prežive, sicer se pa za nje celo nič ne brigajo: ne dajejo njim dobrih vzgledov niti v delu, kamo še le v izvrševanju krščanskih dolžnostij. In tako gineva iz src vaših otrok vse blago in vzvišeno, kar ste njim vi in njegovi učitelji s težavo veepili. Vaš otrok ni več vaš, ampak tuj. Na svojem potovanji sem trčil nekoč na znanca. Vprašal sem ga, zakaj si je poiskal

Mostar

službe v tujini in ne v domačiji. Na to mi je odgovoril: «Vsaj me domačini ne morejo osebno nadlegovati; če me pa česa prosijo pismeno, vržem pismo v koš!» Zakaj sem ta slučaj tu sem zapisal, lahko si misli vsak čitatelj. Tak človek ne ljubi torej niti svojcev niti svojega rojstvenega kraja, in nikdar mu še na misel ne pride, kar je Krilan tako srčno zapel:

«Jaz vedno le na te sem mislil,
Predragi, premili moj dom!
Nikoli te nisem pozabil,
In tudi nikdar te ne bom.

Da je Krilan res ljubil svojo domačijo in svoje krajane, prepričamo se lahko iz njegovih pesmij in spisov v nevezanej besedi, s katerimi jih je povelečeval. V enakej meri ljubil je svojo domovino Slovenijo in nas vse, ki v njej prebivamo, nazivajoč nas svoje brate, kakor je to storil v pesmi «Vprašanje»:

Kako bi mogel mirno zreti
Jaz brata svojčega gorje?
Kako vešelo mogel peti,
Ko njemu bol mori srce?

Koliko mož imamo dandanes, ki si tako radi pripisujejo Stanka Vraza geslo: «Iz naroda za narod». Da, iz naroda so res ti možje, pa za narod niso. Kujejo si na različne načine lovorjeve vence, sestojече iz rumenjakov, pa koliko jih pošljejo spet tje, od koder so jih dobili? Le enega S. Gregorčiča imamo, ki je poslal po potresu v Ljubljano stotak s pripombo: «Pošljem vam še, kar bom pristradal». Le enega H. Volariča smo imeli, ki je pristradane novce «zabijal» v svoje skladbe. Le enega A. Gabrščeka imamo, ki «zabija» svoje novce v «Slovansko knjižnico» in v «Knjižnico za mladino». — — — — —

In vi bogataši, ki ste morda nekedar — v dijaški dobi — pristradane novčiče žrtvovali za Schillerja, Goetheja in dr., odlagate dandanes, ko imate vsega v izobilji, z naročbo ka-

kega domačega umotvora, bodisi katere koli stroke, ter s tem dajete povod našim velmožem, da morejo vsklikati sè St. Vrazom: «Oje, oje in preojoj, Ni Slovenska čas še tvoj!»

Uže pred 20 leti vprašal je na mariborskem učiteljišču profesor J. rajnega Josipa Freuensfelda, pozna li slovenski narod svoje slovstvenike in umetnike tako, kakor pozna nemški narod svoje? Freuensfeld odgovoril mu je tako-le: «Slovenski narod sploh ne pozna niti pesnikov niti pevcev svojih. Čita in peva sicer narodne pesmi, čita prav rad povesti i. dr., a ne pozna njihovih očetov!» Čitatelj, kaj meniš, kaj hočem s tem reči?

Tudi naš pesnik Krilan ni še po Slovenskem poznan. Ali vam naj, rojaki, tukaj podam, kar je pel in pisal ta pesnik? O ne! Njegove «Zbrane spise», katere nam je podal A. Gabršček v «Slovanski knjižnici», kupil sem za-se. Pojdite in storite tudi vi tako, če hočete po delih spoznati moža, o katerem poje naš pesnik-prvak:

Srce ti je svetišče bilo,
A v njem častit in svet oltar,
Kjer večnemu si žgal kadilo,
Kjer domu žgal si vreden dár;
In čednost slednjo, slednji vzor,
Ta sveti družil je prostor.

Slepec.

V ruskem jeziku spisal V. L. Vjeličko.

Bil slep je rojen. V temi tekli so mu dnevi.
Ni pôznal ne krasôt, ne rádostij svetá:
Ne morja sinjega in snežnih ne vršín,
Ne z rôsoj jútranjoj obrizganih dolín
Z dišečimi, razkošnimi vrtóvi.
V nebeški kúpoli, obokani nad nami,
Ni videl roja zvezd, ne solnca videl ní;
Ni videl zemskih zvezd — krasôtkinjih očij.

No v mečti svoji on izmučeni in strastni
Ustvaril celi svet si velik je, prekrasen;
On videl je bedé podobe divnih sanj.
In blagovonj cvetóv in tihi plesk valóv,
Najmanjši slabi zvok, za druge vse neslišen,
On slišal sam ga je, razúmel v togi svoji.
In z občutljivoj in izmučenoj dušoj
Ugibal slepec je prirode merni tok;
Z vsem bitjem svojim čutil je: nekje tam gor
Na nebu dalekem je luči vse izvor;
Trepêtal je, kedar neodvračljív in zgoč
Vanj vpiral se, poljubljal ga je solnčni žar . . .
In roke k nebu razprostiral je proseč,
Da grenke bi usode se usmililo;
Za solzój solza tekla revežu vse dni
Po licu bledem je iz mrtvih mu očij . . .

A včasi v duši mu rojile so se nade,
Da kdaj zasvita dan — zaprte pa očí
Razkrije nêkova mu roka vsemogočna!
Izgine mrak tedaj, nemoč, otožnost britka,
Mučenja dolgega razpadejo okovi;
Pokaže svet se ves čarobni mu in novi, —
In on, blodivši v temi že od mladih let
Zagleda luč, zagleda beli svet!

No dan za dnem mineval je po redu starem,
In solnce vstajalo ko prej je za gorój;
In rože dihale dišave so čaròbne,
Svetlòba, raj okróg — a v srcu pekel, mrak!
In izgubivši up, otrpnol ném je slepec;
Trpljenja truden čakal zdaj je le še dné,
Ko sama smrt neznosno vzame mu gorjé . . .

No neki dan v njegovi vasi počí glas:
Pojavil prèrok se je čudotvornik neki!
Od vzhoda prišel je — pripoveduje ljudstvo, —
Od sinjih rek in od ledníkov dalekih
Ta stari mož. Orlóv pogled njegov
Pronikne prè na dno človečjega srcá;
Ko dete je kroták, ozdravlja vse bolezni;
Besede mu iz ust tekó ko olje sladko
Nesoče dušam mir . . . Novica raste, raste
Ko snežni v gorí plaz, ko morje ob prilivu . . .
In gledat čudo v dalji s svojimi očmi
Za trumoj truma ljudstva se valí.

Ko vest zasliši tó, ves zatrepeče slepec;
Ko ptička srce v prsih mu poskoči živo:
«On bi ozdravil me? Življenje dal mi novo?
Oh, nekaj govori mi, slutim, čutim — da!
Le k njemu, k njemu brž! Čim prej, naprej, naprej!»
In šel je, šel navdušen, skoro da brezumen,
V neznani kraj naprej za trumoj šumnoj slepec.
Že sedemkrat bleščála noč je v démantih,
Že sedemkrat vzbudila zarja zemljo spečo —
Trpín tipaje romal že je težko, težko,
Oprijemaje se šel dalje iz vseh sil . . .
Kaj trud! Saj srce vleče ga, mu kaže cilj!

Končán je pot. Glej tam na holmu strmem
Z bleščečim čelom je in v oblačilu belem
Stal mu častiti mož, a krog in krog po trati
Poslušale so trume ga molčeče pestre . . .
Takó bagrene zarje vzhod slovesni, krasni
Na okomj pričara vkresni píri prirode:

Zrcalu modremu podobne spijo vode,
Utihnola je v rôsah gosta senca véj;
Le slavec, pevcev kralj, pozdravlja zarjo sveto,
Svetilo božje tó, veliko in ponosno,
Ki tam izza gorâ prisije zmagonosno . . .

Umolkne prerok. Ljudstvo pa od vseh strani
Šumeče gnête se in sili bliže k njemu,
Da prah poljubi nog in plašča konec prašni
Spasitelju, zdravniku, nádej srčnih viru . . .
Takó poljublja včasi burni morski val
Pribrežno skalo, ko zaljubljen v njo na moč
Pritisnjen od valóv valečih se za njim.
Skoz ljudstva gosto steno slepec ves izmučen
Zaman je silil se prodreti sam k preroku,
In nihče ni trpina tja dovesti htel.
Da, takšni so ljudje! Suh hleba bodi košček,
Vesetje zemsko li, nebá dar neminljiv li —
Vsak hoče vse za sé in le za sebe vse,
V brezumji pozabivši bratov svojih drugih;
Bogú ljudjé vsi jedna ljuba so družina,
Zakladi zemski vsem jednaka imovina . . .

A ko mu, glej, iz bližnjih ni pomogel nihče,
Sám prerok njega je ugledal v dalji v duhu.
In karajoč majaje z glavoj sivoj on
Velí: «Ti plačeš slušajoča govor moj,
O množica brezumna, slepa in sebična!
Ne svetlih blag ljubezni hočeš ti zarés —
Ti čakaš čúdes iz nebés!
Ne vidiš svojega izmučenega brata?!
Ne on, ti slepa si pogrénzivša se v zmotah!
Vi vsi ste prišli k meni — k njemu grem jaz sám!» . . .
Umaknila se tolpa — k nogam pa preroka
Pal slepec je tresoč se in — od sreče joka.

In prerok govori in blagoslavlja slepca:
«O vstani, vzdigni se, sin moj! Moč dal mi Bog,
Da rešim muk te tvojih groznih in nadlog:
Ozdravim te — in s prosvetljénim ókom

Zagledaš zemlje pir, na nebu pa visokem
Redí nešteti zvezd in čudni zarje blesk!
No pomni: čuvaj se, na solnce mi ne glej!
To smé le orel sám, višav lazurnih potnik!
Le prerok upa se jedín, nebés izbrank,
Pogledati resnici, tajnam bitja v lice! . . .
A vdruživ rešiti ne mogel bi te jaz,
Če ti, sin teme zemske, upal bi se kdaj
Pogledati z očmi na luč nebeško gori:
V brezup in temo padeš ti na večni čas!
Zapómni si, kar rekel sem ti zdaj-le jaz! —

Očij se slepčevih dotakne s prstom prerok —
In s krikom radosti trpín zadržče ves:
O čudo! on prozrel, zagledal je v tá mig
Zdravnika svojega božanski, blagi lik
In lice množice pretresene, boječe.
In v daljo zdaj uprl pogled je tja v neznano:
In žejen vse čim prej zagledati je htel
Vso zemljo, vse ljudi — objeti celi svet!
In glej, zagledale zamaknjene oči
Srebrnih rek so tam posred dolin zelenih;
In videl je goré v nebó se vspenjajoče,
Tu kupe vitkih palm in pa gozdove temne;
In stolpe mestne tod in kočé vaške tam.
In morja zibkega sinéla tam je plan
Zlivaje čudno z nebom samim se v daljavi;
Nad morjem jadra so ko čajke se beléla
V kopreni sivi se megleni izgubljae,
Ko sanje mladih dnij, v daljavi brez sledú . . .
A néba jasni svod sijal je nad glavój.
Podile lastovk tam so jate se vesele,
In orli letali so v kolobarjih smélih;
In kakor snežnobele, glej, ovác je črede
Nevidni gonil tam pastir jih, veter nagli,
Po stepi modri, širni mu oblake —
A solnce je po njih sijalo in sijalo
In z žarki kraje jim pozlačevalo . . .

Neodoljiva neka in neznana moč
Prozrevšega je vlekla slepca k solncu gor.

In pozabivši vse, kar rekel mu je prerok,
Uzreti strastno htel, okó je božje on
V svečani, zlatosvetli kroni na nebesih!
No, čim uprl pogled je vanjo svoj predrzni —
V brezumne mu očí prodró ognjeni žarki
Ko meči angeljev nešteti ostri, svetli! —
Uničen jadnik je, oslepljen bil na mah,
Nesreče grôza vsa zadela ga je z viška!
Iz prsij mu izvil se vzkrik je divji, grôzen,
Vzkrik nečlovečji še trenutek strašni tá —
In ko podkóšen on se zvalil je na tla.

Prevedel A. Aškerc.

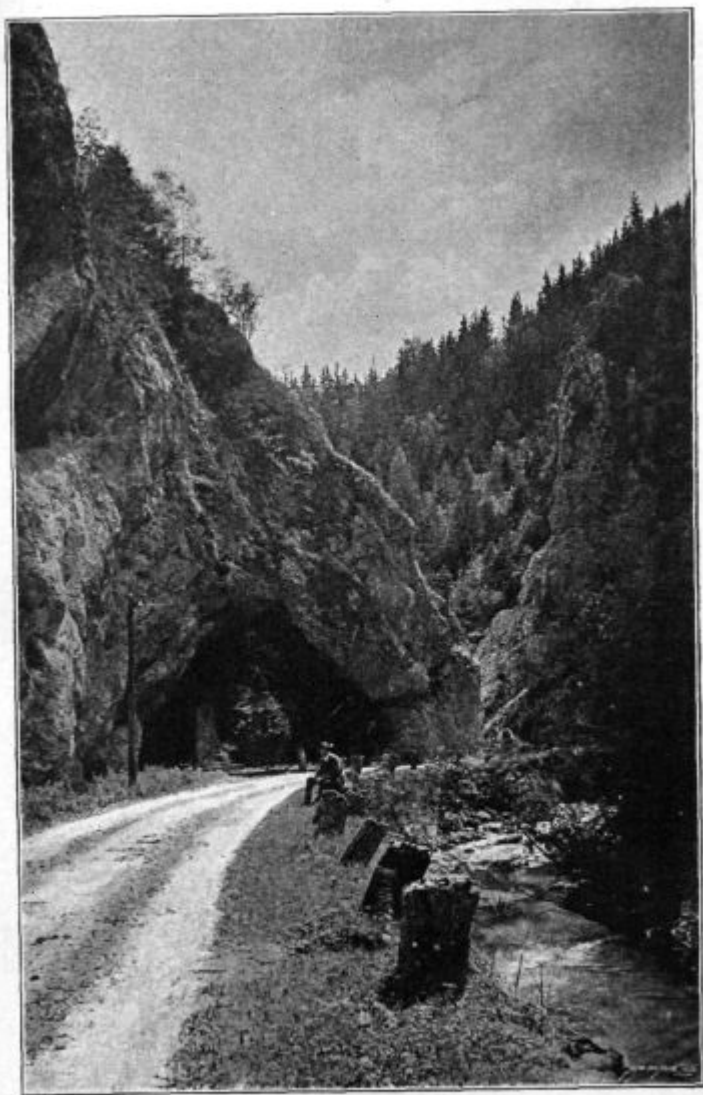
„Huda luknja“ in njene podzemeljske jame.

Spisal Fr. Kocbek.

Vsakdo, ki se je vozil iz lepe Šaleške doline v Slovenji Gradec, se živo spominja romantične soteske, imenovane «Huda luknja». Prikladnejšega imena ji naši pradedje niso mogli izbrati.

Od Velenja gredoč, vidiš na levo Šmartin in Škale, na desno grad Gorico (Eckenstein), za tem razvalino Šalek, na kateri je samo eden stolp še precej dobro ohranjen. Cesta te vodi dalje proti severu po ozki dolini, ki se čim dalje tem bolj zožuje, preteka jo pa potok Paka. Pobočja so na obeh straneh zelo strma, začetkoma še obrasla z gozdovi, potem pa jih pokrivajo navpične belosive pečine. Na zahod omejuje «Hudo luknjo» visoko hribovje, raztezajoče se od Savinjskih planin in Uršule sem; v tem se vzdigujeta posebna vrhova, katerih vzhodno pobočje sega do ceste, namreč Stropnik (860 m) in Smodilnik (923 m). Na vzhod pa jo omejuje pobočje Kozjaka, katerega najzahodnejši vrh je Spik (1107 m).

Najbolj romantična je «Huda luknja» pri vhodu od severne strani. Pri gostilnici Šimonovi se cesta deli; proti severu vodi v Slovenji Gradec, proti vzhodu (desno) pa v Dolič. Od tod vidiš zahodno visoko na griču stoječo farno cerkev sv. Vida, niže spodaj pa razvalino Waldegg, kjer so najbrže

Huda luknja

nekdaj gospodarili vitezi plenitelji, prežeč za skalami na mimo vozeče voznike.

Od tega razpotja dospeš v 15 min. do prave divne «Hude luknje». Soteska je tako ozka, da ima samo potok Paka dovolj prostora v njej, cesta pa je vsekana v skalo. Na obeh straneh stoje bele in gole navpične skale do ceste ter groze vsak trenotek se odkrhniti in pokopati mimo idočega potnika. Ta pogled je najimpozantnejši. Ta romantični del soteske se razteza še dobrih 5 minut; omejujeta ga pa zahodno vrh Tisnik (783 m), vzhodno Pečevnik (793 m). Na vzhodni strani v skalnati dolbini je lep spomenik nadvojvode Ivana. Pravijo, da je že za Rimljanov vodila tod trgovinska cesta, katere pozneje niso nič popravljali, tako da je sčasoma izginil nje zadnji sled.

Nadvojvoda Ivan, ta sloveči prijatelj alpskih dežel in prvi pospeševatelj agrarne kulture med štajerskimi Slovenci iz presvetle cesarske rodovine, je v tretjem desetletji našega veka porabil svoj vpliv, da so tod zgradili novo cesto, ki veže zdaj Šaleško in z njo Savinjsko dolino z Mislinjsko in Dravsko dolino ter s koroško deželjo. Hvaležni okoličani so postavili zategadelj poprej omenjeni spomenik, na katerem je bil pritrjen srebrn profil glave nadvojvode Ivana. Neki zlobnež ga je pa ukradel, in nadomestili so ga potem z bronastim.

Kmalu za spomenikom prideš na most. Zahodno zagledaš na strmi skali 6 m visoko leseno hišico, ki kaj lepo povečuje idilično gorsko sliko. Sedaj zaviješ v stran od ceste okoli te skale in hipoma stojiš pred velikanskim vhomom v podzemeljsko jamo, iz katere buči potok Ponikva, ki se tukaj blizu ceste izliva v Pako. Ta znamenita podzemeljska votlina je «nadvojvode Ivana jama», lastnina znanega rodoljuba in narodnega prvobornika tamošnje okolice, g. Ivana Vivoda v Doliču pri sv. Florijanu. Visoko nad vhomom se blišči

napis jami *). V leseni hišici biva poleti čuvaj, ki razkazuje in razsvetljuje jamo; v njej je razpoložena spominska knjiga «Slov. plan. društva» v podpisovanje. Pri vhodu na desno je napravljena pod skalnato streho še druga nova lesena koča (4 m široka in 8 m dolga), v kateri bode krčma.

Vhod v nadvojvode Ivana jamo je impozanten. V navpični skali se kroži do 14 m visok obok; čez potok drži lesen hodnik. Takoj pri vhodu je votlina zelo prostorna in visoka. Prvi oddelek jame se imenuje «veliki dvor ali gostišče». **) Tu se vrše veselice. Na južni strani je «klet». Koder vodi pot nad potokom, so povsod položeni leseni podi, da hodiš vedno po suhem. Iz «velikega dvora» prideš skozi druga vrata na pod pod ledom in pod most ali galerijo, ki se razpenja nekaj metrov (5—6 m) nad teboj. Na galerijo vodijo dvojne stopnice, na levo «strme», na desno pa prideš po ovinku v «mokri kot» in potem po stopnicah na most. Odtod je lep pregled votline. Daljni večji prostor se nahaja na levi strani, tako imenovano «nadstropje», kjer po «strmecu» dospeš na «višavo». To je zopet večji prostor visoko nad potokom, kateri teče na desni strani globoko pod teboj. Poprej je bil ta prostor neraven, a z razkopavanjem so ga precej poravnali, proti potoku pa napravili leseno ograjo. «Višava» je 19 m dolga in 9 m široka in se bode tudi rabila za gostišče. Severno od «višave» na drugi

*) Okrajno glavarstvo v Slovenjem Gradcu je z dne 22. julija 1895. l., št. 11854, dovolilo obiskovanje jame, ker je nje lastnik napravil vse varnostne priprave, katere je zahtevala komisija; tudi je dovolilo pobiranje vstopninc, ki znaša za I. razred 50 kr. in svetilnica 10 kr., II. razred 20 kr. in svetilnica 5 kr. Posebna razsvetljava (20—30 luči) stane 1 glđ. — Lastnik jame misli tudi vpeljati električno razsvetljavo ter vsako leto prirediti tri veselice in sicer: prvo binkoštni ponedeljek, drugo dne 5. julija in tretjo 23. avgusta. Pri veselicah bodo sodelovali pevci bralnega društva v Doliču, godba in tamburaši. Preskrbljeno pa bode tudi za jedi in pijačo.

**) Posamezna v narekuje dejana imena navajamo tako, kakor jih je napravil lastnik jame sam.

strani potoka vidiš «veliki oltar», namreč razne like v strmi steni. Na južno stran se razprostira še drug manjši oddelek, čez brv prideš v «mrzli kot». Odtod zležeš po lestvi na drugo galerijo «na stražo» in k «rumenemu kapniku», ali pa sredi «višave» po «globokih stopnicah» k «zalemu kamenju». Skale se namreč pri razsvetljavi blišče, in lepe, bele kapniške stene nalikujejo zamrzlemu slapu iz kapniške vode. Do sem sega še nekaj svetlobe od vhoda, dalje pa so vsi prostori popolnoma temni. Skale stojе odtod malo vsaksebi, in komaj je toliko prostora, da so napravili brvi nad vodo. Pod teboj pa grozno vrešči potok in dela skakalce. Od «odra» prideš v «vreščēči kot», kjer je na desno «prižnica», potem nad «vrtinec», v «predor» in v «tesni kot», od koder se bližaš «slapu», kjer pada voda 9 m visoko v tolmun. Voda buči s tako silo, da te izpreletava strah in groza. Pri slapu stojе mostovi 11 m nad vodo ter vodijo do «okna»; to je širji prostor kakih 30 m v stran od slapa, kjer je lepa stena od kapnika. Pod slapom je globok kotel. Od vhoda do slapa je 212 m.

Neumorno delavni lastnik g. J. Vivod je preiskal še jamo nad slapom. Po lestvi prideš 5—6 m višje nad slap med tesnini stenami. Odtod ležeš 25 m daleč po skalah na obe strani, voda pa globoko pod teboj šumi. Potem greš zopet nizdolu k vodi in kakih 25 m naprej med tesnimi, 1 m širokimi skalami po naloženih brunih in deskah. Zatem je 20—25 m visoka skala, ki jo je voda ostro izjedla, da je podobna belim skalnatim oltarjem. Po skali pa ne drsi nič vode. V stranskih kotih se nahajajo lepi kapniki. Ta pot od slapa naprej je precej težaven, toda zanimiv za turiste. Ako bi se spravil potreben les še naprej, mogoče bi bilo priti po jami skozi goro celo do kraja, kjer ponikuje Ponikva. To bi bilo jako zanimivo. Vsekakor svetujemo lastniku g. Vivodu, naj bi napravil jamo dostopno, kolikor daleč je

sploh mogoče, kajti s tem postane toliko zanimivejša, in ljudje jo bodo še rajši ogledovat hodili.

Večkrat omenjeni potok Ponikva *) izvira pod Metulovim vrhom (813 m) **), teče kake $\frac{1}{2}$ ure, potem pa na Koprivških jamah ponikne in v spodnjem teku preteka nadvojvode Ivana jama.

Žal, da ta jama nima še več slikovitih kapniških tvorb: a veliki prostori in po njih zdaj dvigajoči, zdaj znižujoči se poti, razne dvorane in soteske nudijo zanimive slike. Zlasti pa napravi žuboreči potok in močni slap s svojim šumom na obiskovalca velik vtis. Romantična votlina utegne torej dobiti mnogo obiskovalcev, vabile jih pa bodo nemalo tudi nalašč prirejevane veselice.

To tudi želimo lastniku, ki je izredno veliko žrtvoval, da je napravil jama dostopno, za kar mu bodo vsi prijatelji podzemskih jam hvaležni. «Nadvojvode Ivana jama» bo vedno posebna znamenitost «Hude luknje».

Nekdaj so v tej jami prebivali tudi jamski medvedi (ursus spelaeus). Od njih je našel g. J. Vivod 2 zoba. ***)

Iz Velenja se z vozom dospe do «nadvojvode Ivana jame» v 1 uri, peš v 2 urah, od Slovenjega gradca pa z vozom v $1\frac{1}{2}$ uri, peš v 3 urah.

Druga podzemeljska jama je «Zelena peč».

Od prejšnje jame greš nekoliko proti severu po cesti, potem kreneš na levo (zahodno) strmo po gabrovji navkreber. V pičli $\frac{1}{2}$ uri prideš do navpične bele skale v gozdu, kjer je proti severnemu koncu zelo nizek vhod, da se moraš ob tleh «po vseh štirih» plaziti. Ta votlina je precej široka na več strani in ima mnogo primeroma visokih prostorov, ki so zvezani le z nizkimi predori, da se moraš povsod pla-

*) Na spec. karti napačno «Huda luknja potok».

***) Na spec. karti napačno «Metuld vrh».

****) O najdbi enakih zob poroča tudi J. C. H. v «Touristu», 1879, št. 17., str. 4.

ziti iz oddelka v oddelek. Skoraj vse stene so prevlečene s snežnobelo kapniško tvarino. Nahajajo pa se tudi razne tvorbe, kakor grozdje, mah, stalagtiti in stalagmiti. Obisk te jame sedaj nikakor ni prijeten, ker se obiskovalec naveliča sključene hoje in plazenja po trebuhu in po ilovčastih tleh po nekod. Ker te jame nisem mogel premeriti, da bi si napravil načrt, ne morem natančneje povedati, koliko ima oddelkov, in kako so veliki. Ako bi se napravila od ceste vijugasta pot do vhoda, vhod pa z drugimi predori vred povekšal, da bi človek večinoma lahko raven hodil, potem bode «Zelena peč» tudi zares ogleda vredna. To delo bode zvršil najbrže g. J. Vivod sam.

Še boljše severno od te jame se nahaja «Pilenica».

Vhod vanjo je zelo visok svod v navpični skali, pod njim obširen prostor, v katerem vidiš do 2 m dolge stalagтите in stalagmite. Od vhoda greš vedno navkreber med ležečim ali razmetanim kamenjem. Druga jama je tudi zelo prostorna in ima več raznih rjavih kapnikov. Tretji oddelek je zelo podoben «koru»; od tod prideš v četrto manjšo jamo. Iz nje vodi le ozek predor nizdolu. Dalje še ni preiskana.

Zadnja jama je «Špehova luknja», ki leži neki višje nad «nadvojvode Ivana jamo»; videl je nisem sam. Pravijo, da je tudi precej prostorna.

Vse imenovane podzemeljske jame se nahajajo na zahodni strani «Hude luknje». Ako bodo železnico od Velenja dogradili do Spodnjega Dravberga, kar že dolgo časa nameravajo, utegne romantična «Huda luknja» *) še bolj zasloveti in najti še več občudovalcev. Mnogo zaslug in hvale si je pridobil g. J. Vivod, da je največjo, nadvojvode Ivana jamo, napravil dostopno in jo ohranil v narodnih rokah. Za to naj bi našel dostojno povračilo.

*) Lepe fotografije o «Hudi luknji», zlasti pogled na nadvojvode Ivana spomenik in po njem imenovano jamo, je dobiti pri ravnateljki g. M. Helffu v Judenburgu na gorenjem Štajerskem.

Ruše.

Spisal Fridolin Sevničan.

Ruška vas blizu Maribora je za nas Slovence zaradi svoje zgodovinske preteklosti slavni kraj. Ruška kronika, katero je z neumornim trudom sestavil ruški duhovni pomočnik Jožef Marian, nam pripoveduje, da je l. 900 živel plemeniti in nabožni gospod Edmund Weissegg na Štajerskem, ki je položil temeljni kamen ruški cerkvi, ker se je bil zaobljubil. V petih letih je bila dozidana, in začetka septembra 905 se je stara podoba ruške matere božje z veliko slovesnostjo iz domače shrambe v novo cerkev prenesla. Ta kip najbolj mika došle romarje; star je sedaj 800 let in je bil, predno se je bila zidala cerkev, v nezatni kapelici razpostavljen. Drugih cerkvenih znamenitostij, katerih je vsa cerkev napolnjena, ne bodem opisoval, nego se bavi le z zgodovino te znamenite cerkve. Že k prvemu shodu 8. septembra 905. se je velika množica nabožnega ljudstva sešla. Od te dobe je naraščala od leta do leta božja pot čudodelne ruške matere božje.

L. 1650. o prazniku sv. rešnjega telesa je dospela v Ruše velikanska množica romarjev. Od l. 1644.—1759. je prejelo tu 2,886.686 vernikov sv. obhajilo.

L. 1683. so divji Turki vse moči napeli, da bi naše cesarstvo zatrli. Ropaje in požigaje pridrve do Dunaja in cesarsko stolico z 200.000 vojaki oblegajo. Tačas je klečalo

pred ruško materjo božjo noč in dan neštevilno ljudstva zakaj, samo v teku devetih tednov, ko so Turki Dunaj oblegali, je v Ruše prišlo nad 50 velikih procesij. Vse je vpilo: «Oj ruška mati božja, ti nam pomagaj!»

Ruška kronika nam spričuje o devetorici, ki je s pomočjo ruške matere božje bila srečno turške sužnosti rešena. Prinesli so s seboj turške verige in okove in jih tu ob steno obesili. Tako je prišel sem l. 1684. neki Tomaž Iglar iz Tesalonike; 1690. iz Drinopelja neki Hrvat Štefan Turnovič, 1691. Janez Mrak in Anton Zemljar, 1695. neki Starmon s Koroškega. Leta 1695. prinesel je v ruško cerkev Peter plemeniti Weufler turško svilnato zastavo. Vojskoval se je ta hrabri vojak pri Slonkomenu zoper Turka.

Spomina vredna je tudi dogodba Bolfenka Šerepeca, kateri je sedem let v turški sužnosti mnogo pretrpel. Bil je izšolan bogoslovec, ko ga v vojake pokličejo in v vojsko pošljejo, kjer ga Turki vlove. Po storjeni obljubi ruški Mariji, srečno uide iz turške ječe in l. 1703 v hvaležni spomin semkaj turške okove prinese. S pomočjo Štefana Jamnika je bil v mašnika posvečen in je do svoje smrti l. 1711 v Rušah za duhovnega pomočnika služil.

Raznovrstne nabožne ustanove so povišale slavo ruške matere božje daleč na okrog. Tako je ruška božja pot vedno bolj slovela in število romarjev naraščalo. Med temi so bili mnogi visoki plemenitniki, grofje, deželni poglavarji, škofje, celo cesar Friderik III. se je l. 1444. ruški materi božji priklanjal. Leta 1705. pride v Ruše škof Lavantinski, spremljan od štirih škofov. Leta 1711. je maševal tu škof grof Leslie; streglo mu je 20 župnikov in 17 drugih duhovnikov. Ljudij je bilo tisti dan 5000, a v teku 1759. leta je bilo obhajanih 42.510 vernikov.

Najslavnejša župnika ruške župnije sta bila Štefan Jamnik in Jurij Kozina. Le-ta je ustanovil l. 1645. ruško učilnico, na katero moramo biti ponosni. Ta učilnica je kmalu zaslo-

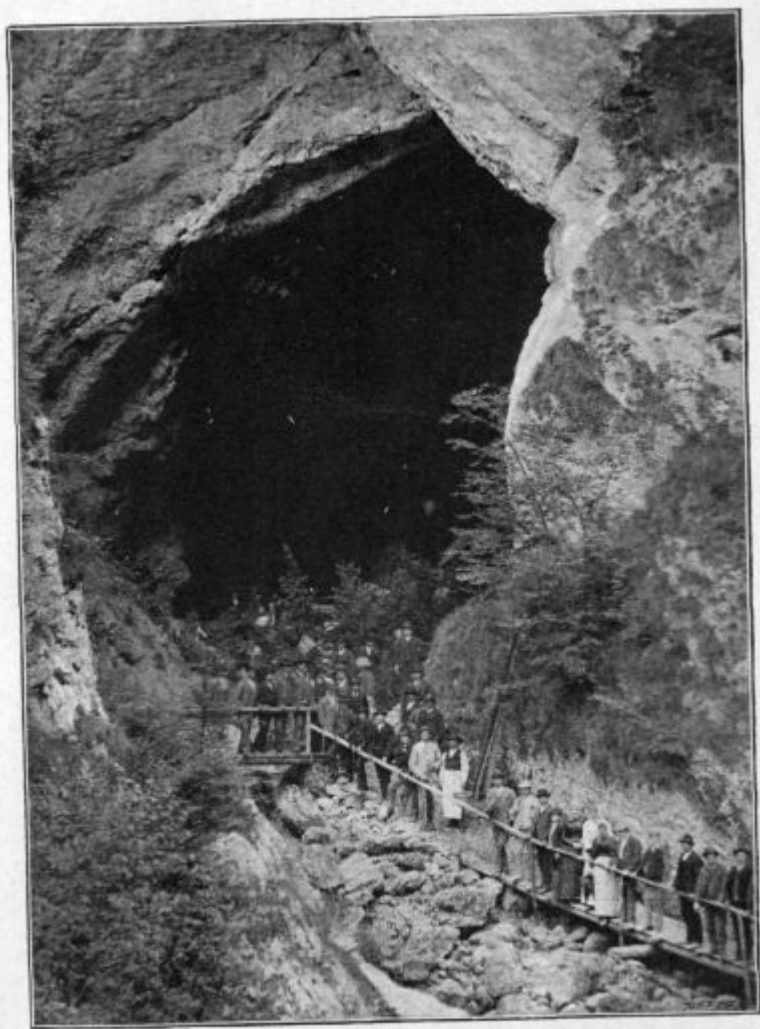
vela po vsi notranji Avstriji ter se čudovito razvijala pod vodstvom župnikov — Slovencev. Od leta 1645—1760. se je izšolalo tukaj 6820 učencev, mej njimi je bilo 635 plemenitnikov (grofov in baronov). Do vrhunca je dospela ruška gimnazija l. 1698. pod pastirstvom Luke Jamnika, zakaj brojila je 220 gojencev, mej temi 21 grofov in baronov. Največ učencev je prihajalo iz mest, kakor iz Maribora, Gradca, potem iz Ptuja, Radgone, Slovenjega gradca, Bistrice, s Koroškega, Kranjskega in Hrvaškega. Ne najdeš ga stanu, v katerem ne bi bili zastopani učenci ruške učilnice. Iz nje je doraslo 11 škofov, 17 prelatov, nadalje mnogo opatov, samostanskih predstojnikov, zdravnikov, duhovnih pastirjev, umetnikov, deželnih glavarjev i. t. d. Tudi hrvaški ban grof Anton Drašković se je l. 1670. tukaj šolal, kakor tudi hrvaška škofa Patačić in Ivanovič.

Župnik Luka Jamnik je tudi uvel v Rušah duhovne igre, za katere so postavili oder. Te igre so se predstavljale v slovenskem jeziku vsako leto ob cerkveni slavnosti do l. 1722.

Ko so začeli jezuviti ustanovljati gimnazije po notranjem Avstrijskem, je začela ruška gimnazija hirati; popolnoma ponehala je l. 1758., ko je bila ustanovljena v Mariboru jezuitska gimnazija.

Te beležke so nam dokaz, kako ogromne so bile zasluge ruških slovenskih duhovnikov za prosveto one dobe v naši mili domovini; zakaj ne le ravnatelji, nego tudi učitelji so bili skoraj vsi slovenske narodnosti.

Nadvojvode Ivana jama

Pisatelj Orlov.

(Velikomestna črtica.)

Na Dunaji. Podstrešna soba petnadstropne hiše. Ozka mizica, katere četrta noga je krajša in zato podprta z debelo knjigo, stol, čegar slamnato sedalo je strgano, preluknjano in pokrito s časnikarskimi listi; — ozka postelj z umazanim in ogoljenim perilom vrhu slamnice: to je bilo vse pohištvo. Jedinu okence je imelo štiri stekla: dve ste bili na pol slepi, jedno pa utrto in s papirjem zalepljeno.

Tako je bilo stanovanje pisatelja Pavla.

Sedel je za mizico sključen, bledih in upalih lic, slok, sama kost in koža, pa — pesnikoval.

Zeblo ga je in lakot ga je mučila.

Zunaj je bril mrzli sever in sneg je naletaval nevzdržno, a v njegovi sobici ni bilo niti peči. Pa če bi tudi bila, — s čim naj bi zakuril! — Včeraj opoldne je zadnjič jedel: dve konjski klobasici in za tri vinarje komisnega kruha. Večerjal ni nič, ne zajuterkuje pa itak nikoli . . .

Včeraj še je upal, da mu zasije v kratkem solnce boljše bodočnosti, saj je za trdno pričakoval, da mu židovski založnik knjig ondi na Ringu poleg opere z veseljem sprejme rokopis romana «Zmaga čistosti», katerega je spisoval leto dnij v pomanjkanji in bedi, rokopis, v katerega je položil svoje najvzvišenejše misli, svoje najsvetlejše nazore in

svoje najsvetejše uzore. Upal je, da mu bode založnik takoj izročil par stotakov «na račun», saj je bil uverjen, da si bode knjigar nar z njegovim epohalnim delom prislužil tisočake . . . A ko mu je izročil svoj debeli, skrbno in lepo spisani rokopis, premeril ga je trebušasti, krivonosi in plešasti žid izza svojih zlatih naočnikov nezaupljivo od nog do temena in se, — videvši njegovo ponošeno, preozko in na komolcih zašito obleko, nekam zamišljeno posmehnil.

«Vi ste spisali roman!?» — dejal je na to.

«Dà, gospod; — imel sem že čast, priobčiti dve novelici in pet feljtonov v listu, ki izhaja v Vaši sloviti tiskarni. Sedaj pa sem se polotil večjega dela».

«Ah, takó, takó . . . pa kako je Vaš pseudonim?»

«Orlov».

«Ah, takó, takó . . . Vi ste torej Orlov? — Dà, dà, imate talent, to mi je dejal že šef-redakter mojega lista — samó ne znate ga porabiti . . . Nemoderni ste, zato je moral večino Vaših rokopisov zavreči . . .

«Da, gospod, 10 novel in 15 feljtonov», — priznal je ponižno Pavel. — Sram ga je bilo in srcé ga je zbolelo, spomnivši se na vse one nade in vtrudljive ure, ki so spremljale one zavržene rokopise.

Žid pa je odprl rokopis, pa takoj vzkliknil:

«To zopet ne bo nič . . . oh, prosim Vas . . . kdo se briga dandanes za «Z mago čistosti»! — Stare, plesnjive device, cerkovniki, pa . . . oh, neumnost! V 19. — oziroma skoro že v 20. stol. je vsakemu prosvitljencu, naprednjaku, liberalcu tak naslov naravnost smešen, zopern!» — In začel je listati in prebirati posamezne odstavke, vmes pa se je krohotal in jezil ter smešil bogega Pavla. V desetih minutah je pregledal ves roman, — delo jednega leta! —

Potem se je ozrl zopet na poleg stoječega pisatelja, kateremu so same obupnosti silile solze v oči, ter dejal malomarno:

«Saj sem vedel; — zopet za nič! Tu imate svojo «čistost» nazaj . . . kaj takega jaz ne natiskujem, ker nihče ne čita! — Žal mi je, res jako žal! — Moj šef-redakter je rekel že parkrat: «Ta-le Orlov ima elegantno pero, lep štil in uprav pesniški vzlet . . . a misli, nazori srednjeveški, romantiški, otroški, smešni; — junaki in junakinje njegove so brez krvi, brez strasti, — rekel bi celo brez spola; — ko bi hotel zavzemati svojo snov iz modernega, realistiškega življenja, ko bi hotel popisovati čisto, golo resnico, svet tak, kakoršen je, a ne zračne vzore, najivne idejale, ljudij, kakoršnih življenje sploh ne pozna; — če bi hotel postati realist, materijalist, — eh, ta bi si pridobil ime in — denarja!» — Takó je govoril moj šef-redakter, in baš sem se še sam prepričal, da je prav govoril».

Pavel ga je gledal, pa šepetal: «Ime in — denarja».

— Dà, po tem hrepeni njegova duša in njegov lačni želodec!

Spregovoril je torej jecljaje:

«Prav govorite, gospod založnik; poskusiti hočem, da Vam vstrežem!»

«Dobro, dobro! — Torej «Zmagoslavni greh» bodi Vaš roman, a ne «čistost»; — do svidenja!»

In obrnil mu je hrbet ter ga pustil stati. Tudi Pavel je odšel. Dolgo je hodil po ulicah ter premišljeval nasvet tiskarjev in založnikov; ko pa je prišel domov, bil je njegov sklep gotov.

Postati hoče «modern» pisatelj, naturalist, materijalist, verist . . . Da, da, potem ne bo več stradal in prezeboval.

Ko je zjutraj vstal, sédel je takoj za mizico, zavil svoje noge v posteljino odejo, preko ramen si je ogrnil svojo veliko suknjo, ospičil si je svinčnik in začel pisati nov roman: «Zmagoslavje greha».

In takó je sedel par mesecev za tisto šepasto mizico sključen, bledih, upalih lic in pisateljeval.

Včasih pa je nesel kazat nov odlomek svojega romana onemu debeluhastemu čifutu, kateremu je visela po trebuhu debela zlata veriga, a na prstih so se mu iskrili demantni prstani.

In vsikdar ga je sprejel založnik z veseljem.

«Dobro, izborno. — To bo epohalno, čisto novo, originalno! — Gospod Orlov, Vi ste talent . . . čestitam, čestitam!»

In vsikdar mu je stisnil v roko desetak «na račun»; — Pavel pa je taval pijan sreče in nade proti domu, a navadno je zašel prej še v kako vinsko pivnico, kjer si je privoščil par litrov najboljšega. Pa zakaj bi si ga ne! — Saj mu je založnik že neštetokrat prorokoval bodočnost, ki mu prinese slavno ime in kup denarja! — In nič več ni jedel konjskih klobasic in komisnega kruha, pač pa je ostal še vedno v oni sobici, katere se je privadil kot medved svojega brloga . . . Ker je minula v tem tudi zima, ni ga zeblo več, pozabil je na vse prezebanje, saj je sijalo sedaj skozi odprto okno vedno najlepše solnce. Bilo pa je ondi tudi takó mirno in tiho; nemoten je lahko pisal cel dan; ko postane slaven — in to se bo zgodilo kmalu, saj se bliža rokopis že koncu, in natisek bode zvršen v par tednih; — ej, tedaj pa si najame elegantno stanovanje!

Tako je torej pisateljeval vzdržema pet mesecev, in roman je bil dovršen . . .

Založnik mu je plačal — neuštevši različnih desetakov in popolne elegantne obleke, katero mu je poklonil za novo leto — in sprejemši konec romana, takoj petsto goldinarjev.

«Nadejam se, da spišete kmalu zopet drug roman in ga izročite meni v založbo in tisek. Vi ste imeniten mož . . . plačal Vam bodem za vsak naslednji roman, ki mi bo ugajal, najmanj dvakrat toliko, kot za to prvo delo . . . Ste-li zadovoljni?»

Pavel bi bil žida najrajše objel. — Baš ta mož ga je napeljal na «pravo» pot ter ga opozoril, kako si najlažje in najbolj gotovo pridobi ime in denarja! —

In roman «Zmagoslavje greha» je izšel v elegantni knjigi in sila ukusni vezavi. Natisnilo se je 5000 iztisov . . . Vsi listi, katerih lastniki so bili židovi — torej velika večina — hvalili so v brezkončnih člankih «ženijalnost in talent modernega» pisatelja Pavla Orlova. — To je roman, v katerem vidi človek kot v zrcalu vso človeško podlost, korupcijo in borenje za kruh in vživanje; — pisatelj je umel vse slabosti in grehe človeštva iz najnižjih in najvišjih slojev popisati toli fino in natančno, da se nam zdi, kot bi se sami sukali po teh smrad-beznicah in elegantnih salonih, po hlevih in boudoirjih ter bili najboljši znanci teh propalic. Orlov je gotovo jeden najnadarjenejših pisateljev naturalistične šole. Nadejamo se, da obdari naše slovstvo še z mnogimi enakimi plodovi svoje Muze».

Taka je bila navadna kritika, zakaj le dvoje, troje listov je dokazovalo — nasprotno ter izrekalo obžalovanje, da je zašel Orlov «mej otrobe, kjer so ga pojedle svinje».

* * *

Pavel Orlov že davno več ne prezeba v tisti podstrešni sobici, ampak stanuje v prvem nadstropji palače na Grabnu. Postal je salonski lev, ki hodi vedno v najmodnejši toaleti, obiskuje najuglednejše družine ter obeduje v najkonfortnejših hotelih. Postal je tudi urednik «Podlistka» v listu svojega založnika in spisuje svoje senzacijske romane, ki mu prinašajo tisočak za tisočakom. Njegovi prijatelji so prvi umetniki in najuglednejši žurnalisti na Dunaji, — njegove ljubice pa primbalerine v operi . . . — —

Na Dunaji.

Fran Govékar.

Celjski grofi.

(Spinal P. pl. Radics).

V južni Štajerski ob steku bistre Savinje in Voglajne, kjer se dotikajo gozdnati obronki romantičnih savinjskih in solčavskih alp s Pohorjem, na sever se raztezajočim, ter tvorijo na ta način dolgo, rodovitno dolino, leži v solčni ravani prelepo mesto Celje, eno najstarejših mest v avstro-ogerski monarhiji, slavna Celeja svetovnih mogotcev Rimcev, sedaj pa jako priljubljeno, od leta do leta bolj čislano letovišče.

In uprav ob steku omenjenih voda gledajo starodavne, sive, že razpadajoče, še le v naših dneh pred popolnim razpadom zavarovane razvaline iznad strmih pečin na mesto in kažejo svetu ostanke nekdanj tako mogočnega celjskega gradu, zgodovinsko imenitnega sedeža slavnih celjskih grofov, to je onega plemiškega rodu, ki se je v 14. in 15. stoletji štel med prve plemiške rodovine v Avstriji, da celo v sv. rimski državi nemške narodnosti; rodovine, ki se je lahko ponašala, da je štela tudi kralje med svojece ter v slavi in moči mnogo knezov in kraljev nadkriljevala. Seveda je ta rod že davno izmrl; saj je že pred 440 leti klicar trikrat zatrobil žalostinko ob mrtvaškem odru zadnjega grofa celjskega: «Danes grof celjski in nikdar več», ter njegov grb s tremi zlatimi zvezdami na modrem polji raztrgal v znak, da je zadnji moški potomec tega ponosnega rodu preminul.

Nekaj od Celja v Savinjski dolini navzgor, ob potu, kjer se vijejo vodeni toki te zdravilne gorske reke še na prostorni ravnici, nekako eno uro nad Braslovčami in Kamenčami in Spodnjimi Gorčami na levi strani državne ceste, na vzhodnem boku gorskega hrbta Dobrovlja, vzdiguje se samostojen hribček z malimi ostanki starega in srednje velikega gradu Žovneka (Sanneck, Souneck).

Grad Žovnek (Sanek) je bil v začetku srednjega veka domovje znamenite plemiške rodovine savinjskih gospodov. Žovnek (Sanek tudi Lengenbug, Lemberg, Levec) se nazivlje že v 11. stoletji straža savinjske marke. Pozneje je ta rod počasi in previdno razširil svojo oblast vedno bolj na vzhod, ob enem jo pa tudi na jug in zapad raztegnil in nazadnje pod naslovom celjskih grofov na vrhuncu svoje oblasti si pridobil dično mesto v svetovni povestnici.

Ker pa sledeče vrstice hočejo vzbuditi le spomin na to drugo zlato dobo Celja in njegove okolice, le spomin na grofe in poznejše kneze celjske, zato ni treba spuščati se v podrobno na dobo njihovih prednikov, savinjskih gospodov ali baronov iz Žovneka. Prezreti se jih le v toliko ne sme, da se razume poznejši vpliv in pomen celjskih grofov.

Žovneški gospodje.

(Predniki celjskih grofov)

Razven rodnega sedeža na Žovneku (Saneku) imeli so žovneški gospodje tudi še kraje Šajnek (Scheineck), Ojstrovico, Liebenstein, potem Levec (Lengenbug, Lemberg na potu v Dobrno in Novo cerkev), Dobrovlje, neka posestva na Paki in pri Rogatcu, več akvilejskih fevdov in neko posestvo na Kranjskem. Od te rodbine prištevajo v 13. stoletji Konrada II. tudi med pesnike. Pripisujejo mu tri viteške pesmi. Njegov sovrstnik, znani nemški pesnik Ulrih pl. Lichtenstein namreč omenja, da ga je Konrad, ko se je on klatil po naših slovenskih krajih, pozdravil, v Venero preoblečen, z besedami:

«Búge vas primi gralvâ Venus», in da je on s Kônradom žovneškim in še tremi drugimi vitezi trinajst kopij zlomil. Tisti čas so imeli Konrad in njegovi bratje Gebhard III., Leopold III. in Ulrik I. hudo prasko s tedanjim benediktinskim samostanom v Gornjem gradu v gorenji Savinjski dolini. Žovnečani so bili namreč tudi zavetniki samostana. Leta 1255. so sklenili pogodbo, v kateri so samostanu več doneskov obljubili, tako n. pr. vsako leto na smrtni dan njihovega očeta, t. j. na dan sv. Cecilije, en mernik pšenice, eno vedro vina in enega dobro rejenega prašiča ¹⁾, da naj se menihi razveseljujejo in ta dan z bolj zbranim duhom obhajajo.

Jako važna je bila za razširjenje oblasti žovneškega rodu v letu 1262. sklenjena rodbinska pogodba, po kateri je postal brat dedič po bratu, umrlem brez lastnih potomcev.

Na ta način je dobil po grofici Marjeti Heunburški, vdovi brez otrok umrlega Leopolda II., njegov brat Ulrik I. gradove Žovnek, Šajnek, Ojstrovico in Liebenstein. Ulrik I. sam pa je vzel za ženo Katarino, grofico Heunburško, hčerko grofa Ulrika Heunburškega in mejne grofice Neže Badenske, vnukinje po Jerici Babenberški (sinahi vojvode Friderika avstrijskega in štirskega) in s tem še bolj ojačil svojo moč. L. 1301. je kupil od štirskega komornika Otona Lichtensteina grad «Rohats» (Rogatec) za 200 mark v srebru z obljubo varstva, l. 1303. pa od svojega strica grofa Ulrika Pfannberškega desetino v župnijah Ponigl in Sv. Križ, kar mu je potem tudi akvilejski patrijarh za fevd izročil. Iz zakona Ulrika in Katarine Heunburške sta bila dva otroka: Ana in Friderik, pozneje prvi celjski grof.

Friderik žovneški, prvi celjski grof.

Friderik I., baron žovneški, povečal je že itak obširno posestvo očetovo na lasti in fevdih, kajti po smrti Hermana, zadnjega grofa Heunburškega, prešla je v njegovo last poleg

¹⁾ Orožen: Das Benediktiner Stift Oberburg, Marburg 1876 p. 34.

mного drugih posestev tudi polovica celjskega, ta pa še le po končanem prepiru s Konradom Auffensteinskim, glavarjem in maršalom koroškim l. 1331. in sicer vsled razsodbe vojvode Otona avstrijskega in to proti odškodnini 250 mark v srebru na ime Konrada Auffensteinskega. L. 1335. je pridobil pa še drugo polovico celjskega posestva grofa Ulrika Pfannberškega. Isti čas se je tudi Savinjska dolina od Koroške odločila in Štajerski priklopila.

Poleg kostrivniške grajščine pa je imel Friderik tudi še gradova Helfenberg in Hörberg; v levd je prejel od znamenitega benediktinskega samostana v Št. Pavlu na Koroškem Jürtenek, od krškega škofa pa Šalek; pridobil si je grad Montpreis in neka druga posestva, akvilejski patrijarh mu je podelil desetino v Novi cerkvi, Braslovčah, Mozirji, Št. Petru, v Savinjski in Šaleški dolini, sam pa si je zopet pridobil v 13. stoletji po žovneških dedih izgubljeno zavetništvo Gornjega grada. On pa ni samo na sever in jugozapad od Savinje zaokrožil svoje posesti, marveč rinil južno od Celja na Laško tje do Save, Savo prekoračil ter na dolenjskih tleh ali v «marki» in na Gorenjskem k prejšnim ondrotnim posestvom priklopil Rateče, Mirno ter zemljišča krog Ljubljane in Smlednika.

Friderik, gospod na Žovneku, je bil poklican po smrti grofa Mejnarda I. ortenburškega l. 1332. od vojvode Henrika koroškega na mesto kranjskega glavarja. Tako je imel velikansko posest, slavo in moč, torej vse pripomočke, da bi lahko knezom svojo pomoč delil. To rastočo moč, ki si jo je žovneški (saneški) rod po umnem gospodarstvu s paznim očesom za prilastitev zemlje in s pravim prevdarkom v namenu in sredstvu srečno pridobil, potrdilo je milostno pismo cesarja Ludvika bavarskega, dano v Monakovem 16. aprila 1341. l., v katerem se Friderik, baron žovneški, poviša v grofa celjskega.

Uvodne besede temu cesarskemu pismu se glase nekako takole: Plemič Friderik, baron iz «Sewenek-a», je prišel k cesarju ter ga silno prosil, naj njega in njegove dediče in potomce iz posebne milosti poviša v grofovski stan in jim podeli naslov celjskih grofov. Ker so tedaj baron žovneški in njegovi predniki cesarju in državi s pridom služili, in da bodo tudi njegovi dediči in potomci za naprej tako zvesto služili, tedaj usliši cesar njegovo prošnjo in to tem rajši, ker njegova posest takemu povišanju pristojna. Potem je navedena mejna črta žovneških gospodarjev. Začenja se pri vasi «Seeluck» (Gecluck) t. j. sedanji Koblek pod Vojnikom (na Štirnškem), potem vodi do vasi Gaberk v daljavo štirih milj ob meji rogaških gospodarjev. Potem vodi do «Grublitz» (sedanje Grobelno pri Žusemu) ter se dotika meje Podčetrtna, po krški škofiji in do vasi «Sabiach» (Sabjak, sedaj Žablek, «Krotendorf») pri Slovenski Bistrici (na Štirnškem) zopet v daljavo štirih milj, in vse to spada gospodom «Lengenburg-a» (Levca), čegar grofi naj oni bodo in se tudi med take štejejo. Konec tega pisma se peča s povišanjem stanu in opremljenjem grofovstva z vsemi pravicami, častmi, svoboščinami, lepimi običaji in z vsemi sodnimi stvarmi, kakor jih imajo ali bi jih utegnili imeti drugi grofje ¹⁾.

Po vsebini tega pisma in po načrtanji mej povzdignil se je samo krški fevd žovneških gospodov v grofijo, torej je vse tisto od grofije ločeno, kar so imeli žovneški gospodje štajerskih vojvodskih fevdov. Žovnečan, ki je nemškega cesarja prosil za grofovski stan, in pa nemški cesar, ki mu je prošnjo uslišal, sta se nalašč izognila, z grofijo spojiti ona posestva Žovneka, ki so ležala prav na tleh vojvodine Štajerske ali v okrožji služnih in fevdnih pravic vojvoda štirskega.

¹⁾ Krones: «Die Freien von Sanneck und ihre Chronik als Grafen von Cilli. Graz 1883 I. p. 88 f.

Friderik, prvi grof celjski, je bil dvakrat poročen, prvič z Ano, vojvodico saksonsko, drugič z Dienuoto pl. Wallsee, sestro Ulrika pl. Wallsee, štirskega glavarja. Zlasti v drugem zakonu se je po velikem posestvu Wallseejev in po njihovem mogočnem vplivu na habsburškem dvoru slava in moč celjskih gospodov povečšala. Iz drugega zakona sta bila dva sinova, oba grofa celjska, Ulrik I. in Herman I., oba očetu slična v trdnem značaji in v prizadevanji, slavo svojega rodu povečšati — «zwen achtbar weis sun» — kakor ju zove celjska kronika.

Ulrik I., grof celjski.

Ulrik I. se je pokazal zares pravega junaka ter se rad odpravljajal na vojske, ki pričajo o njegovi veliki hrabrosti in posebni srčnosti. Zdaj se bori na strani Ludovika ogerskega z Benečani (1345—1347) ter udari proti Zadru, zdaj zopet na strani Ludovika brandenburškega pred gradom Roding in v brandenburški marki; na Pruskem klesti po ajdih in pridere na Litavsko, kjer postane tudi vitez. V prepiru Wallseerjev in moravskih baronov stoji na strani svojih sorodnikov Wallseerjev; l. 1354. odide s Karlom IV. v Rim, udari l. 1356. za ogerskega kralja proti Trevižu na Benečane in se udeleži 1359. leta vojne proti nepokornim Srbom in Bolgarom. Srednjeveški avstrijski pesnik Peter Suchenwirt odkaže njemu in njegovim junaškim činom v svoji kroniki celo poglavje «Von graff Ulrichen von Tzilli».

Ulrik se je dvakrat oženil, prvič z Adelajdo, grofico Oettingen, drugič pa z Adelajdo, grofico ortenburško, od katere je dobil sina Viljema.

Drugo grofovstvo celjskih gospodov.

Ulrik I. in Herman I.

Leta 1359. je umrl Friderik, prvi celjski grof, oče Ulrika I. in Hermana I., in sicer v petek pred Velikim Šmarnom

(9. avgusta). Trinajst let pozneje sta postala Ulrik in Herman — kakor celjska kronika poroča — radi izbornih lastnostij od presvitlega kneza in cesarja Karola in kralja češkega zopet grofa in sta dobila tudi naslov celjskih grofov. To zopetno povišanje celjskih gospodov v grofovski stan razlaga v svoji učeni razpravi najodličnejši raziskovalec zgodovine celjskih gospodov c. kr. vseučiliščni profesor dr. vitez pl. Kroner v Pragi takole: Ko je cesar Karol IV., spremljan od Alberta II. (1347) habsburškega, skozi Koroško hitel v južni Tirol, da bi od tu šel nad Wittelsbache, in ko je l. 1347. 11. vinotoka cesar Ludovik Bavarski umrl, se je hotel Karl pobotati najprvo s Habsburžani kot najmogočnejšimi sosedi ter je po pismu z dne 31. julija 1348. razveljavil in preklical vse milostne čine in pismene svoboščine Ludovika Bavarskega, ki bi lahko oškodovali ali pomanjševale svoboščine dežel vojvode Alberta in njihovih sinov Rudolfa IV. in Friderika, torej če prav ne še posebej omenjeno, ob jednom tudi povišanje Žovnečanov ali celjskih gospodov v grofovski stan. Iz tega se tudi lahko razvidi, zakaj se v pismu cesarja Karola IV. iz leta 1372. starejša listina cesarja Ludovika nič ne omenja, iz tega pa sledi tudi še, da so potomci Friderika žovneškega, po tem drugem pismu zopet v grofe celjske povišani, na ono iz leta 1341. nič več ne sklicujejo. Pred l. 1372. pa so se zadovoljili, da so jih le še za grofe pripoznali — ker jim tega še posebej niso odvzeli — potem pa, ko so po Karolu IV. zopet postali grōfje, imeli so že v pismu iz l. 1372. in k temu pripadajoči dovolilni listini Habsburžanov že toliko, da niso potrebovali več diploma iz leta 1341. ¹⁾

Grof Ulrik celjski je umrl leta 1368. v dan sv. Ane (26. julija).

Njegov sin Viljem je spremil l. 1377. s svojim stricem grofom Hermanom I. in njegovim sinom grofom Hermanom II.

¹⁾ Kroner l. c. I. p. 94 f.

vojvodo Alberta avstrijskega čez Vatrislavo in Torn v Marienburg na pagansko prusko zemljo. To vojsko popisuje že prej imenovani avstrijski pesnik Suchenwirt jako na drobno ter se posebno še celjskih grofov spominja kot največjih junakov. Vojska je prišla do Memela.

Velika pojedina v „Ruseniji“.

V deželi «das waz Russenia (Rudeča Rusija) genant».

Von Tzil graf Herman tugentleich
Den fursten bat von Osterreich
Und all die newen ritterschaft,
Daz sie durch gantzer Tugenden chraft
Des abentes mit im ezzen.

Pojedina se je vršila zelo imenitno, in pesnik jo opisuje jako natančno.

Tzu tischen man da sitzen sach
Di ritter warn worden
Durch hoches Preises Horden
Tzween und achtzig mit der Zal
Dar trug man zu dem selben Mal
Newn Heere ezzen offen war:
Die chost het mit im pracht al dar
Der tugenthafte heer:
Der marcht der was zu veer
Ich muss von Abenteuer reden
Ein Hirtz erjag was anderweden
Von dann wol tzway hundert meil,
Der wart an derselben viel
Mit der Ritterschaft verzert
Dem Wiltpret dem was daz peschert!
Nicht anders tranch man tzu dem mal
Nur Wippacher und Rainfal,
Und Luttenberger guten wein!
Der sach wil ich gutzeug sein!

Iz tega opisa se razvidi, da je celjski grof pri pojedini, h kateri je bil povabil 82 vitezov, ker je bil «trg» še daleč, le s takimi slaščicami mogel postreči, kar jih je s seboj prinesel, zlasti kar se tiče divjačine. Gostili so se z jelenovim mesom,

ki so je dobili gotovo 200 milj daleč, pili pa so najboljša tedanja vina, Vipavca (Notranjsko), Rajnfalca (Istrija) in Lotmeržana, izvrstno domačo štajersko kapljico, ki jo tudi pesnik nazivlje «dobro vino», ter zaključuje «Der sach wil ich gutzeug (priča) sein» svoje poročilo o tej pojedini avstrijskih vitezov na pruskih tleh.

Ko so od tu dalje odšli, povitezil je celjski grof Herman I. v Sameit-u» (Samogitija) vojvodo avstrijskega; nato so se vrnili čez Šveidnic, Poljsko in Moravsko na Avstrijsko.

Herman I., celjski grof, je bil poročen s Katarino, hčerjo bosniškega kralja Štefana Tvarks-ta, od katere je dobil dva sina Ivana († 1372) in Hermana II., ter je umrl l. 1385. v dan sv. Benedikta (21. marca).

Bratranca Herman II. in Viljem gospodovala sta, kakor piše kronika ¹⁾, mirno in složno do leta 1392., ko je Viljem prominul. Prigodilo se je namreč — kakor nadaljuje ravno označena domača povestnica celjskih grofov — da je kralj Sigmund, sin gori omenjenega cesarja Karola IV. in poznejši izvoljeni cesar, udaril nad Turka. Pridružil se mu je tudi grof Viljem celjski, ki je pa zbolel na povratku, prišel na Dunaj in tu umrl v letu 1392. po Kr.

Njegov bratranec Herman je dal potem grofico Ano, hčer Viljema in Ane, hčeri «kralja v Krakovem» (Kasimirja II. poljskega), zopet nekemu «kralju v Krakovem» (Vladislavu poljskemu) za ženo.

Herman II., grof celjski.

Odslej vlada grof Herman sam — tako začenja celjski kronist svoje poročilo o vladanji grofa Hermana II. in o njegovih treh sinovih. ²⁾

Herman II. je bil jako vpliven in veljaven mož. Vidimo ga pri jako važnih stvareh «na jugu in severu avstrijskih

¹⁾ Krones Cillier Chronik l. c. cap. 7. p. 73.

²⁾ Krones Cillier Chronik l. c. cap. 8. p. 73 ff.

dežel». Razsojeval je na Furlanskem v zboru plemičev in patricijev. Kot poslanik vojvode Albrehta III. avstrijskega je posredoval v avstro-ogerskih mejnih prepirih s poslanci kralja Sigmunda; l. 1390. postane deželni glavar kranjske dežele, v nastopnem letu pa se že imenuje njegovo ime v prepiru med Vidmom in Čedadom. Pa tudi pri drugih važnih spletkah je večkrat posredoval, na kar se pa tukaj ni moči ozirati.

Bolj važno je to, da se je Herman II. vedno bolj družil s kraljem Sigmundom in se tudi njegove križarske vojske udeležil, da je v največji bojni gneči pri njem vstrajal in ga na begu spremljal. Za plačilo mu je podaril hvaležni kralj mesto in okolico Varaždin in v letu 1399. tudi še zagorsko grofijo (Seget, Zagorien).¹⁾

«Hie schreiben sich nu — piše celjska kronika — die grafen von Cilli grafen zu Cilli und in dem Seget». ²⁾

Zadnji bolj važni dogodki v razmerji s kraljem Sigmundom, pa tudi v svojih posledicah, po katerih se je začela tragika v zgodovini celjskih gospodov, so vjetje kralja Sigmunda, njega osvoboditev po Hermanu II. in omožitev Hermanove hčere Barbare s Sigmundom.

«Prigodilo se je namreč» — piše celjska kronika — «da je nekaj ogerskih plemičev svojega gospoda in kralja Sigmunda napadlo in vjelo ter vjetnika oddalo velikemu grofu (palatinu) po imenu Gara Nikolaj, naj ga obdrži v ječi. Brž ko Herman grof celjski to izve, se takoj potegne za kralja in odpošlje na ogersko mejo ob Dravi (an der Traa = Drau), da bi se pogajali z velikim grofom kralja Sigmunda, kako bi kralja oprostili. Herman namreč ni pozabil — kakor nadaljuje kronist svoje utemeljevanje — velike ljubezni in naklonjenosti, katero je cesar Karol, oče kralja Sigmunda, nje-

¹⁾ Schlossar: Die Grafen von Cilli, Einleitung zur Ausgabe von J. Ritter v. Kalchberg Gesammelte Schriften II, p. 14.

²⁾ Krones l. c. p. 75.

govim pradedom, celjskim grofom, izkazal, ko je povišal dostojanstvo njihovega imena.¹⁾ V zahvalo torej za grofovski diplom cesarja Karola IV. je osvobodil Herman, grof celjski, Sigmunda, sina cesarja Karola, iz rok upornih Ogrov (1401).

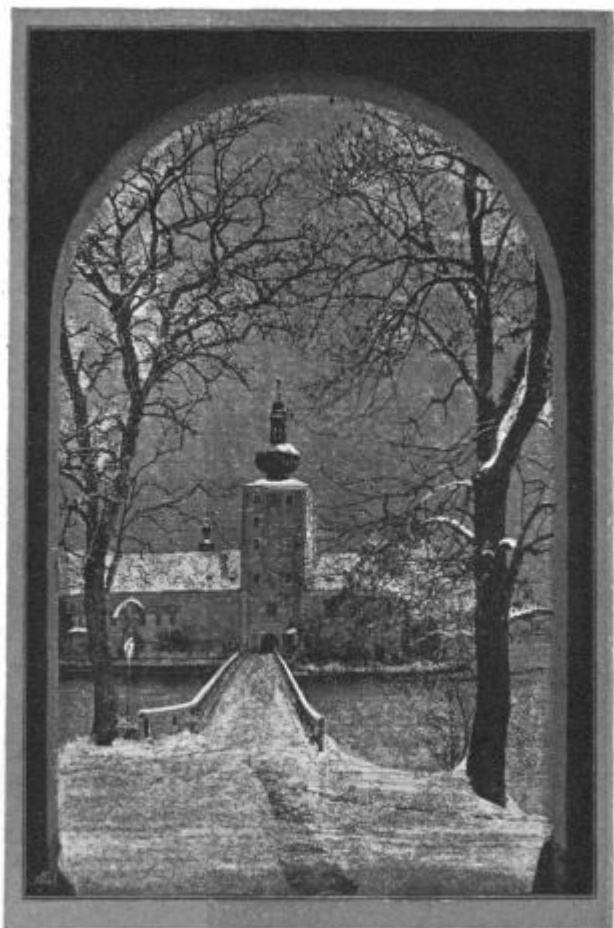
Ker je pa Herman, grof celjski, toliko dobrega storil kralju Sigmundu in ga rešil iz ječe, v kateri bi sicer moral umreti, tedaj je vedel Sigmund — kakor slovejo besede kronista — da mora te čine zvestobe in prijateljstva na kak način poravnati. Sigmund je prosil Hermana za roko njegove hčere Barbare. Ker pa Herman skraja te snubitve ni hotel sprejeti, tedaj se je obrnil kralj na najmočnejše ogerske prelate in plemenitaše, ki so Celjana v pismih zanj prosili. Tako je postala Barbara, mlajša hčerka grofa Hermana, soproga kralja Sigmunda.²⁾

Barbara je bila lepe, vznesene postave, toda gospodujoče in neupogljive narave, z neukročenim častihlepjem, brez pokornosti, brez krotkosti, ki je svojemu dokaj starejšemu soprogu dala roko brez srca ter mu njegovo nezvestobo vračala na isti način. Nazadnje po njegovem ukazu izgnana je kovala s svojim stričnikom Ulrikom, grofom celjskim, zaroto zoper cesarja, zoper svojega soproga, s katerim se je potem venderle spravila.

Iz zakona Hermana in Elizabete, grofice Šaunberške (na Gorenjem Avstrijskem), bilo je razven hčere Barbare še petero otrok: sinovi Friderik II., Ludovik in Herman II. in hčeri Ana in Elizabeta, kojih se je večina poženilo in pomožilo v imenitnih plemskih rodbinah. Tako je n. pr. vzela Ana grofa Nikolaja Gora, ki ga je Sigmund v palatina ogerskega bil povišal, za soproga, Elizabeta pa goriškega grofa Henrika IV.; Herman III. se je prvič oženil z Elizabeto pl. Abensberg, drugič pa z Beatriko, hčerjo vojvode Ernesta bavarskega.

¹⁾ Krones I. c. II. p. 74.

²⁾ Krones I. c. II. p. 75.

Grad Orth

Friderik II., grof celjski, in njegove žene.

Po želji očetovi, da bi se namreč moč celjskih gospodov tudi proti jugu razširila, prosil je Friderik II. za roko Elizabete, hčere bogatega in mogočnega grofa krškodomuškega, katero je potem v prvih letih 15. stoletja vzel v zakon, in dobil sina Ulrika II.

Zakon Friderikov in Elizabetin pa ni bil nič kaj srečen, in dvorno življenje v Krškem (na Kranjskem), katero je Herman prepustil v vladanje svojemu sinu poleg gradov v Stanišniku, Samoboru, Majhaču, Novem mestu in Kostanjevici (na Kranjskem), je bilo pač sijajno, nikakor pa ne prijazno in prijetno. Kajti Friderik je kmalu vzplamtel v silni ljubezni do «lepe deklice»¹⁾ z imenom Veronika, neke hrvaške plemkinje v Deseniku (Dešnice, Dešinič v varaždinskem okraji pri Krapini-Toplicah). Ta silna strast je rodila najprej razpor v zakonu in dovedla do umora celjske grofice Elizabete.

S to katastrofo se začenjajo tudi notranji boji v hiši celjskih grofov, ki so pozneje tudi pripomogli k razpadu celjskega rodu.

Umor grofice Elizabete.

Navidezno sta se spravila grof Friderik in Elizabeta po prizadevanji sorodnikov, in grofica je prišla zopet k svojemu soprogu, toda njena slutnja «ich weiss wol, das man mich morgens bei meinem Herrn tot vindet»²⁾ se je le prekmalu uresničila, «als man zalt nach Christi geburdt 1422 jahr starb graff Friedrichs gemahel und das beschach (se je prigodilo) an der Kreppen»³⁾ und wart von dannen gen Cilli gefurth in das Closter», «und — to celjska kronika še posebej povdarja — warn landt offen mär (po vsej deželi je bilo znano), wie er (grof Friderik) sy des nachts, als sie bei ein-

¹⁾ Krones l. c. II. p. 78.

²⁾ Po kronistu Eberhardu Winoeck-u.

³⁾ Krapina-Toplice.

ander lagen, in dem beth hatt erstecht und ertodt wegen einer hüpschen jungfrauen genandt Veronica, die er gern zu einer gemahel genomen hett; als er sy auch darnach nam». ¹⁾

Grofica Veronika.

Toda šele tri leta po smrti grofice Elizabete je vzel grof Friderik II. Veroniko Deseniško za ženo. Ker se je pa ž njo poročil zoper voljo svojega očeta grofa Hermana in ni hotel poslušati nasveta kralja Sigmunda, povabil ga je zadnji k sebi na Ogersko. Friderik se je odzval povabilu svojega kraljevega svaka, ta ga je pa prijel in izročil očetu grofu Hermanu.

Ta ga je poslal v okovih na vozu domov ter ga imel na Ojstrici uklenjenega pod strogimi stražami. Pozneje so pripeljali Friderika v celjski grad in ga izročili v varstvo vitezu Joštu Helffenbergu. Tu so ga tudi prisilili, da se je odpovedal zopet vsem grajščinam, ki mu jih je oče grof Herman prepustil, vrhu tega pa še gradu Friedrichstein nad mestom Kočevje, ki ga je bil Friderik sam sezidal. Ta grad je dal grof Herman v divji jezi nad svojim sinom do tal razdejati, pozneje pa grof Friderik zopet sezidati. ²⁾

Še predno je pa bil grad Friedrichstein razdejan, je zbežala lepa Veronika iz idile, katero ji je ljubeči soprog pripravil, v nasprotno ležeči gozd Horn, kjer še danes živi pripovedka med narodom o njenem skrivališču, in v vasi Kunčar je dokazano, da je bilo isto (bivališče) v neki čedno zidani kmečki hiši, z razgledom ravno proti gradu Friedrichstein. Tu je živela z nekaterimi služkinjami in hlapci v veliki bedi, žalosti in skrbi. Ker se pa niti tu ni čutila varne pred zasledovanjem razjarnega tasta, odpeljali so jo njeni zvesti ljudje skrivaj v neki stolp na polji pred Ptujem. To zadnje

¹⁾ Krones I. c. II. 78.

²⁾ Krones I. c. II. p. 79.

pribežališče pa ji je bilo pogubno, kajti na tem kraji so jo zasledovalci grofa Hermana staknili in vjeli.

Nesrečnico so odvedli na grad Ojstrico, kjer je bil prej njen soprog v ječi, in tu je ječala nekaj časa v okovih brez jedi in pijače («ungeessen und ungetruncken»).

Pred sodiščem.

Grof Herman, kateri jej je po življenji stregel, je skraja hotel, da bi jo usmrtili na podlagi razsodbe, ter jo zato dal v Celje prepeljati. Tu jo je postavil pred sodišče, ki naj bi po vsej pravici razsodilo.

Obtožba se je glasila: «sy het mit zauberlisten seinen sohn graff Friedrich überkommen, daz er sy gemachelt und genomen hatt. Sy het auch ihn (grafen Herman) sebst mit giffit und in ander weis nachgestellt und auff sein leben gangen».¹⁾ Veroniki so dovolili tudi zagovornika («vorsprech»), ki naj bi njeno zadevo pred sodiščem zastopal. In glej, posrečilo se je zagovorniku Veronike, pridobiti zanjo oprostitev. Še isti dan jo je celjsko sodišče oprostilo od obtožbe.

Veroniko utope.

Pač so oprostili Veroniko, a nikakor ne še izpustili. Grof Herman jo je dal zopet odpeljati na grad Ojstrico, ter jo v ječi hotel od lakote in žeje ugonobiti. Ker se mu je to le predolgo zdelo, je najel dva viteza, naj jo v nekem čeburu («in einer pottigen» = Bottich) utopita. Truplo so prepeljali k pokopu v Braslovče, od koder jo je dal njen soprog grof Friderik čez nekaj let prepeljati v Gorje in pokopati v kartuzijanskem samostanu, kateri je prejel od Celjanov v izobilji darov.

Ko je Friderik izvedel o smrti svoje ljubljene soproge Veronike, je začel v svoji ječi v Celji od velike žalosti bole-

¹⁾ Kronen l. c. II. p. 80.

hati. Vsled tega je njegov oče ukrenil, naj ga iz ječe izpuste in mu pošljejo kakega zdravnika, da se zopet pozdravi. Svak njegov, kralj Sigmund, ga je izkušal iz nesrečnega kraja izvabiti ter mu ponudil glavarstvo na Sedmograškem (Erdeljskem). Friderik si je v začetku še pomišljjal, potem pa šel proti Kronstadtu (Braševo) v burcensko deželo. Ko je pa naletel tam že na novega glavarja, je krenil domov proti Celju, kjer se je tudi spravil z očetom. Bila sta zopet jedina, samo v jedni točki ne, kajti grof Herman ni povrnil Friderikovih grajščin, temveč ga poslal v Radovljico na Gorenjsko, kjer je Friderik lahko z vso družino živel. Dve leti je bival v tem po naravi krasno obdarovanem kraji, potem pa se pripravil na pot v Rim — nekako za pokoro — pa je bil med potjo ujet od mejnega grofa iz Terare. Friderikov svak, goriški grof Henrik, pa ga je odkupil z denarjem. Nato se je Friderik II. vrnil na Gorenjsko in tam sezidal l. 1431. nad Kranjsko goro grad po imenu Weissenfels (Bela peč).

Sprava med Hermanom II. in njegovim sinom Friderikom.

Spravo je pospešila nenavadna smrt Hermanovega drugega sina Hermana III., na katerega je oče lepe nadeje stavil. Grof Herman (III.) je namreč pri gradu Katzenstein na Gorenjskem 1426. l. padel s konja in se ubil. To je starega grofa tem bolj zadelo, ker se je njegova moč neznansko razširila po Koroškem in Kranjskem vsled dedščine po ravno izumrlih grofih ortenburških, da so se celjski gospodje imenovali grofe celjske, ortenburške in zagorske!

Leta 1434. odide grof Herman v Požun h kralju Sigmundu, na čegar strani je vedno stal in s katerim je n. pr. tudi v svečanem sprevodu šel na koncil (cerkveni zbor) v Kostnico. Svojega sina Friderika pa pusti doma. Ko pa pride v Požun h kralju, tako nevarno zbolí, da ga ni mogel no-

beden zdravnik in sploh nič več dolgo pri življenji ohraniti. V Požunu je tudi umrl, njegovo truplo pa so prenesli na Kranjsko v kartuzijanski samostan Pleterje, ki ga je bil sam ustanovil. Za njim so jako žalovali. Celjska kronika namreč piše: «denn er war gar ein frommer herr und ein rechter süner und fridtmacher, wo er mocht (mogel) zwischen armen und reichen».

Poknežena grofa Friderik II. in Ulrik II.

Ko pa je cesar Sigmund videl, da sta Hermanov sin, svak njegov Friderik, grof celjski, in pa zadnjega sin grof Ulrik «zwei redliche und verständige Herrn», povzdignil ju je po nasvetu svojih duhovnih in posvetnih knezov v poknežena grofa, povišal ju je torej v stan državnih knezov ter jima dal pravico novce kovati¹⁾ in še druge pravice.

To povišanje v poknežene grofe v Celji, Ortenburgu in Sternbergu (pod Beljakom) jih je odvezalo od habsburške nadvlade. Vsled tega so nastale razprtije med njimi in Friderikom, vojvodo štajerskim (cesarjem Friderikom III.)

O vojski med grofom celjskim in Avstrijo, v katerih so na obeh straneh s požiganjem, razdejanjem in plenjenjem gradov in vasij razgrajali, vé jako veliko povedati celjska kronika. Zlasti neki stotnik Vitovec iz Češke se je uspešno bojeval na strani grofa Friderika celjskega ter mu dokaj krajev pridobil.

Tudi kralja Friderika III. brat Albert, ki je želel razdelitev države, je potegnil s celjskim grofom. Najprej so udarili na Kranjsko, oblegali Ljubljano, vzeli Kranj in napadli celo Novo mesto. Hartman od Turna je hitel na povelje Friderika III., ko se je ta odpeljal h kronanju za rimskega cesarja, Ljubljani na pomoč. Pri «kamenitem vrču» blizu

¹⁾ Po preiskavah prof. Tangl-na so imeli tudi žovneški gospodje to pravico, v dokaz temu naj bi bil denar «Saunerpfennige» v Savinjski dolini.

Žalca pa je uplenil dragocenosti in denar, katerega je bil Friderik celjski na vozu poslal iz Žovneka v Celje.¹⁾

Sledeče leto 1443. v marcu sta se pobotala Friderik III. in Albert v Dunajskem Novem mestu, in v septembru istega leta je sklenil tudi kralj Friderik mir s celjskim grofom. Zajedna je postal grof Ulrik celjski «kralja Friderika svetovalec in služabnik», Celjani pa so kralja priznali za fevdnega gospoda.

To pa ni dolgo trajalo. Koristolovstvo habsburškega Friderika in pa celjskih grofov se je redoma križalo. K temu je še prišlo, da se je odločil celjski grof Ulrik kot sorodnik Ladislava po stari materi za nasprotnike Habsburžanov in sicer, ko so se prepirali zaradi izročitve varovanca kralja Friderika, ogerskega kralja Ladislava Postuma, sina Ulrikove sestričine Elizabete, vdove po Albertu II. in hčere Barbare, grofice celjske (soproge cesarja Sigmunda).

Ko se je Friderik III. vendar le odločil, svojega blagega stričnika izročiti, je bil tudi grof Ulrik celjski v sprevodu, v katerem so «ogerskega kralja» pripeljali na Dunaj, kjer so izbrali Ulrika za njegovega vzgojitelja. Tu pa je vzrasel Ulriku, celjskemu grofu, nov močan nasprotnik, Ulrik Eitzing. Zadnjemu se je posrečilo, izpodriniti ves celjski vpliv na Ladislava, tako da je moral Ulrik, grof celjski, se odpraviti k svojemu očetu Frideriku v Celje nazaj, ker so med tem Ladislava že odvedli v Prago.

Še pri življenji starega očeta, grofa Hermana II., se je poročil grof Ulrik II. (med l. 1430. in 1440.) s Katarino, hčerjo srbskega kneza Jurija Brankoviča, ki pa ni bila katoliške vere — «nicht vnseres sondern des krieichischen Glaubens» — temveč grške, katero je ohranila tudi v novi domovini. Rodila mu je dva sina, Hermana in Jurija, ki sta pa oba v zgodnji mladosti umrla; tretji otrok, hčerka Elizabeta,

¹⁾ Krones l. c. II. p. 90.

ki so jo že obljubili Ivanu Hunyady-ju na Ogersko, je tudi umrla, «ehe sy zu vogtbaren Jaren kam».

Ulrik II. na vrhuncu svoje moči.

Dne 9. junija 1454. je umrl v visoki starosti njegov oče Friderik ter zapustil velikansko premoženje. Odslej je bil Ulrik II. edini gospodar oblasti in posestev svojega rodu. Na novo poklican za ministra zadnjega Albertinca, imajoč več prednosti in moči ko nikoli prej, je stal na vrhuncu svojega življenja.

Posrečilo se mu je, da ga je Ladislav zopet k sebi pozval. Na spomlad (1455) je res prišel v svečanem sprevodu na Dunaj, v ono mesto, katero je bil prej prisiljen zapustil. Tisoč svetlih vitezov ga je obdajalo, vse je bilo praznično okrašeno, in mladi kralj sam ga je vsprejel pri koroških vratih. Moč njegovega nasprotnika Eitzinga je zvedenela, on sam pa je zapustil mesto in hvalil Boga, da se je lahko vrnil na svoje staro mesto.

Brez dvoma je Ulrik hotel na Ogerskem gospodujočo stranko Korvincev uničiti, sam pa postati kraljevi namestnik (*locum tenens*), in vse to se tudi strinja z njegovim državnim duhom. Treba pa je anekdote Aeneja Sylvija¹⁾ o spletkah in zankah, ki jih je baje grof Ulrik stavil Korvinu, jako oprezno vsprejeti. Oba politična in osebna si nasprotnika sta se obnašala drug proti drugemu kakor spretna in oprezna borilca ali kupčevalca, ki se pred vsako škodo zavarujeta in prave misli v gibčni govorici zakrivata.²⁾ Tako se dobe listine, v katerih se Celjan zveže z nasprotniki Hunyady-ja, na drugi strani se pa v pismih s Korvinom zatrjuje prijateljstvo. Tako pismo imamo n. pr. iz l. 1456., ko sta se Ivan, starejši sin Hunyady-ja, in pa Celjan zvezala zoper vse osebne

¹⁾ Piccolomini, papež Pij II., znani zgodovinar in večletni osebni tajnik cesarja Friderika III.

²⁾ Kronos Allg. deutsche Biographie IV. p. 265.

in deželne sovrage. L. 1455. (15. januarija) se celo nekaj govori o doti in opremi Elizabete, hčere celjskega grofa in zaročenke Matije, mlajšega sina Korvinovega, a kmalu potem je ona umrla v nežni mladosti. Že prej pa sta pomrla Jurij in Herman še kot otroka, in tako je stal Ulrik II. brez družinskega blagoslova pred sabo zroč izumrtje svojega rodu, in vendar še poln samozavesti in ponosa kot desna roka mladega kralja; vse ga je črtilo in se ga balo, kajti imel je močna sredstva in mogočne zveze.

V avgustu l. 1456. je umrl Korvin, ki si je v brambi Belega grada in v bitki zadnje lavorike nabral, najmočnejši nasprotnik Celjana, ki pa je zadnjega na vspehih in dobrem jeziku daleč presegal. Sedaj se je ponudila celjskemu grofu tudi na Ogerskem najvišja zaželjena oblast.

Na čelu križevnikov je odrinil pozno v jeseni l. 1456. z mladim kraljem na Ogersko. V Futaku ga je imenoval Ladislav za «locum tenens». Korvinova stranka Ladislava Hunyady-ja in Szilágyi-ja, maternega brata mladih Korvinov, pa je sumila najhujše, namreč nasilstvo od zopernega Celjana. Ladislav Hunyady, ban hrvaški, ki je imel s svojimi ljudmi zasedene vse državne trdnjave, pa je zakrival svojo srdito jezo ter v Futaku prijateljsko udanost prisegal do kralja in celjskega grofa.

Umor Ulrika II. in konec celjskih grofov.

Umor so sklenili izvršiti kot čin politične potrebe, pozneje pa to za slučajni dogodek smatrali in z izmišljotinami obdali.

Grof Ulrik je šel 8. novembra s kraljem res v nastavljeno past — če prav je bil sicer jako oprezen. Ko je prestopil obzidje belogradske trdnjave, je pač kaj slabega sumil, da celo opomnili so ga od neke strani na to, pa je bilo že prepozno. V jutro 9. novembra (to je pravi in gotovi datum) je padel po trdovratnem

uporu pod sabljami in noži zarotnikov. V Celji v rodbinski rakvi pokopan je rod visokohrepenečih celjskih grofov.

Eneja Silvij (Aeneas Sylvius) riše Ulrika II., da je imponiral po svoji postavi da je imel pohotne poteze, da je bil duševno spreten in dober govornik.

Po postavi je bil velik in suh, s strastnim pogledom v očesu in hripavim glasom, lase in brado je skrbno gojil ter se zlasti rad kazal v gizdavi obleki.

Mrtveca so prepeljali iz Belega grada v Celje, kjer so se pogrebne svečanosti tako slovesno vršile, kakor se je dostojanstvu pokneženih grofov celjskih spodobilo.

Grofica vdova Katarina, vitezi, oprode in vse meščanstvo celjsko je prisostovalo, ko so mrtveca prenesli v mestno minoritsko cerkev. Na visokem odru pa je ležal zadnji grof celjski (Ulrik), na okrog so plapolale voščene sveče, in 12 črno oblečenih ubožcev je držalo v rokah tudi goreče sveče. Ko se je vršilo pri zadušnici darovanje, je vstala grofica vdova in položila svoj dar na oltar. Njenemu vzgledu je sledila gospoda, vitezi in sluga. Bili so razvrščeni okrog svojih zastavic po redu glavnih grajščin v Celji, Ortenburgu in Zagorji; zadnji prapor je bila črna žalna zastavica.

Prapore in k vsakemu še en ščit in eno pozlačeno čelado so položili na oltar. Potem je prišlo 12 konj s črnim suknom ogrnjenih, na vsakem črno oblečen deček, in vitez v oklopih je stopil zraven. Žalostno je zaklical trikrat: «Danes grof celjski in nikdar več», potem je zlomil ščit z grbom treh zlatih zvezd na modrem polju, in tedaj je nastalo glasno ihtenje, kajti za vedno so zatonile te zvezde pokneženih celjskih grofov.

Prepir za celjsko dedščino je trajal štiri leta. Cesar Friderik III. se je skliceval na svoje pravice do Celja po starih in novejših pogodbah, zlasti po pogodbi iz leta 1443.

ter zjedinił že leta 1457. to pokrajino za vselej s habsburško lastnino.

Črepinje grofov celjskih se vidijo še sedaj v steklu in okvirih za velikim oltarjem minoritske cerkve.

* * *

Pesniška umetnost pa je spominu celjskih grofov lavorje vila v slovenskem in nemškem jeziku. Od pesniških proizvodov omenjam naj le A. Funtkov tekst za opero Parme: Urh grof celjski, in za Ipavčeve: Teharske plemiče; Jurčičevo dramo: Veronika, potem drame nemškega pesnika Ivana pl. Kalchberga «Friedrich Graf von Cilli» in «Ulrich Graf von Cilli» in pa še Lud. Germonika «Veronika von Dessenic.»

Važni dogodki v letu 1896.

Narodni domovi.

Velike važnosti za razvoj našega naroda je, da po mestih dobimo nekaka središča, kjer so nastanjena narodna društva in kjer se shajajo rodoljubi. To jako povzdiguje narodno zavest.

Leta 1896. se je zgradil tak dom v Celji, kjer jako bode v oči naše nasprotnike. Zgradil se je s pomočjo celjske posojilnice, torej s pomočjo zavoda, ki si je že pridobil veliko zaslug za povzdigo slovenstva, zlasti v narodnogospodarskem oziru.

V Ljubljani se je narodni dom slovesno otvoril dne 11. oktobra. Zgradil se je z deleži in prostovoljnimi doneski. Stal je 220,000 gld. in je res prekrasno poslopje, da se Slovencem ni več treba sramovati pred Nemci, ki so se dosedaj mogočno košatili v svoji kazini.

Tudi v Gorici se je sprožila misel, da se osnuje narodni dom. Več rodoljubov se je zbralo in se dogovorilo, da zlože denar. Upanje je torej, da torej tudi Slovenci v solnčni Gorici dobe svoj dom, kjer se bodo shajali in navduševali za narodne stvari.

Deželnozborske volitve.

Leta 1896. so se vršile deželnozborske volitve v devetih avstrijskih kronovinah. Na Štajerskem smo Slovenci obdržali

dosedanjih osem mandatov v kmetskih občinah. Na spodnjem Štajerskem smo tudi v mestih dobili precej glasov, a zmagati pa z nobenim našim kandidatom ni bilo mogoče, ker je zlasti uradništvo, ki ima po mestih velik upliv, na strani naših nasprotnikov. V nemškem delu dežele so se pa razmere v toliko premenile, da je liberalna stranka zgubila skoro vse mandate na narodne Nemce. Za nas Slovence je to pač malega pomena, ker sta ti dve stranki nam jednako nasprotni.

Na Koroškem smo Slovenci pridobili jeden mandat, in je upanje, da jih bode poleg tega jeden konservativni Nemec podpiral, ker je voljen s slovenskimi glasovi. Nemška konservativna stranka je letos ob volitvah bila nekoliko oživela, a vspeha ni dosegla. Liberalci so se pa umaknili narodnim Nemcem. Odnosaji v deželnih zborih bodo v bodoče na Štajerskem in Koroškem za nas Slovence ravno tako neugodni, kakor dosedaj.

Na Moravskem so Čehi pridobili dva poslanca. Ohranili so pa Nemci še vedno večino v deželnem zboru te kronovine, ki ima tri četrtine slovanskega prebivalstva. Nemška večina je odvisna od veleposestev in je že tako malo zanesljiva, da so Nemci v resnem strahu, da jo kmalu izgube in že mislijo na to, da se kako napravi sprava mej obema narodnostima v deželi. Nemci večino vzdržujejo le zaradi skrajnega krivičnega volilnega reda, po katerem volijo v mestih le tisti, ki plačujejo 10 gld. davka brez priklad, da se v Brnu zahteva za volilno pravico celo letnih 20 gld. davka.

V Šleziji je ostalo vse pri starem. Slovani niso nobenega mandata zgubili in nobenega pridobili. V deželnem zboru bodo nadalje vladali Nemci, da si je večina prebivalstva te dežele slovanska.

Na Predarlškem, Solnograškem in Gorenjem Avstrijskem so zmagali pri volitvah konservativci. Posebno na Gorenjem Avstrijskem so liberalci po mestih zgubili več mandatov.

Pomenljive so bile volitve na Dolenjem Avstrijskem. Za dolenjeavstrijski deželni zbor se je bil premenil deželno-zborski volilni red. Volitve so se vsled tega vršile brez volilnih mož. Krščanski socialisti so dobili dvetretjinsko večino. Liberalci so propali povsod izvzemši dunajsko notranje mesto, kjer bivajo židovske bogatije in veleposestva. Še celo v veleposestvu je voljenih le 12 liberalnih poslancev, trije so pa konservativni. Posebno je pomenljiv poraz liberalcev na Dunaji. Liberalna stranka je vedno branila pravice in koristi Dunaja nasproti glavnim mestom drugih kronovin, na Dunaji skopičila vse mogoče zavode; a vse to jej ni moglo ohraniti zaupanja, ker se je preveč zapletla v prijateljstvo z židi.

Slovensko šolstvo.

Slovincem se tudi letos ni posrečilo dobiti mestnih slovenskih šol v Trstu in Gorici. Govorilo se je pač, da je vlada odredila nova poizvedovanja o potrebi slovenske šole v Trstu, a storilo se do dandanes ni ničesa.

V Gorici je pa mesto pač prisiljeno osnovalo slovensko šolo in imenovalo učitelje. Nastanilo je pa šolo v nezdravem poslopji zunaj mesta, kamor otroci ne morejo v šolo. Vse zahteve Slovencev, da se za mestno slovensko šolo preskrbi boljša nastanitev, so bile zaman. Vlada se ne more odločiti, da bi mesto prisilila, storiti svojo dolžnost. V začetku leta se je bilo vpisalo le pet otrok v mestno slovensko šolo, pa še ti ne hodijo vanjo. Ker se je v dotičnem poslopji pojavila davica, so morali zapreti šolo.

Za pouk slovenskih otrok skrbita še tudi letos zasebni slovenski šoli. V Trstu vzdržuje tako šolo «Družba sv. Cirila in Metoda» v Gorici pa društvo «Sloga». Obe šoli ste jako dobro obiskani.

«Družba sv. Cirila in Metoda» obrnila je letos svoj pogled na Koroško. V Šent Rupertu pri Velikovcu je osno-

vala slovensko ljudsko šolo na Koroškem. Ta zavod, na katerem poučujejo šolske sestre, se je slovesno otvoril dne 23. oktobra. Slovenske nasprotnike velikovške je to močno razdražilo. Že prvi teden so novi slovenski šoli pobili okna. Obilen obisk najbolje dokazuje, kako je bila ta šola potrebna.

Dne 9. novembra se je slovesno otvorila prva slovenska višja dekliška šola v Ljubljani. Ta šola bode skrbela za višjo izobraženost slovenskega ženstva na narodni podlagi. Potreba take šole se je že dolgo čutila, ker so naše ženske boljših stanov bile največ nemški odgojene. Stariši so jih pošiljali v nemške zavode, ker slovenskih ni bilo. V nemških šolah so se navzele tujega duha in mišljenja in posledica temu je bila, da se je v slovenskih rodbinah največ nemški govorilo. Višja slovenska dekliška šola bode naredila konec tem za naš narod nečastnim razmeram.

† Nadvojvoda Karol Ludovik.

Dne 20. maja je izdihnil svojo blago dušo nadvojvoda Karol Ludovik, brat sedaj vladajočega cesarja. Porodil se je dne 30. julija 1833. leta kot tretji sin nadvojvode Franca Karola. Prvotno je bil vzgojen za vojaški stan in je 1848. l. postal polkovnik. Ker se je pa jako zanimal za upravne posle, je 1853. leta se preselil v Levov in se pri tedanjem namestniku grofu Goluchowskem temeljito izobrazil za upravno službo. Iz Levova je prišel za namestnika na Tirolsko, kjer je ostal več let.

Kasneje je nadvojvoda stalno bival na Dunaji in ob raznih priložnostih prepotoval vse dežele naše države in se seznanil z njihovimi razmerami in potrebami. Zanimal se je zlasti za obrtnijo, znanosti in umetnosti. Leta 1873. je bil pokrovitelj dunajski razstavi. Oženjen je bil trikrat. Dne 4. novembra 1856. leta se je poročil s saksonsko princesinjo Marjeto, katera je že čez jedno leto umrla. Dne 16. oktobra 1862. leta se je poročil s princesinjo burbonsko-sicilsko Anun-

cijato, katera je umrla 1870. leta, zapustivša mu četrto otrok. Leta 1873. se je poročil s princesinjo Marijo Terezijo Braganško, s katero je imel dve hčeri. Letošnjo pomlad je šel k svojemu bolnemu sinu Francu Ferdinandu v Egipt. Na potovanji si je s prehlajenjem nakopal smrtno bolezen.

† Baron Kuhn.

Dne 25. maja 1896. l. je umrl v Strassoldu pri Červinjanu slavni avstrijski vojskovodja feldcajgmojster baron Kuhn. Rojen je bil v Postejevem na Moravskem kot sin višjega častnika. Izobrazil se je na vojaški akademiji v Dunajskem Novem mestu, katero je ostavil 1837. leta. Zaradi njegovega znanja so ga že čez dve leti pridelili generalnemu štabu. Odlikoval se je v več bojih 1848. in 1849. leta na Laškem in Ogerskem. Popel se je do majorja in dobil red Marije Terezije. Leta 1853. je postal že podpolkovnik in dobil baronstvo. 1856. leta je postal na Dunaji profesor vojaških znanostij. Za vojno 1859. leta je izdelal baron Kuhn izvrsten načrt, katerega so pa stari generali zavrgli. Pa tudi mej vojno niso hoteli poslušati nasvetov njegovih. Po bitki pri Solferinu je Kuhn prišel kot brigadir na Tirolsko in se je največ njegovim premišljenim odredbam zahvaliti, da Francozi niso prišli na Tirolsko.

Po vojni je Kuhn postal poveljnik kranjskega polka, kateremu polku je bil pozneje imetelj. Ta polk je Kuhn tudi pozneje jako čislal in je bil jako vesel, če je slišal, da se je odlikoval polk, ki je nosil njegovo ime.

Leta 1866. je bil poveljnik na Tirolskem. Z neznatno vojsko je znal mnogo večji italijanski vojski zabraniti prestop čez tirolsko mejo. Dve njegovi polbrigadi sta se celo vedno bojevali na sovražnikovi zemlji. Po vojni je Kuhn postal podmaršal tirolske deželne brambe. Leta 1868. je postal vojni minister. On je presnoval avstrijsko vojsko. Nekaterim višjim krogom ni ugajal, ker je bil preveč odkritosrčen in je večkrat

komu katero nepovoljno povedal. Leta 1873. je postal feld-cajgmojster, pa že drugo leto se je moral umakniti iz vojnega ministerstva. Cesar ga je imenoval za poveljnika v Gradec. Leta 1888. je šel v pokoj. Kuhn je bil za Radeckijem najslavnejši avstrijski vodja v tem stoletji. Mnogo slovenskih vojakov je služilo pod njim in se ga še dobro spominjajo. Seveda tako se Kuhn ni proslavil kot Radecki, ker ni imel toliko priložnosti, a veččaki trdijo, da glede vojaških sposobnostij Kuhn za Radeckijem ni nič zaostajal.

Ministerski predsednik na Slovenskem.

Prve dni avgusta je ministerski predsednik počastil s svojim pohodom Kranjsko. Dne 2. avgusta je bil ministerski predsednik na Bledu pri otvorjenji tamošnjega novega letoviščnega poslopja. Ministerski predsednik je ob tej priložnosti govoril z več osebami in se je zlasti zanimal za naše šolske razmere.

Z Bleda se je grof Badeni pripeljal v Ljubljano dne 3. avgusta. V Ljubljani si je ogledal razne zanimivosti in se sploh za naše razmere jako zanimal. Največ pozornosti je v Ljubljani zopet obračal šolstvu. Učitelje raznih šol je skrbno popraševal o obisku šol, v kakem jeziku se poučuje itd.

V Ljubljani se je prvi svetovalec krone dobro poučil o pomenu slovenstva na Kranjskem, in kako majhnega kulturnega pomena so kranjski Nemci. Slovenske zastave, živio-klici po ulicah, dobro uspela podoknica slovenskih pevskih društev, vse je pričalo, da je Ljubljana slovenska. Prihod ministerskega predsednika je naredil konec marsikaterim napačnim pojmom, ki so jih imeli višji krogi na Dunaji o kranjskih razmerah.

Dne 10. septembra je pa grof Badeni prišel v Gorico. Že na njegovem potovanji od deželne meje do Gorice so se mu poklanjali slovenski občinski zastopi in mu izročali spomenice, v katerih so bile navedene slovenske težnje.

Prišedši v Gorico, je grof Badeni se imel kmalu priložnost prepričati o italijanski nestrpnosti nasproti Slovincem in italijanskem sovraštvu do Avstrije. Vpričo ministerskega predsednika so Italijani pretepali Slovence kličeče «živio» in čuli so se klici po mestu: «Eviva Italia!» Ti klici so ministerskega predsednika lahko prepričali, kako je z italijanskim avstrijskim domoljubjem.

V Gorico se je tedaj bil pripeljal goriški državni poslanec Evgen Hohenlohe, da grofu Badeniju naslika razmere v Gorici tako, kakor Italijani žele. Pa zato ni imel več priložnosti. Ko je slišal iz svojega stanovanja veleizdajske klice po mestu, se je jel hudovati, da se Italijani še v takih prilikah ne morejo brzdati in vsled te jeze ga je zadel mrtvoud.

Deželni poslanec dr. Pajer, jeden najbolje zagrizenih naših narodnih nasprotnikov, je šel se k grofu Badeniju pri-tožiti, da vlada preveč podpira Slovence. Posebno je tožil, da je vlada dovolila par sto goldinanjev za «Slogino» šolo v Gorici. Tu pa ni dobro naletel. Grof Badeni je izrekel svoje začudenje nad tem in mu povedal, da je dal on dotični znesek za «Slogino» šolo iz svojega žepa. Dr. Pajer je seveda naredil kisel obraz, ko je to izvedel.

Iz Gorice se je grof Badeni peljal v Trst, kjer so ga na kolodvoru vsprejeli skoro sami Slovenci. Vsprejel je v Trstu grof Badeni več slovenskih odposlanstev in se dal poučiti o slovenskih razmerah v Trstu in je obetal, da se bode po možnosti oziral na njih želje.

Iz Trsta je grof Badeni potoval po Istri. Po isterskih mestih so Italijani vpričo ministerskega predsednika kamnjali in pretepali Slovence in Hrvate. Vse so storili, da Slovani niso mogli ministerskemu predsedniku sporočiti svojih želja.

Vzlic temu pa upamo, da je ministerski predsednik dobil prave pojmove o razmerah na Primorskem, in to bode imelo za Slovane le ugodne posledice.

Državni zbor

e sklenil v 1896. letu dva posebno važna zakona. Prvi je prememba novega volilnega reda. Po tem zakonu se vpelje poleg sedanjih volilnih kurij kmetjskih občin, mest in trgov ter veleposestva, še občni volilni razred, v katerem bodo volili vsi polnoletni moški državljani, naj že volijo v prejšnjih volilnih skupinah ali pa ne. Novi volilni razred bode štel 72 poslancev. Štajerska bode v tem volilnem razredu volila štiri poslance, Kranjska, Koroška, Goriška, Istra in Trst pa po jednega. Vseh volilcev bode še čez tri milijone v vsej državi. Na Dunaji, v Gradcu, Trstu, Pragi, Brnu, Levovu in Krakovem se bode volilo v občnem volilnem razredu neposredno, drugod se bode pa volilo po volilnih možeh, ako se deželni zbor dotične kronovine ne izreče za neposredne volitve.

Drugi važni zakon je domovinski zakon, ki stopi v veljavo prav za prav še le 1901. leta. Sedanji zakon o domovinstvu je že bil potreben premene. V mnogih občinah niti polovica prebivalstva ni imela več občinske pravice, po nekaterih mestih je pa bila jedna tretjina domačinov. V Viškovem na Moravskem, katero mesto se je zadnji čas lepo razvilo vsled novih tovarn, je štelo izmej 11000 prebivalcev samo nekaj nad 300 domačinov. V neki občini na Gorenjem Avstrijskem pa so vsi občianski odborniki z županom vred bili tujci. Tako nenaravnim razmeram se je moral narediti konec.

Po novem domovinskem zakonu bode vsakdo dobil volilno pravico v takem kraji, ako je ondi neprenehoma deset let bival in ni dobival ta čas nobene podpore od domovinske občine. Tudi se za domovinstvo ne bode pobiralo nobene takse. Mestom se bodo pač povejšala bremena za oskrbovanje ubozih, dočim se bodo kmečkim občinam jako pomajšala.

Madjarska tisočletnica.

Letos so Madjari slavili tisočletnico prihoda Madjarov v Evropo in osnove ogerske države, če tudi ni nikjer dokazano, da je zares letos minulo tisoč let od osnovanja ogerske države.

Madjari proslavljali so na razne načine to tisočletnico. V Budimpešti so priredili razstavo, ki se pa ni posebno dobro obnesla. Obiskovana je bilo jako slabó in se je očitno videlo, da je Evropa zgubila že vse simpatije za viteške Madjare, od kar se je izvedelo, kako ravnaajo z nemadjarskimi narodnostimi. Obisk bi bil popolnoma ničev, da niso vsem uradnikom dali dopusta in listov za prosto vožnjo in prostih vstopnic, da si ogledajo razstavo. Tudi mej kmeti je bila podobna agitacija, in so jih na tisoče zastonj popeljali v Budimpešto. Celó po Hrvatski in Bosni so agitovali za obisk razstave s prosto vožnjo v Budimpešto.

Jeden glavnih znakov te razstave je bil, da bi bil z Dijogenovo svetilnico v njej zastonj iskal madjarskih izdelkov. Kolikor je bila zastopana domača obrtnija, so bili jedino slovanski in rumunski izdelki, nekateri še jako lepi. Seveda so se tem izdelkom dali madjarski napisi, da bi kdo mislil, da so jih izdelali Madjari. Kar je pa večje industrije, so pa bili izdelki nemških in židovskih tovarn na Ogerskem. Kakor se je pozneje pokazalo, bili so najlepši izdelki še celo naročeni in narejeni v Nemčiji in Franciji, na Ogerskem so jedino vtisnili domače varstvene znamke, da so ljudje sodili, da so to izdelale ogerske tovarne.

Ob tisočletnici so osnovali po slovanskih in rumunskih krajih več madjarskih šol, večjim slovanskim rodbinam so se pomadjarila imena. Za pomadjarjenje imen se je bila začela velika agitacija po vsej Ogerski. Nekaterim učiteljem so se dovolile nagrade za uspešno pomadjarjevanje v šolah.

Zaradi te tisočletnice je bilo prišlo do velicega nasprotja mej Ogersko in Srbijo. Pri velikem sprevodu v Budimpešti

so nosili tudi srbsko zastavo, na kateri je bila naslikana prašičeva glava. To je bilo sicer opravičeno, ker to ni le zastava srbske kraljevine, temveč tudi zastava srbskega vodstva, ki je del Ogerske. V Belem gradu je pa vendar bila nastala velika razburjenost proti Madjarom. Bile so velike demonstracije. Pri jedni teh demonstracij so pobili okna avstrijskemu poslaništvu. Policija je mirno gledala. Slišali so se sovražni klici proti Madjarom, in madjarske zastave so se sežigale.

Madjari so zaradi tega bili silno razburjeni. Ko bi bilo po njih volji šlo, bila bi Avstrija morala napovedati vojno Srbiji. Naposled se je pa stvar lepo mirno poravnala. Srbom se je dovolilo izvažati prašiče v Avstrijo, in Srbija se je celo madjarske razstave udeležila. Ona stvar zaradi zastav se je pa pozabila.

Madjarska tisočletnica je bila čisto madjarska slovesnost, in zato se je niso udeležili nemadjarski ogerski narodi, če tudi bi bili Madjari radi videli, da se je udeleže in tako pokažejo svojo zadovoljnost z madjarskim gospodarstvom.

Ogerske volitve.

Koncem oktobra in začetkom novembra so se vršile volitve za državni zbor na Ogerskem. Izpadle so ugodno za vlado. Izvoljenih je 289 vladnih pristašev, 68 več, nego jih je bilo v prejšnji zbornici. Nadalje je voljenih 49 Košutovih pristašev, 15 pristašev madjarske narodne stranke, 21 pristašev katoliške ljudske stranke, 9 pristašev Ugronove stranke in 11 divjakov.

Volitve so se vršile pod groznim pritiskom in z nenavadnimi sleparijami. Vlada je za agitacijo porabila več milijonov goldinarjev, volitve so se jako pristransko vršile, mnogo članov opozicije niso vsprejeli v volilni zapisnik, ali pa so jih pustili tako dolgo čakati, da so odšli, predno so volili. V več krajih so zaradi krivičnega postopanja vladnih organov

bili veliki neredi. To je že vlada naprej pričakovala, kajti iz vseh krajev so bili tedaj poklicani vojaki. V teh neredih je bilo štirideset oseb ubitih in več sto ranjenih. Slovani in Rumuni se največ volitve niso udeležili, kajti pri takem pritisku ni bilo upati zanje nobenega vspeha pri volitvah.

Priznanje bolgarskega kneza.

Sedanji bolgarski knez je bil voljen proti volji Rusije, in poslednja mu je zatorej odrekala priznanje. Sultan ga tudi ni hotel potrditi, da se ne zameri Rusiji. Ko je umrl ruski car Aleksander III. in prišel na krmilo Nikolaj II. in so v Bolgariji odslovlili Stambulovo ministerstvo, so se razmere premenile. V Peterburg je odposlal knez poveljno odposlanstvo, da je položilo venec na krsto carja Aleksandra III. in pozdravilo novega carja. Vodil je to odposlanstvo metropolit Klemen.

Dogovorili so se, da bolgarski prestolonaslednik princ Boris prestopi v pravoslavno cerkev in Rusija prizna kneza. Dne 14. februarja 1896. leta se je izvršilo slovesno popravoslavljenje princa Borisa, in dne 19. februarja je že turški sultan naznanil bolgarskemu knezu, da so ga priznale vse evropske vlasti. Sedaj je zakoniti vladar bolgarski. Narod bolgarski je ta dogodek z veseljem pozdravil, ker je močno želel, da bi bodoči bolgarski vladar bil ž njim jedne vere. Knez Ferdinand si je s tem utrdil svoj prestol v Bolgariji.

Kronanje carja v Moskvi in carjevo potovanje po Evropi.

Koncem maja je v Moskvi bilo kronanje ruskega carja in carice. Pri tej priložnosti bile so velikanske slovesnosti. Žal da leposlavje ni minolo brez nesreče. Navada je, da se ob kronanji zbere na tisoče ljudij iz vseh krajev države, ki se pogoste na Hodinskem polju in se dele pri tej priložnosti kronanske kupice mej ljudi. Pri tem deljenji je pa bila silna

gnječa. Ljudje so podrli ograjo in pali v jarek, ki je bil napravljen okrog šotorov, kjer se bodo kupice delile. Do šotorov je držala samo jedna pot, da ne bi ljudje od vseh strani tiščali, ko bode deljenje. Blizu dva tisoč ljudij se je ubilo, ker so zadnji prve naprej v jarek porivali. Ta grozna nesreča je seveda carja in carico močno pretresla. Car je po letu obiskal razne evropske vladarje. Koncem avgusta se je pripeljal na Dunaj, da je obiskal avstrijskega cesarja. Na Dunaji se je tedaj napravilo neko zблиžanje mej Rusijo in Avstrijo. Z Dunaja se je car zopet vrnil v Rusijo, na kateri poti je umrl ruski minister vnanih stvari knez Lobanov.

V septembru in oktobru je car obiskal nemškega cesarja v Stetenu, danskega kralja v Kodanji, angleško kraljico v Windzoru in predsednika francoske republike v Parizu. Bil je štirinajst dni gost angleške kraljice. Angleški ministri so se trudili, da bi carja pridobili za kako skupno postopanje proti Turčiji, a se jim ni posrečilo. Najznamenitejši je bil carjev prihod v Pariz. S tem je ruski car pokazal, da nima nobenih predsodkov zaradi tega, da je Francija republika. Ta obisk je bil očitno znamenje, da sta res Francija in Rusija v tesni politični zvezi, kar se je poprej domnevalo. Ta zveza je posebno Nemčiji nepovoljna, ker sedaj ne more več igrati prve vloge v Evropi.

Poroka italijanskega prestolonaslednika.

Italijanski kraljevič Viktor Emanuel si je izbral za svojo soprogo Slovanko, črnogorsko princesinjo Jeleno. Jelena ima sedaj 23 let in je nenavadno lepa in ljubeznjiva, kar je vnelo ljubezen do nje v srcu bodočega kralja italijanskega. Poroka je bila v oktobru v Rimu, in sta se potem mlada srečno poročena naselila v Florenci. Tej poroki se pripisuje velik političen pomen. Črnogorski knez Nikolaj je jako priljubljen na ruskem dvoru. Zato je pa ta poroka zблиžala tudi Italijo in Rusijo. Ker sta dve sestri Jelenini poročeni z ruskima veli-

kima knezoma, je italijanska kraljeva rodbina prišla v rodbinske zveze z rusko vladarsko rodbino. Car je ob poroki tudi pokazal svojo naklonjenost nevesti. Dal jej je milijon rubljev dote in za dva milijona raznih dragocenostij. Ta poroka je bila vzbudila pozornost v Evropi.

Dogodki v Turčiji.

Berolinski dogovor je bil določil, da se ima vpeljati neka samouprava v Makedoniji, Armeniji in na otoku Kreti, po kateri bi bili kristjani enakopravni. Turki so tedaj seveda bili pripravljene vse privoliti, ker je velika ruska vojska bila še vedno na južni strani Balkana. Izvedlo se pa od vseh obljubljenihboljšanj ni skoro ničesar. Velevlasti se pa tudi niso dosti brigale, kajti nobena se ne mara mešati v turške stvari, ker predobro ve, da zadene na neizmerno težavo in in nasprotstvo drugih velevlastij. Če pa je katera evropska država kaj stvar podrezala, so jo pa odpravili z lepimi obljubami.

Na Kreti se je bila vpeljala neka samouprava, a l. 1889. se je samovoljno odpravila. Krečansko sebranje se ni več sklicalo in carigrajska vlada je vzela vse pravice, katere je že dovolila Krečanom. Za Makedonijo in Armenijo se pa nobenoboljšanje ni uvedlo. Prav za prav bi pravilnik za makedonsko in armensko samoupravo bila imela izdelati komisija, ki ga je bila izdelala za vzhodno Rumenijo. Do tega pa ni prišlo, temveč se je dotična komisija razšla. Pozneje se je pač o teh preosnovah večkrat govorilo. Sultan je že nekajkrat v ta namen imenoval posebne komisije, a vselej je stvar zopet zaspala.

V tem so pa v teh deželah bile razmere vedno neznosnejše. Turški uradniki so neznano odirali in zatirali narod. Davki se dajo v najem, in najemniki običajno mnogo več zahtevajo, nego jim gre. Če se kdo pritoži, ga pa zapro, in vesel mora biti, če še kdaj pride iz ječe. V Armeniji so pa še čudne razmere med Kurdi in Armenci. Kurdi so na pol

divji, jako vójevit rod. Delati ne marajo, temveč rajši ropajo in tudi nimajo stalnega domovja. Kurdi davka nobenega ne plačujejo, pač pa pobirajo od Armencev neki davek, da jim prizanašajo. Zato pa včasih varujejo Armence proti Turkom, seveda to varstvo ni kaj zanesljivo, in večkrat skupno planejo po Armencih. Armenci, ki Kurdom plačajo davek, ga nočejo včasih plačati državi, ki jih ne varuje pred roparji. Turki pa večkrat prihajajo s silo tirjat davek, in to je večkrat povod večjim nemirom. Mnogokrat se pa Armenci spro tudi s Kurdi zaradi zemlje. Armenci so marljivi kmetovalci, a Kurdi kot klateži jim večkrat s konji in drugo živino vse popasejo in poteptajo; če se pa Armenci branijo, pa nastane hudo klanje. Tu pa moramo omeniti, da Kurdi, ki so mohamedanske vere, smejo hoditi oboroženi, dočim je to kristjanskim Armencem zabranjeno. Pri tacih zmedenih razmerah je samo na sebi umljivo, da so pogosti nemiri, posebno pa če se pomisli, da je turška uprava popolnoma nezmožna, da bi vzdržavala red.

Že dne 1. avgusta 1895. leta so Kurdi in turški vojaki napali armensko mesto Kunach in ga deloma razdejali. Turki so seveda to opravičevali s tem, da so se Armenci pripravljali za vstajo, a v resnici so pa hoteli le Turki in Kurdi samo ropati in pobijati. Armenci so po mestih največ trgovci in nekateri precej premožni. Njih prodajalnice mikajo lene Turke, in poslednji porabijo vsak povod za ropanje.

Da bi zopet opozorili Armenci Evropo na svoje neznosno stanje, so dne 29. septembra 1895. l. v Carigradu napravili majhen poulični upor, ki je pa bil bolj le navadna demonstracija. To je dalo povod Turkom, da so pali pod vodstvom policije po Armencih. Prve dni oktobra so po carigrajskih ulicah pobili najmanj 5000 Armencev. Novica, kaj se je dogodilo v Carigradu, se je hitro raznesla po drugih krajih. Mohamedansko prebivalstvo se je povsod pripravljalo, da plane po Armencih.

Kmalu po tem dogodku so Turki napali Armence v Akisarji. V tem mestu je imel biti velik semenj. Ko so došli Armenci iz raznih krajev, pali so na dano znamenje Turki po njih in jih več sto poklali. Koliko je bilo pri tem klanji pobitih Armencev, se ne bode nikdar izvedelo, kajti Turki so pometali njih trupla v reko in vodnjake.

Dne 10. oktobra se je začelo pobijanje Armencev v Trepekustu. Trajalo je štiri dni. Pobili so Turki več tisoč Armencev, njih hiše so razdejali. Mnogi kristjani bežali so v konzulat evropskih vlastij in na ruske ladije v pristanišču. Armenci zgubili so vse svoje premoženje.

Še hujše je bilo v Erzerumu. Ondu so Turki že enkrat pretili kristjanom, da vse pobijejo. Zato so pa Armenci poprosili guvernerja, da jih varuje. Guverner je postavil vojake za stražo med armenske hiše in prodajalnice. Ko se je dalo znamenje za napad, drli so od vseh strani oboroženi Turki, da padejo na kristijane. Vojaki jih niso ovirali, temveč so jim še pomagali lomiti v kristjanske kočice in prodajalnice. Po vsem mestu je bilo nepopisno klanje, ki se je ponavljalo več dnij.

Še hujše, kakor v Erzerumu je pa je bilo okrog mesta po deželi. Kacih 40 vasij so Turki in Kurdi požgali in oropali. Kristijane so žive žgali, oči jim stikali in nosove rezali. Najhujše je bilo v Diaberkiru, v katerem mestu in okolici je bilo nad 20.000 ljudij pomorjenih. V vsem so silni Turki pomorili blizu 100.000 Armencev. Še le huda zima je bila naredila konec prelivanju krvi, ki se je razširilo po vsej Armeniji. Ni ga mesta ali večjega sela, da bi ne bili nekaj kristijanov pobili.

Po zimi je bilo malo bolj mirno v Turčiji, a kmalu v spomladi se je začelo zopet novo gibanje v raznih turških pokrajinah. Posebno je na Kreti jelo vreti, kristjani so zahtevali večjo samoupravo za ta otok. Ker so jih podpirali Grki in skrivaj tudi Angleži, je vstaja se hitro razširjala. Moha-

medanci so bežali v mesta, ker se niso več varne čutili po vaseh, kristjani so pa bežali iz mest v gore in na Grško. Začelo se je hudo bojevanje in požiganje po vsem otoku. Naposled se je stvar končala s tem, da je Turčija obljubila Kreti neko samoupravo. S svojo obljubo pa ne hiti in zato se je bati, da se boji obnove.

Grki so tudi skušali zanesti ustajo v Makedonijo. Z Grškega je več vstaških čet šlo v Makedonijo, a niso mogle ničesa doseči, ker jih ni podpiralo domače slovansko prebivalstvo.

Dne 7. septembra so pa v Carigradu nekateri za Armence preoblečeni Kurdi napali otomansko banko. To je pa dalo povod za pobijanje Armencev. Iz vseh krajev drli so Turki z orožjem na Armence. Policija je to klanje podpirala in le Armence zapirala. Vojaki so vse to mirno gledali. Videlo se je, da je vse to bilo od policije prirejeno in najeto. Turki so oropali prodajalnice armenskih trgovcev. Pobijanje Armencev je trajalo več dnij in jih je bilo v vsem kacijh 10.000 pobitih.

Več zaprtih Armencev so po noči po ječah pobili ali pa v vreče zavezali in jih potopili v morje. Velevlasti so pač zaradi tega postopanja pretile Turkom, a ker niso jedine, se Turki za njih pretenja nič ne zmenijo. Tudi po Aziji so Turki kristijane pobijali, a ne tako hudo, kakor vlani.

Ker zaradi zmešnjav v mnogih krajih niso ljudje ničesa pridelali, se je pojavil hud glad v nekaterih turških pokrajinah. Bati se je zaradi velike bede prebivalstva tudi nalezljivih boleznij.

Italijani v Afriki.

Italijani so, kakor druge velevlasti, hoteli tirati kolonialno politiko. Zaseli so najprej Masaire, neki kraj ob Rudečem morji, potem se pa od tod hoteli razširjati po Afriki. Sprva so imeli srečo. Zmagali so s šoanskim kraljem Mene-

likom proti abesinskemu kralju in ga spravili na abesinski prestol. Poprej je bil šoanski kralj podložen abesinskemu kralju.

Šoanski kralj Menelik je sklenil bil z Italijani neko pogodbo, po kateri bi Italija imela neko nadoblast nad vso Abesinijo. To pogodbo je pa Menelik kmalu odpovedal, in prišlo je do vojne mej Abesinci in Italijani. Italijanom se je kmalu slabo godilo. Njih vojska je bila preslabo preskrbljena za vojevanje v tuji deželi. Dne 28. februarija 1896. leta so Abesinci popolnoma Italijane otepli. Poslednji so zgubili v boji pri Aduvi 4500 mož, dva generala sta bila ubita, jeden ranjen. Mnogo Italijanov so Abesinci vjeli. Italijane je ta poraz jako potrl. Svojega poveljnika generala Baratierija so postavili pred vojno sodišče, ki ga je pa oprostilo, ker se mu ni mogla krivda dokazati.

Misel na daljno bojevanje so Italijani kar opustili. Pogajali so se jedino z abesinskim kraljem, da izpusti vjetnike. Ta pogajanja so pa dolgo trpela, ker kralj Menelik ni hotel kar tako izpustiti vjetnikov in je zahteval, da se sklene redna mirovna pogodba. Miru pa Italijani niso marali sklepati. Na daljše bojevanje pač niso več mislili, a v posebno pogodbo le niso morali priznati, da so bili tepeni. Še le v novembru se je sklenil mir. V njem se je Italija odrekla preoblasti nad Abesinijo, dovolila v tako določitev meje, kakor so jo Abesinci zahtevali, in zavezala se, da poplača vse stroške, katere je Abesinija imela za vjetnike. S tem mirom je Italija tako ponižana, da se jedva more šteti še mej velesile.

Ustanovljeno 1842

Ustanovljeno 1842

Brata Eberl

fabrikanta oljnatih barv, lakov, firnežev
napisna slikarja

pleskarja za stavbe in pohištvo

Pleskarska mojstra c. kr. državnih železnic in c. kr. priv.
južne železnice.

Zaloga orig. karbolineja. Maščoba za konjska
kopita in usnje.

V Ljubljani

za frančiškansko cerkviyo v hiši L. Vilharja št. 4.

Oljnatе barve v ploščevinastih pušicah za prodalce na drobno po 1 in pol kilo vsebine, najfineje strte in po najnižji ceni. (Občno priznanje.)

Jantarjev lak za tla, v šestih barvinih tonih, najtrajnejša tvarina za tla.

Spiritni podsonvni in svetli lak za tla, ki se v jednom dnevnu lakujejo in se zopet rabijo.

Angleški laki za kočije Harland & Sohn.

Preparacijski, zračni, damar-lak, lak za pohištvo, železo in usnje mixtion, terebin, Dunajsko-Novomeško terpentinovo olje.

Firnež le iz kranjskega olja, ki se ne sme zamenjati z navadnim firnežem v trgovini.

Kemične barve za posobne in dekoracijske slikarje, **prstene barve** za zidarje itd.

Velika zaloga norimberških čopičev, priznано najbolje vrste, kakor vseh drugih v to stroko spadajočih predmetov.

Príporečava svoje pleskarstvo za stavbe in pohištvo č. duhovščini in sl. občinstvu v mestu in na deželi, kakor tudi izven Kranjske, najtopleje, kajti ono zadošča vsem zahtevam v tej stroki. Najina dela so povsod priznana in nikdo ne more z nama tekrovati, bodisi glede solidnosti, ukusa ali nizke cene. Posebno príporečava pleskanje hiš z oljnato barvo, kateremu se mora dati prednost pred vsakim apnenim barvilom, kajti je trajnejše in neznatno dražje. Hiše, skrbno napleskane z oljnato barvo, ne potrebujejo 20 do 30 let nikake poprava.

Opozarjava tudi častito občinstvo na predmete iz najine delavnice, razstavljene v obrtni razstavi deželnega muzeja „Rudolfinum“.

Herbabny-ja nižje fosforno-kisli apneno-železni sirup.

Ta že 27 let vedno z dobrim vspehom rabljeni, od mnogih zdravnikov najboljše sojeni in priporočeni **sirup za prsa** odstrani žlezo, pomiri kašelj, pomanjša znoj in upliva dobro na prsa. Nadalje upliva na slast in prebavljenje, pospešuje reditev in okrepcuje ter utrjuje život. V tem sirupu se nahajajoče železo, ki je v lahko priličljivi obliki je koristno za stvaritev krvi, raztopljive fosforno-apnene soli pa posebno za utrditev kosti pri slabotnih otrokih.

Ena steklenica Herbabny-jevega apneno železnega sirupa stane 1 gld. 25 kr., po pošti 20 kr. več za zavitek. Manjših steklenic ni.

Svarilo! Mi svarimo pred posnemanjem našega že 27 let obstoječega nižje fosforno-kislega apneno-železnega sirupa, ki bi pod tem ali kakim drugim imenom se prikazal, ker je po sestavi in učinku od našega originalnega izdelka čisto različen. Zato prosimo, da se vedno odločno zahteva **Herbabny-ja apneno-železni sirup** in na to gleda, da je na vsaki steklenici zraven

stoječa od oblasti protokolirana varstvena znamka. Nikdo se naj ne da zapeljati po nizki ceni ali po kakem drugem izgovoru, da bi taka posnemanja kupoval.

Herbabny-ja blagodišeča esenca za protin (Neuroxylin) bolečine

olajšujoče mazilo. Učinek blagodišeče esence za protin se je izkazal v civilnih in vojaških bolnišnicah. Sodbe zdravnikov o nji jo priporočajo kot sredstvo, ki pomaga pri vseh boleznih (razen pri vnetji), ktere nastanejo zaradi prepiha in prehlajenja v kosteh, sklepih in mišicah in ktere so še le nastale ali se periodično ponavljajo. Te bolečine, kakor tudi živčne bolezni olajšuje in ozdravi ta esenca, upliva pa tudi krepilno in oživljajoče na mišičje.

Cena: 1 steklenica 1 gld., po pošti za 1 do 3 steklenice 20 kr. več za zavitek.

Pristno le z zgoraj stoječo varstveno znamko.

Izdelovanje in glavna odpošiljatev v deželc:

Lekarna pri „usmiljenju“ na Dunaji.

VII. 1, Kaiserstrasse Nr. 73 in 75.

— Zaloge v mnogih lekarnah. —

IVAN REBEK

ključavničar

v Celji (v lastni hiši) Poljske ulice (Feldgasse) 14

Slav. občinstvu in preč. duhovščini se priporoča za vsa v njegovo stroko spadajoča dela, pri stavbah hiš ali družih poslopij, osobito za cerkvena dela, katera se najlepše krasijo z lepim in umetnim ključarskim delom. N. pr. kovane mreže za okna, predaltarske in raznovrstne železne ograje, različne svečnike, železna vrata vsih slogov. Napravlja vodovode, napeljuje hišne telefone in telefone, izdeluje različna štedilna ognjišča itd. itd.

== vse po najnižjih cenah. ==

Načrti in proračuni brezplačno. Za dobra dela jamči.

Hotel

'Pri Slonu' v Ljubljani

Hotel prve vrste

sredi mesta, blizu poštnega in brzojavnega urada, ima 60 sob z vso ugodnostjo, salon, jedilnico in kavarno. Hotelski omnibus odhaja k vsakemu vlaku, ekvipaže v hiši. Tu je jedino kopališče z ljubljanskimi železnimi in šotnimi kopeli jednake Francovim kopolim, pod vodstvom gosp. vladnega svetnika prof. dr. pl. Valente in parne, kropilne in kopeli v banjah.

Antona Gnezde vdova, lastnica.

JOSIPINA ŠUMI

v Ljubljani, Gradišče
sladčičarska obrt

priporoča p. n. trgovcem in slav. občinstvu svojo veliko zalogo raznih sladčičarskih izdelkov, ter navaja nastopno: Čokolada v vsaki velikosti od 1—65 kr. Kakao prašek (Cacao-Pulver), zakuhano na mleku jako priljubljena pijača za male in odrasle. Malinovec (Himbeersaft) liter 80 kr., na debelo ceneje. Fine bonbone iz čokolade in druge. Roks in drops metinke in druge trgovske sladčice. Vedno v zalogi cvetlice in rože za okrašenje tort v vsaki velikosti. Sadlin (zolzne) kilo 80 kr.

Za sv. Miklavža in Božič

vsakovrstne predmete za okrašenje božičnih dreves itd. Škatljice (Bonbonieur) jako fino izdelane, napolnjene z bonboni, lepo ter času primerno darilo po vsakej ceni male in velike.

Vsa v to stroko spadajoča naročila izvršujem točno ter po najnižji ceni. — Privatnim pošiljam le proti povzetju.

Najstarejša in največja
trgovina z zgotovljenimi oblekami
Gričar & Mejač

Ljubljana, Slonove ulice št. 9.

Priporoča svojo bogato zalogo zgotovljene obleke za gospode, dečke, gospe in deklice po najnižjih cenah.

Predmeti, kojih ni v zalogi, izdelujejo se po meri točno in ceno na Dunaji.

STEFAN NAGY

prej (Franc Terček)

Ljubljana, Valvasorjev trg št. 5.,
trgovina z železnino, kovino, hišnim in kuhinjskim
orodjem, delavskim orodjem; potem trgovina stav-
binskega, ključarskega in kovinskega blaga.

— Zaloga železniških šin, cementa in Dovskega gipsa. —

JOSIP HOČEVAR

krojaški mojster

Celje, Graška cesta št. 19

priporoča čast. duhovščini in slav. občinstvu veliko zalogo
storjenih oblek za gospode in dečke
po najnovejšem kroju in nizkih cenah.

Nepremočljivi haveloki za gospode in dečke.

Velik izbor sukna iz vnanjih kakor tudi domačih svetovno
priznanih tvrdk. — Zunanje naročilo se hitro po želji izvrši
ter se zagotavlja trajna in solidna postrežba.

Lastna tovarna stolov

Štefan Boucon

zaloga Graška cesta št. 12,

tovarna na Teharjih

se priporoča častiti duhovščini in slavnemu
občinstvu za napravo vsakovrstnega v nje-
govo stroko spadajočega dela.

Izdelaovalca elegantnih ameriških vrtnih mebljev.

Vsprejema vse poprave in pletenja.

—| Cene nizke, delo trajno. — Cenik franco in zastoj. —|

Ludovik Černe

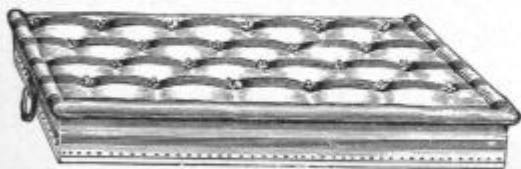
zlatar

Gledališke ulice št. 3 Ljubljana.

Velika zaloga zlata, srebra, uhanov, murčkov, prstanov (poročnih prstanov), verižic itd.

Kupuje zlato in srebro po najvišjih cenah.

Vsa v to stroko spadajoča dela izvršujejo se točno
in po nizki ceni.

10 goldinarjev

stane pri meni en modroc na peresih (Federmatratze). Ti modroci so solidno iz najboljše tvarine narejeni, imajo po 30 dobro vezanih, močnih peres iz najboljšega bakrenega drata s finim afrikom tapecirani in močnim platnenim cvilhom preoblečeni ter pri najtežji rabi do 10 let nobenih poprav ne zahtevajo. — Pri naročilih z dežele naznani naj se vselej natančna mera postelje v notranji luči. — Ako se torej dobi za 10 gl. dober tapeciran modroc na peresih, je pač neumestno kupovati malovredne nadomestke, kakor žicaste žimnice, slamnice itd., kateri pravemu namenu, imeti dobro posteljo ne vstrezajo.

M. Obreza, tapetniška kupčija

v Ljubljani, Šelenburgove ulice, 1

Ta domača, jedina narodna trdka te stroke na Slovenskem bodi slav. občinstvu najboljše priporočena za nakupovanje žimnic, salonskih garnitur, divanov, stolov in esega v tapetniško obrt spadajočega dela. — Ceniki s podobami zastoj in franko. Hitra in poštena postrežba, nizke cene posbno pri večjih naročilih. — Največja zaloga elegantnih in močnih otročjih vozičkov od 6 gl. naprej.

Jedino pravi angleški čudotvorni balzam.

Po zdravstvenem oblastvu preiskan in potrjen.

Izključno jedina in neposredna izdelovalnica in razpošiljateljica je lekarna „angelj varuh“ lekarja A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogiški Slatini.

Oblastveno registrovana varstvena znamka. Edino pravi balzam lekarja A. Thierry-ja v Pregradi Rogiška Slatina.

Ta balzam se rabi za zunaj in znotraj. On je 1. Nedosegljivo zdravilo pri vseh plućnih in prsnihih boleznih, hladi katar in zabranjuje bljuvanje, odpravi hud kašelj in ozdravlja celo zastarane take bolezni. 2. Deluje posebno dobro pri vnetju grla, hripavosti, vseh vratnih boleznih itd. 3. Mrzlico prežene korenito. 4. Zdravi neverjetno hitro vse bolezni na jetrih, v želodcu in črevih, posebno želodčev krč, kóliko in trganje po životu. 5. Ozdravi bol in odpravi zlato žilo in hemorhoide. 6. Mehča prebavljanje in čisti kri, čisti ledvice, ozdravlja otožnost in pobitost ter pospešuje tek in prebavljanje. 7. Služi tudi dobro pri zobobolu, otih zobeh, gnjilobi v ustih in pri vseh zobnih in ustnih boleznih, ter odvzame riganje in neprijeten duh iz ust in želodca. 8. Je dobro sredstvo zoper črva, trakuljo in epilepsijo ali božjast. 9. Za zunaj se rabi kot čudotvorno zdravilo za vse rane, nove in stare, sledove ran, pšeno, ošpice, cevovko, bradovice, opekline, ozeblino, hraste, garje in spuščaje, razpokane in raskave roke itd. itd. in ozdravlja glavobol, šumenje, trganje, protin, bolečine v ušesih itd., o čemer jasno pouči obširen navod o porabi. 10. Je sploh najboljšo zdravilo, ki naj se rabi za znotraj in zunaj z gotovim vspehom, je zanesljivo, cenó in nič ne škoduje in brez katerega bi naj za prvo pomoč nobena družina ne bila, posebno ob hripi (influenca), kožeri in drugih nalezljivih boleznih. Jeden sam poskus bode bolj poučil in prepričal, nego to oznanilo. Pravi in neponarejeni je ta balzam le tedaj, ako je vsaka steklenica zaprta s srebrnim zaporkom, v katerem je vtisnjena moja tvrdka: **Adolf Thierry lekarna pri „Angelju varhu“ v Pregradi**, ako ima vsaka steklenica zelen listek in je zavita v navod o rabi, na katerem je ravno ista varstvena znamka z istim napisom kakor zgoraj. Vsi drugi balzami, ki niso zaprti z mojim zaporkom in vsi balzami, ki imajo drugačno zunanje znamenje, so ponarejeni posnetki in imajo tudi v sebi prepovedane in škodljive drastične tvarine, kakor «aloja» (lopatka) in drugo; tak balzam naj vsak kar vrne. Ponarejalce in posnemalce mojega edino pravega balzama strogo ovadim pri zakonu varstvenih znamk pri sodišču in

ravno tako tudi vse prodajalce ponarejenih izdelkov. Razumniki visoke kraljeve deželne vlade (št. 5782 B. 6108) so ga preiskali ter priznali, da moj izdelek nima v sebi nikakoršnih prepovedanih ali zdravju škodljivih tvarin. **Kjer ni nobene zaloge mojega balzama, naroči se naj naravnost na naslov: Lekarna „angelj varuh“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini.** — Do vseh poštних postaj avstro-ogerskih velja s pošiljstvo: 12 malih ali 6 velikih steklenic 4 krome, za Bosno in Hercegovino velja frankirana pošiljatev 12 malih ali 6 velikih steklenic 5 kron. Manj kot 12 malih ali 6 velikih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo za poslani denar ali s poštним povzetjem.

Vsi ti izdelki dobivajo se pristni pri lekarni „angelj varuh“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Pozor! Da bi obvaroval p. n. občinstvo vseh ničvrednih posaetkov balzama rabimo od sedaj zanaprej to oblastveno registrovano varstveno znamko.

Adolf Thierry, lekarnar v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Moč in delovanje pravega angleškega čudotvornega mazila.

Schutzengel-Apotheka

des A. THIERRY in
PREGRADA

S tem zdravilom se je ozdravila 14 letna **bramorka** (gnitje kostij), katera se je smatrala za neozdravljivo, v novejšem času celo **22-letna huda, raku podobna bolezen.**

Angleško čudotvorno mazilo pri najhujših, tudi zas arelih boleznih trpečega človeštva rabljeno z najboljšim uspehom, nedosegljivo pri zdravljenju ran, kakor tud: lajšanju bolečin, je prav za prav le spojenje čudotvornih naravnih močij rudeče rože «rosa centifolia» v zvezi z drugimi, radi svoje zdravilne moči znamenitimi snovmi.

Angleško čudotvorno mazilo se rabi pri razbolelih prsih otročnic in ako tem mleko po mlečnih zastane, ali prsa otrpnejo pri pčenu, pri raznih starih napakah, odprtih nogah, ranah, slantoku, oteklih nogah, celo pri bramorki; pri vsekanih, zboдениh, obstreljenih in vrezanih ranah in pritiskih; izvleče vse tuje tvarine kakor: steklovino in trsice, pesek, svinec, trne itd.; pri vseh oteklinah, izrastkih, karbunklih, bulah, celo pri raku; pri črvu ali lisí, zanohtnic na prstu, mehurjih, ranjenih nogah, opeklinah vsake vrste, ozebljih udih, pri preležanih bolnikih, pri oteklini na vratu, pri otokih, ako iz ušes teče ali se otrokom odpre v ušesih itd., itd.

Angleško čudotvorno mazilo je kolikor stareje tolko izvrstneje pri vporabi!

Priporoča se družinam, da imajo vedno pri rokah to **jedino preservativno sredstvo.**

Manj kot dve puščici se ne razpošilja; razpošilja se le za poslani denar ali s povzetjem. S poštnino, voznim listom in zavijanjem vred veljata dva lončka 3 krome 40 vinarjev.

Mnogoštevilna spričevala na pregled!

Kupovalce svarim pred ničvrednim ponarejenim mazilom in prosim: naj vsakdo pazi na varstveno znamko vžgano vrhu lončka in tvrdko «Lekarna angelj varuh A. Thierryja v Pregradi». Vsak lonček mora biti zavit v ravno tak navod o rabi z varstveno znamko. — Ponarejalci in posnemalci mojega edino pravega angleškega čudotvornega mazila se strogo kaznujejo po zakonu o varstvenih znamkah, ravno tako tudi prodajalci ponarejenih izdelkov.

Dobiva se v lekarni „angelj varuh“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Zaloga skoraj po vseh lekarnah. Kjer ni zaloge, naj se naroči naravnost pri lekarni «angelj varuh» A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini. Številka varstvene znamke za Avstro-Ogersko: 4524.

Čudotvorni Pain-Expeller

le za zunanjo rabo.

Presenečen je gotov učinek mazila zoper protin, trganje po kosteh, hudo kostenico v sklepih, bolečine v hrbtu in križu, vražji tok, mrtvoudnost, zunanje prehlajenje, izvinitvev, otekline v udih, vnetje itd., kakor tudi kot zunanje krepčilo po vseh naporih in kot obvarovanje proti vsem navedenim boleznim.

Pristno le z zgoraj stoječo firmo in varstveno znamko ter s kovinsko-mošičnim zatvorom firme izdelovalčeve. Manj kot dve steklenici se ne more pošiljati in staneta franko na vsako pošto Avstro-Ogerskega in Nemškega po poštnem povzetju ali za naprej poslani denar 3 krome 40 vinarjev.

Lekarna pri «angelju varuhu» A. Thierryja v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Pristna angleška pomada za obvarovanje kože,

ki nima v sebi nobenih škodljivih ali prepovedanih snovij, deluje hitro in zanesljivo zoper vse kožne bolezni, obvaruje proti škodljivemu uplivu vremena in solčnih žarkov, odpravi čudežno vse nečistosti kože na licu in telesu, kot pege, solčne pike, zakažne črve itd., gube in trpkoto kože, naredi grbaste in rugeče roke nežne in gladke in podeli po daljši rabi obrazu mladostno živahnost in nežnost, koži pa splošno rožno obliko. Vsaki večer naj se pred spanjem lice in tisti deli rahlo namažejo in naribljejo, katere hočemo pomladiti in nežne ohraniti. Na roke se naj denejo rokavice in tako se naj ponoči zgodi učineček. Zjutraj se je treba umiti s frišno mrzlo vodo in z dobrim milom (najboljše z mojim Boraks-milom).

Vsak lonček mora imeti na pokrovu vkovano firmo:

Lekarna «pri angelju varuhu» A. Thierry v Pregradi.

Jeden lonček pristne angleške čudotvorne pomade stane 1 krono 60 vinarjev, jedno Boraks-milo 80 vinarjev. Za poštnino in zaboj 80 vin. posebej, Po originalu angleških receptov se izgotavlja v lekarni «Angelj varuh» A. Thierry pri rogaški Slatini.

Hematin-pastile

po originalnem francoskem receptu prirejene iz pristnega Liebiškega mesnega ekstrakta v spojini s kemičnimi bistvi so najbolj zanesljivo sredstvo zoper bledico in malokrvnost ter zoper bolezni, ki nastanejo iz teh dveh. One redijo ob jednom tudi kri in so sploh redilne. Pri vseh znakovih pričenjajoče se bledice in malokrvnosti, ki se lahko spoznajo po lahkem opešanju in pri slabosti mišic, srčnem utripanju, težkem dihanju, motenju prebavljanja, želodičnem krču, omotici, trdovratnem glavobolu itd. dotičnega človeka, naj se ne zamudi pravočasno ustaviti nadaljevanje te bolezni. Zato naj vsak zaupno naroči Hematin-pastile, ki so jedino zanesljivo sredstvo zoper bledico in malokrvnost.

Hematin-pastile se narede za vsako naročilo sveže v lekarni «Angelj varuh» A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Jedna škatljica velja 3 krono 40 vinarjev, za poštnino in zavitek 60 vinarjev več.

☛ Vsaka škatljica mora imeti lastnoročni podpis izdelovatelja. ☛

Zagorijanski prsni sirup.

Jako prijetno okusno sredstvo za odrasčene kakor tudi za otroke vsake starosti proti krčevitem in dušljivemu kašlju, prsnem pljučnem nahodu, zasliženju, boleznem bljuvanju, prsnim boleznim, utešljivo in bolečine olajšujoče pri vseh, tudi zastarelih boleznih na prsih in pljučih. Mala steklenica stane 1 krono 20 vinarjev, velika 2 kroni 20 vinarjev. Za poštnino in zaboj 80 vinarjev več. — Na vsaki steklenici mora biti kovinska mošnica z vkovano mojo firmo.

Izdeluje in dobiva se v lekarni «Angelj varuh» A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Pristno angleška Tannochinin-pomada za rastenje las.

Ona zadržuje zgnitev las, prerani izpadek in osivljenje las, je čisto neškodljiva in boljša kakor vsaka druga pomada te vrste. 1 lonček velja 2 kroni. Za poštnino in zabojček 80 vinarjev več.

Vsak lonček mora imeti na pokrovu vkovano firmo lekarna «Angelj varuh» A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Pristno angleške Cascara-Sagrada-kri čistilne kroglice.

1 škatljica 60 vinarjev, 1 zavitek s 6 škatljami 3 krono. Za poštnino in zabojček 60 vin. več. Posebno priporočljiva za pospeševanje potrebe, brez škodljivih nasledkov.

Vsaka škatljica mora imeti lastnoročni podpis izdelovatelja A. Thierry-ja.

Kjer ni zaloge mojih izdelkov, naj se naroči naravnost v lekarni «Angelj varuh» A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Czerny-ja orientalsko rožno mleko

(Rosenmilch)

napravi tako nežno, mladostno polt, kakor nobeno drugo, ravno tako neškodljivo sredstvo. Izvrstno zoper pege, nelepo rdečino na obrazu, solnčno ožganje in vse nesnažnosti kože. Odpravi tudi vsako rumeno ali rujavo polt. Stane à 1 gld. Balzamovo milo zraven 30 kr.

Czerny-ja taningena je najboljše, garantirano neškodljivo in takoj koristno sredstvo za barvanje las brez svinčene primesi. Porabljivo za lase, brke in obrvi, ktere na najnavadnejši način, po samo enkratni rabi čisto zanesljivo in gotovo tisto brezmadežno, leskeče rumenkasto, rujavkasto ali črno prirodno barvo zopet dobijo, ktero so imele, predno so osivele in ktere ne zgubijo po umivanju z milom ali v parni kopalji. Cena 2 gld. 50 kr.

Postavno zavarovano, natančno preiskano in pristno se dobi pri

Anton J. Czerny (Wien)

Tovarna in naslov: XVIII. Carl Ludwigstrasse 6. Zaloga: I. Wolfischgasse 5 (poleg c. kr. dvornega opernega gledališča). Pošilja se takoj pod poštnim povzetjem. Ceniki na zahtevanje gratis in franko. Dobiva se tudi v lekarnah, v prodajalnicah parfema in v frizernicah, odločno pa se naj zahtevajo pripravki Czerny-ja in drugi se naj zavrnejo.

Kristijan Mahlknrecht

Št. Urh-Gröden, Tirolsko

se priporoča za izdelovanje in oskrbovanje

svetniških kipov,

Kristusovih teles, božjih grobov,
jaslic, relifnih križevih potov,

altarjev

in vseh v to stroko spadajočih lesenih izdelkov.

Priporočilo.

Gospod Kristijan Mahlknrecht v Št. Urhu-Gröden, Tirolsko, napravil je za župno cerkev Šent Ivana (Ogersko) v Pečuški škofiji 6 kipov v moški velikosti tako mojstersko in po ceni, da podpisane ne morem drugač, kakor da imenovanega gospoda

izdelki so vzvišeni in pričajo, da jih je pravi mojster izdelal. Gospod Mahl-

knecht zasluži najodličnejše zanimanje.

L'écuh. 16. julija 1895.

Franc a Paula Troll
treh. škof in v. prošt pečučki.

Lekarna „pri zlatem
državnem jabolku“

Dunaj
I., Singerstrasse 116

J. Pserhofer-ja

odvajalne kroglice,

dolgo znano, lahko odvajajoče in od mnogih zdravnikov občinstvu priporo-
čano domače zdravilo

Te kroglice so ravno iste, katere so že več desetletij pod imenom: **J. Pserhoferjeve kričistilne kroglice** občinstvu znane in katere se edino le izdelujejo v lekarni «pri zlatem državnem jabolku», Dunaj, I., Singerstrasse 116.

Te kroglice veljajo: 1 škatljica s 15 kroglicami 21 kr., 1 zavitek s 6 škatljami 1 gld. 5 kr.

Kdor pošlje denar naprej, dobi franko poslano: 1 zavitek 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitke 3 gld. 35 kr., 4 zavitke 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manje kakor en zavitek se ne razpošilja).

Prosi se razločno zahtevati

J. Pserhofer-ja odvajalne kroglice

in paziti na to, da je podpis **J. Pserhofer** na pokrovu vsake škatlje, kakor tudi na pridejanem poduku in sicer z rudečimi črkami.

Mazilo za ozeblino

J. Pserhoferja, 1 lonček 40 kr., s frankirano pošiljavo 65 kr.

Trpotčev sok,

1 steklenica 50 kr.

Mazilo za odpravo guše

(brohora, krofa), steklenica 40 kr., s frankirano pošiljavo 65 kr.

Grenka tinktura za želodec

(prej životna esenca ali praške kapljice imenovana). To sredstvo lahko raztaplja in ima vzbudiven in krepčilen upliv na želodec pri motenju prebavljanja. 1 steklenica 22 kr., 12 steklenic 2 gld.

Balzam za bolečine,

1 steklenica 50 kr.

Stoll-a Kola-preparati,

izvrstno krepčalo za želodec in živce. 1 liter Kolavina ali eliksire 3 gld.,
 $\frac{1}{2}$ litra 1 gld. 60 kr., $\frac{1}{4}$ litra 85 kr.

Tannochinin-pomada

J. Pserhoferja, najboljšo sredstvo za rast las, 1 škatljica 2 gld.

Obljiž za ozdravljanje bolečin,

profesorja Stendl-na, 1 lonček 50 kr., s frankirano pošiljatvo 75 kr..

Vseobčna čistilna sol

A. W. Bulrich-ova. Izvrstno domače zdravilo proti nasledkom spridenega pre-
bavljanja. 1 zavoj 1 gld.

Razun tukaj navedenih zdravil so še vse v avstrijskih časnikih objav-
ljene tu- in inozemske farmacevtične posebnosti v zalogi; katerih bi slučajno
ne bilo, se točno in ceno oskrbe. **Pošiljatve po pošti** se najhitreje izvrše,
ako se denar naprej pošlje; večja naročila se pa pošiljajo tudi po poštne-
m povzetju.

**Ako se denar naprej pošlje (najbolje po poštni nakaznici), so
poštne stroški znatno nižji, kakor pri pošiljativah s povzetjem.**

Prva dunajska tovarna dijamentov za steklarje

AUGUST STRICKER in dr.

Dunaj

XVI. Neulerchenfelderstrasse 9.

Demanti za pisanje, kamenopis in
stroje, istotako vdeleni, nevdelani demanti
vsake velikosti za steklarje, za lastitelje
steklarnic, za optike, kamenopisce in stro-
jeslovce, strojevi demanti strojnikom za
odvijanje trdih jeklenih, popirnatih in por-
celanastih valjev, demanti za rezanje na
okroglo in po dolgem, ter demantovi noži (svedri).

— Ceniki in vzorci gratis in franko. —

KWIZDE

korneuburški redilni prašek za živino.

Zdravilno sredstvo za konje, rogato živino in ovce.

1 škatlja 70 kr., 1/2 škatlje 35 kr.

Blagovoli se naj paziti na gori navedeno varstveno znamko in zahtevati odločno priprave Kwizdove.

Dobi se po vseh lekarnah in drogerijah Avstroogerskega

Fran Ivan Kwizda

c. in kr. avstroogerski in kralj. rumunski dvorni založnik in okrožni lekarnar

Korneuburg pri Dunaju.

Ustanovljeno leta 1858.

4 zlate in 8 srebrnih svetinj.
30 častnih in priznanih diplom.

Dolgo znano dietet. kosmet. sredstvo, ki krepi in utrjuje kite in mišice človeškega telesa.

Kwizde fluid

Znamka kače (fluid za turiste).

Turisti, kolesarji in jezdeci rabijo ga z najboljšim vspehom kot dobro krepčalo po večjih turah.

1 steklenica

1 gl. a. v.

1/2 steklenice

60 kr.

KWIZDE

restitucijski fluid

C. kr. privil. umivalna voda za konje.

Čena steklenice 1 gl. 40 kr. a. v.

Razpošilja se vsaki dan iz glavne zaloge Okrožna lekarna, Korneuburg pri Dunaju.

Poljedelsko.

Dokazana rečenica je, da pri naših domačih živalih negotovo pomladansko vreme in zelena klaja po pejsnji suhi ni brez vpliva na njih organizem in večkrat kot poprej pokažejo se posebno pri jaloVINI, svinjah, ovcah, kuretinah itd. razne kužne bolezni. Zategadelj se priporoča, rabiti tu o pravem času primerna preservativna sredstva in kot taka so se

Kwizde korneuburški živinoredilni prašek, Kwizde restitucijski fluid, Kwizde prašek za svinje, prašek zoper drisko pri ovcah, Kwizde prašek za kure, race, gosi itd. itd. posebno dobro obnesli že mnogo let sem.

KAROL VANIČ

trgovina manufakturnega blaga,
platna itd.

v Celji, Graška cesta (Grazerstrasse) št. 1.

Povodom pomnožitve svoje trgovine z najraznovrstnejšim modernim blagom, kakor: **fine štofe za moške in ženske obleke**, velika zaloga platna vseh vrst, robce svilnate, volnene in pavolnate, porhat v vseh barvah in kvalitetah, kočice za postelje in konje, vse potrebščine za krojače in šivilje itd. usojam si isto preč. duhovščini in sl. občinstvu kar najtopleje priporočati.

Opiraje se na naše narodno geslo »Svoji k svojim« smelo pričakujem naklonjenosti veleceujenih rodoljubov, zagotavljajoč sreči vedno le s solidnim blagom po najnižjih cenah.

F. DOLINAR

tvornica perila v Celji
Vrtne ulice (Gartengasse) št. 16

priporoča svojo

veliko zalogo perila

kakor: srajc za gospode, gospe in otroke, spodnjih hlač, korsetov, manšetov, ovrtnikov itd., vse iz najboljšega blaga in po nizkih cenah. Oskrbim tudi cele bale najokusneje po zmerni ceni.

Fr. Sevčik

puškar v Ljubljani
Židovske ulice št. 3

priporoča svojo bogato zalogo orožja za lov
in osebno varnost, streljiva in potrebščin za lovce.

 popravki se izvršujejo v moji delavnici.

Pristno namizno in specialno vino

priporoča

na debelo in drobno po najnižji ceni

Kranjska vinarna v Ljubljani

Marijin trg št. 1.

A. WILLITZER

pozlačevalec in podobar v Ljubljani, Mestni trg št. 10

priporoča se častiti duhovščini za pozlačevanje in renoviranje oltarjev, prižnic, sv. podob in baldahinov itd. Podobe in načrti novih oltarjev in drugega cerkvenega orodja izpeljujejo se v vsakem slogu. Križevi poti, slikani z oljnatimi barvami, z zlatim okvirom ali pa z okvirom iz naravnega lesa, kakor tudi vsa druga dela **po najnižjih cenah.**

Dr. A. Praunseis

zobozdravnik v Celji

plombuje in leči ter izvršuje vse zobne operacije brez bolečin. —
Ordinuje vsaki dan od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure
popoldne.

Urar C. Almoslechner v Celji

Kolodvorska ulica (Bahnhofgasse)

Ta tvrdka se priporoča za nakup srebrnine in zlatnine ter dobro reguliranih zlatih in srebrnih žepnih ur in vsakovrstno popravo v to stroko spadajočih del.

Matevž Sinkovič

umetni in portalni mizar v Celji

Gosposka ulica, št. 25

priporoča se za izvršitev vsakovrstnih umetnih cerkvenih in stavbenih mizarskih del, po zmernih cenah.

—>< Delo ukusno, solidno ter trajno. <—>

„Svoji k svojim“.

P. n.

Uljudno naznanjam slav. občinstvu, gospodom mizarjem, stolarjem itd. da vzdržujem prvo in najboljo

strugarsko obrt

v Celji, Gledališke ulice (Theatergasse) števil. 9.

Izdelujem vsa v mojo stroko spadajoča dela fino, ukusno, po najnovejših uzorcih. — Prevzemam vsa popravila, spadajoča v strugarsko obrt. — Priporočam se za obila naročila in zagotavljam, da bom storil vse, zadovoljiti cenjene naročnike hitro in po nizki ceni.

Z velespoštovanjem

Jakob Križman,

strugarski mojster v Celji

Jakob Kronovšek

pletar v Celji

Kolodvorske ulice (Bahnhofgasse) št. 5

priporoča svojo veliko zalogo lesnega pletenja, papirnih košov, potovalnih kovčkov, razne jerbese, stojala cvetlic itd. itd. Vsako, ne v zalogi imajoče delo, izvršujem brzo in po najnižji ceni. Zunajna naročila izvršujem točno in natanjko po želji.

JOSEF GRECCO

v Celji, Kolodvorska ulica, (Bahnhofgasse) št. 5

priporoča čast. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo veliko zalogo pravega italijanskega (sicilijansko) vina belega in rudečega v boteljkah (brez steklenice) po $\frac{1}{2}$ litra 36 kr. in v posodi po 56 litrov (brez posode) po 25 kr. liter na postajo Celje.

→*→ **Vino pristno in dam vsako garancijo.** ←*←

Jos. Zabukovšek

krojaški mojster in meščan v Celji

Glavni trg (Hauptplatz) št. 18.

Velika zaloga storjene obleke po najnižjih cenah. — Velika izber raznega perila, trajnega in močnega blaga.

Priporočam se tudi za napravo obleke od najpriprosteje do najfineje. — Postrežba hitra, solidna in po nizki ceni.

Trgovina z manufakturnim blagom

Anton Mlinerič

v Celji, Rotovška ulica (Rathausgasse) št. 5

priporoča svojo veliko lepo zalogo vsakovrstnega suknenega, lanenega in pavolnatega blaga, za moška in ženska oblačila; židane, volnate in platnene robce (facanetelne) za na glavo, srajce in zavratajke, rokavice, nogovice, dežnike, predpasnike, mizne prte, odeje za postelje in konje, židana in volnata sita za mlinarje, kakor tudi pripravo za krojače in šivilje itd.

radi razprodaje vse pod fabriškimi cenami.

MIH. ALTZIEBLER

lončar v Celji

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih glinastih pečij v vseh barvah, konzole za štedilna ognjišča, vrtno dekoracije, raznovrstne vaze, kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete.

AVG. ŠVIGA

mizarski mojster

v Gaberji in v Celji.

Se priporoča slavnemu občinstvu in preč. duhovščini za vsakovrstna mizarska dela, kakor: okna, vrata, steklene

stene, pohištvo bodi si poličeno ali barvano, gotovo ali na željo izgotavlja table za šole, klopi itd., klopi za cerkve, mize i. dr. Posebno se priporoča gosp. trgovcem za izdelovanje portalov, stelaž in pudelnov.

Delo solidno in trpežno, cene nizke!

Prva in največja zaloga
mrliških rakev
vsake kakovosti
iz lesa ali kovine
vedno na izber pri

Viktor Naskotu

mizarju v Celji

Gospodska ulica (Herrengasse) št. 24

Brzojavna naročila zvršim takoj.

Velika zaloga in zastopstvo vsake baže

zagrinjal za okna

trvdke Franc Thim v Frantenau na Češkem. Naročila sprejema

Viktor Nasko v Celji.

Naznanilo.

P. n. občinstvu naznanim s tem, da imam

sezonske novosti

v največji izberi po najnižjih cenah. Zaloga obsega tapiserije, ročna dela, juto, coveva in vse k temu pripadajoče blago. Perilo za moške, ženske in otroke, konfekcija, bluze, obleka za dečke in deklice, svilenina, baršun, peluch, posamenterija in okraski, traki, robci in obrobki. — Tkanina in srajce za kolesarje, nogovice in pasi, srajce za turiste, Jaegerjeve srajce, jopice, spodnje hlače, moške nogovice, žepni robci, zaponi, predpasniki, ruske galoše, kožuhovina vseh vrst.

Torbice za šolo, popotni kovčegi, plesne in navadne pahalke, plesna oprava, venci in tančice za neveste, cvetke za klobuke. Najnovejšo v nedercih domače in inozemske robe vseh vrst za toaleto. — Največja izbira slamninkov za dame, šapoti in robci, klobuki za otroke, poprava v hiši po novi šegi ukusno in vredno. — Največja izbira nagrobnih vencev in trakov vedno v zalogi.

Podružnica v toplicah Dobrna.

Vzorci na zahtevanje zastoj in brez poštnine. — Poštna naročila izvršujejo se točno.

Pri „bučeli“ **FRANC KARBEUTZ** Pri „bučeli“
Graška cesta št. 3.

MORIC RAUCH

steklar v Celji, Rotovške ulice št. 4.

Priporoča svojo največjo zalogo vsakovrstnih **steklenih in porcelanastih posod** za gostilne, kavarne in dom, kakor tudi drugih steklenih izdelkov. Zalogo vsakovrstnih najfinejših oljnatih barv. Največjo izber zrcal in podob vseh velikosti v okvirjih in brez njih.

Posebno pa opozarja slavno občinstvo na veliko zalogo **vsakovrstnih najnovejših**

svetilnic za gostilne

z izredno svetlobno jakostjo, kakor tudi od priprostitih do najkrasnejših namiznih in visečih svetilnic po najnižjih cenah.

Priporoča se tudi za vsakovrstna **steklarska dela pri novih stavbah** in sprejema vse v njegovo stroko spadajoče poprave ter jih izvršuje solidno, točno in ceno.

Posebno opozarjam tudi na svojo bogato zalogo krasnih **božičnih in novoletnih daril** po najnižjih cenah.

Trgovina špecerijskega blaga

Milan Hočevar

Celje, Glavni trg št. 10

== nasproti farni cerkvi. ==

Priporoča na debelo in drobno svojo veliko zalogo izvrstnega špecerijskega blaga posebno pa: **Kavo**, razne vrste po gl. 1.50 do gl. 2.— kilo; **riž** italijanski in američanski 14 do 20 kr. kilo; **sladkor** rafinad v štokih in narezani, **pristno svinjsko mast**, **špeh**, **maslo**, **strd**, **banatsko parno pšenično moko** in **griz**, **južno sadje**, **čokolado**, **kakao**, **ženof**, **rum**, **čaj**, **sardele**, **sardine**, **arnike**, **kumare** (murke) v vinskem kislu, **švicarski sir**, **salame**, **fino namizno olje**, **rafinirano repšno olje**, **najfineje kadilo za cerkve**, **vinski kis**, **pristno vinsko žganje**, **slivovec**, **brinjevec**, **najfinejši konjak**, **vino**, **štajersko in avstrijsko v buteljah**, **šampanjca**, **malaga**, **šeri**, **madejra**, **kislo radanjsko vodo**, **lečo**, **grah**, **proseni** in **ječmenov pšen**, **ptičji zdrob**, **mast**, **biks** in **lak za obuvala**, **sveče**, **milo**, **rižev škrob**, **barvo za tla**, **prah za murčese** itd. itd.

